

VALENTIN LUSTIG

**PIRAMIDA
LUI
MULCĂREANU**

VALENTIN LUSTIG
Piramida lui Mulgăreanu

roman

Se publică pentru prima dată
în editura NORD.

Adresa editurii este:

NORD, Victor Frunză
Postbox 1457
DK-8220 Brabrand

Toate drepturile sunt rezervate editurii NORD
Printed in Danmark

ISBN 87 88398 32 3

VALENTIN LUSTIG

Piramida
lui
Mulgăreanu

NORD
Aarhus
1989

Dedic această povestire căpitanului Apostolescu,

...precum și tuturor celorlalți.

PROLOG

Era o seară rece și umedă de decembrie...

Dermatologul Alois Kratzschutz tocmai își închisese cabinetul particular și ieșise să facă o scurtă plimbare prin orașul împodobit pentru sărbătorile de iarnă. Pe trotuare în jurul său forfota cumpărăturilor era în toi și oamenii cu spinările încovoiate sub povara cadourilor proaspăt achiziționate treceau pe lângă el în pas alergător, ca niște automobile de cursă. Și dacă totul nu fu decît indefinita, vaga emanație a unei indispoziții pasagere, e greu de spus: cert este că la un moment dat Alois Kratzschutz crezu că identifică ceva feroce, un egoism agresiv și animalic în expresia trecătorilor ce se perindau de-a lungul vitrinelor luxoase ale centrului. «Ce goană neghioabă! Ah, orgia consumului fără limite... Dar unde rămîne Omul în mascarada asta arogantă, în care banul este măsura tuturor lucrurilor? Omul simplu și viu, cu speranțele și dezamăgirile, iubirile și înfrîngerile, cu bucuriile și eczemele sale?» Dermatologul se opri cîteva clipe din mers și încercă să alunge cu mîna din jurul său lumina nefirească cu care lampioanele pomilor de Crăciun îi scăldau paltonul. Apoi își aruncă o ultimă privire severă asupra străzii și strigînd dezgustat: «Nu, nu asta-i viața adevărată!» – părăsi zona marilor magazine. Peste cîteva minute se afla undeva în spatele gării, dincolo de Sihl, pe o străduță laterală care deși nu era cu totul scutită de febra Crăciunului, părea să și-o poarte cu ceva mai multă modestie. Acolo, înghesuit între un garaj și o tutungerie, se afla un mic restaurant de cartier. Mînat de un instinct sigur Alois

Kratzschutz îi trecu pragul. Mesele erau toate ocupate, ceea ce nu era de mirare avînd în vedere frigul de-afară, dar o chelneriță îi indică un scaun în vecinătatea ușii. Dermatologul se așează imediat și se pomeni față în față cu un bărbat între două vîrste, neras și cu părul mai degrabă cărunț, ce-și sorbea berea cu economia unuia care cunoaște prețul fiecărei înghițituri.

În așteptarea Bratwurstului și a propriei porții de bere dermatologul își măsură din ochi comeseanul. Omul părea foarte abătut, dar în ciuda tristeții știa să confere o demnitate măsurată mișcărilor sale și asta îl seduse imediat pe Kratzschutz, care amintindu-și de experiența dezagreabilă avută în centru cu numai un sfert de oră în urmă zîmbi satisfăcut. Celor doi nu le fu greu să intre în vorbă pentru că acel om simțea evident nevoia de a-și descărca sufletul unui ascultător răbdător. Și astfel află dermatologul în scurt timp că Ilie Cîrlău – asta era numele interlocutorului său – era cărămidar de meserie și tristețea sa era mai mult decît justificată: fabrica de cărămizi din Zürich, la care era angajat de ani de zile, tocmai dăduse faliment și Cîrlău se afla printre cei optzeci și ceva de concediați.

– Sînt singur cuc domnule – spuse Cîrlău pronunțîndu-și cuvintele cu o resemnare lucidă. Sînt un bătrîn cărămidar șomer de care nimeni nu mai are nevoie.

Alois Kratzschutz își aminti că citise prin ziare ceva despre falimentul acela cu cîteva zile în urmă. Dar știrea închiderii micii întreprinderi nu meritase în ochii redactorilor paginii economice de la *Neue Zürcher Zeitung* mai mult decît trei rînduri subțiri... «Lumea se plînge că presa bagatelizează marile nenorociri – gîndi dermatologul – dar cum stăm atunci cu cele mici?» Și cu un efort deosebit încercă să-și exprime compasiunea, evitînd tot ceea ce ar fi putut aminti de ipocrizia formulărilor de rigoare în asemenea ocazii.

Bratwurstul și berea sosiseră între timp și Alois mai comandă un rînd pentru amîndoi. Ilie Cîrlău, care sesizase cu recunoștință delicatețea dermatologului, îi povesti acestuia că el sosise la Zürich cu cincisprezece ani în urmă venind din Transilvania, unde practicase aceeași meserie la fabrica de cărămizi din Cluj.

– Și atunci, dacă tot sînteți șomer, de ce nu vă întoarceți în România? – făcu Kratzschutz, și nici nu termină bine întrebarul că-i și păru rău că o pusese. Dar era prea tîrziu: Cîrlău își împinse la o parte paharul și fără să-și piardă o clipă expresia în același timp senină și tristă spuse:

– Să știți, domnule, că nu este întotdeauna ușor de îndurat nerăbdarea celor care nu au gustat niciodată din pîinea amară a exilului. Eu am părăsit Transilvania în împrejurări dramatice, pe care dumneavoastră nici nu vi le puteți închipui, și dacă prefer acum această singurătate nesigură, eu am motive foarte precise, dar pe care trebuie să le căutați în inimă și nu în calculul rece al banilor.

Dermatologul își ceru scuze rușinat, iar Cîrlău nu numai că îl iertă de îndată cu generozitate, ci se și simți dator să-i explice acestuia aluziile făcute la propriul său trecut; și rezultatul fu minunata poveste a unei aventuri adevărate, pe care acest cărămidar o trăise cu mulți ani în urmă în Clujul său natal și care îl umplu pe Alois Kratzschutz de uimire.

Dar să nu anticipăm: deocamdată, în timp ce închizîndu-și ochii Ilie Cîrlău începea să evoce fantasmele tinereții sale, Alois Kratzschutz simțea spectrul tragic al nefericitei Transilvanii pogorîndu-se peste el greoi, ca o plapumă murdară...

DESPRE FELUL ÎN CARE SE NAȘTE O CĂRĂMIDĂ

Te suiai în autobuzul opt și în zece minute erai la fabrica de cărămizi. Strada Deportaților nu era asfaltată: peste bălți și hîrtoape fuseseră instalate niște scînduri care te purtau direct de la stația autobuzului pînă-n fața porții principale. Cînd ceața de periferie nu era prea deasă puteai desluși încă de la coborîre movila noastră de argilă răsărind din dosul gardurilor. Și dacă soseai cu autobuzul de șase douăzeci auzeai de-acum duduitul vesel al excavatorului, în timp ce noi muncitorii ne revărsam prin poarta primitoare și larg deschisă. În curte ne așteptau vagonetele umede de rouă. Unii se înhămau la ele cu curelele, iar alții preferau să le împingă de la spate pînă la poalele delușorului, unde ne aștepta argila proaspătă, depusă pe mese lungi de lemn: și-atunci începea lucrul propriu-zis, și-atunci începeam încet-încet să ne trezim, ba cu o glumă, ba cu un bobîrnac prietenesc. Treptat se lumina de ziuă...

La ora opt fix, cînd un claxon scurt anunța sosirea tovarășului Director, primele cărucioare erau de-acum încărcate. Portarul își ducea respectuos mîna la chipiu iar noi, de departe, ne opream pentru o clipă să vedem cum iese Directorul din mașină. Cu pași scurți dar repezi și cu binoclul bălăngănindu-i-se pe piept, Directorul se îndrepta către turnul de control.

...Și-atunci ne puneam noi pe-mpins! Cărămizile proaspăt modelate trebuiau aranjate în cele trei șoproane, la uscat. Asta era partea cea mai distractivă: la început se urneau

greu vagonetele alea blestемate, dar cînd prindeau puțină viteză nici nu mai trebuia să le împingi, că mergeau singure pe șine, fix pînă-n șopron. Și-atunci mie de exemplu îmi plăcea să mă cațăr deasupra încărcăturii, și era ca-ntr-un tren. Pe urmă mă distram în fel și chip, de pildă mă făceam că dorm. Dar de fapt țineam eu mîna pe frînă tot timpul, știind că tovarășul Director ne vede.

În șoproane rafturile de lemn se aliniau în două rînduri, lăsînd între ele spațiu doar pentru șine. Pe-acolo intram în plină viteză cocoțați pe cărucioare, pînă ce ne izbeam de căruciorul din față. Și-atunci rîsete! Și cum ni se mai înălțau chicotele către cer! În mijloc nu puteam rămîne, pentru că noi și noi cărucioare soseau încontinuu și presiunea ne-ar fi împins afară din șopron prin deschizătura cealaltă: n-aveam încotro, trebuia să ne suim pe schelărie. Cărmizile moi și umede zburau din mînă-n mînă pînă la ultimul care le aranja frumos una lîngă alta la uscat. Vagonetele golite nu mai rezistau presiunii și zburau singure afară, iar noi fugeam pe dincolo, pe scurtătură, și le luam în primire la delușor, și iar le-ncărcam, și iar de-a trenul pînă la șopron, și tot așa, în ritmul vijelios și vesel al muncii, în timp ce rafturile șoproanelor se umpleau încet-încet. Harnicele muncitoare începeau să cînte iar noi țineam refrenul și fișîitul cărmizilor zburătoare era orchestra.

La ora zece fix suna soneria: era pauza de zece. Atît așteptam! Ne aruncam prin ferestruicile laterale în iarba care creștea înaltă de-a lungul gardului: din-adins n-o cosiserăm. Făceam ce făceam și după zece minute iară suna soneria că era gata pauza.

...Primele cărmizi erau de-acum uscate. Erau de-acum mai ușoare, mai gălbui. Cîte una pe care n-o modelaserăm destul de bine crăpa: noi o rupeam atunci și bucățile de argilă astfel obținute deveneau micile noastre proiectile. Da'

nu aruncam cu ele decît dincoace de perete, ca să nu ne vadă Directorul, că soarele era de-acum bine înălțat deasupra noastră și tot mai clar se vedea delușorul și turnul de control și tot mai ascuțit se auzea excavatorul.

Cărămizile bune coborau de pe rafturi așa cum se suiseră: în zbor, din mînă-n mînă, pînă ce aterizau în vagonetele instalate la ieșirea cealaltă. Acuma trebuia să le împingem la cuptor. Și iară zdrăngăneau roțile vagonetelor și șinele ne purtau în sala cea caldă. Cuptorul, ca să spun drept, era ascunzătoarea noastră preferată: acolo, în dosul mormanelor de cărămizi. Numai că portarul deschidea cuptorul abia după zece, și nu dura prea mult pînă ce-l umpleam.

Al dracului, portarul!

Tot el, scuturîndu-și cutiuța cu chibrituri, ne anunța că merge să aprindă focul, și-atunci vai de cine adormea, că ușile se închideau ermetic și peste cinci minute fumul ieșea de-acum șerpuitor din coș.

...Dar ce spectacol minunat cînd cuptorul își redeschidea porțile: cărămizile erau gata! Calde și proaspete, tari și roșii, de-ți era mai mare dragul să le privești! Iar apoi, cînd surîzînd soarelui cărămizile aliniate în mijlocul curții formau un gigantic paralelipiped gata spre a fi numărate, sosea momentul solemn: Directorul, săltînd cîte două-trei trepte deodată cobora din turnul de control; jos cei patru șefi de echipă îl așteptau cu documentele sub braț. După care, în pas cadențat traversau împreună curtea pînă-n fața cărămizilor și se puneau pe numărătoare, șefii de echipă dintr-un capăt al paralelipipedului, Directorul din ălălalt, în timp ce noi, muncitorii, așteptam cu răsufierea tăiată rezultatul:

– Cinșpe mii două sute șaptespe'șșș... – se auzea de la stînga: asta era vocea tovarășului Director.

– Nouăzeci paispe mii opt... – îi răspundeau din dreapta șefii de echipă.

Și-atunci iară Directorul, cu vocea înălțată:

– Douăzeci Opșpe!

Treizeci Cinșpe...

Și șefii de echipă:

– Două sute Trei!

Șapte sute Trei...

Între timp, apropiindu-se treptat de centrul paralelipipedului, vocile celor cinci bărbați se amestecau între ele, formînd un vibrant canon al cifrelor. Și de nu ar fi teama de a părea un romantic naiv, aș merge pînă acolo încît să compar acest canon cu un adevărat imn pe care tovarășul Director și cei patru șefi de echipă îl închinau producției. Apoi cei cinci se întâlneau, de obicei nu chiar în centrul paralelipipedului, ci mai înspre partea Directorului. Era și logic: acesta fiind singur, număra ceva mai încet. În acea clipă peste întreaga curte se lăsa o liniște de mormînt: cei cinci, șușotind de data asta pentru ca noi să nu-i putem auzi, făceau totalul, îl comparau cu cifra de plan și transformau diferența în procente.

Bineînțeles că nouă, muncitorilor, nu ni se comunica imediat rezultatul, dar noi nici nu aveam nevoie de el: privind la terminarea numărătorii fața senină a Directorului, noi intuiam imediat că totul era în ordine, drept care ba ne aruncam șepcile în aer, ba ne băgam două degete în gură și fluieram cît ne țineau plămîinii, ba ne izbeam unul pe altul pe spinare, pînă cînd cel mai puternic dintre șefii de echipă, un anume Varga, venea să ne liniștească.

UN INCIDENT NEPLĂCUT ȘI URMĂRILE SALE

De ce să fiu ipocrit? Viața asta a mea de cărămidar își avea fără discuție satisfacțiile sale, dar și un mare neajuns: monotonia, rutina vieții de zi cu zi îmi dădeau de furcă. Nu că n-aș fi înțeles că diviziunea muncii este o necesitate obiectivă a oricărei economii prospere. «Uite-te la Pîrvan» – îmi ziceam. «Ce, n-ar putea și el să vină și să spună că gata, nu mai vrea să facă medicamente pentru că-i prea monoton să meargă în fiecare dimineață la fabrica de medicamente?! Sau închipuie-ți-o pe Piri-neni că se prezintă într-o bună zi, nitam-nisam, că gata, nu mai vrea să-l educe pe Fofică pentru că a devenit plictisitor! Închipuie-ți ce talmeș-balmeș! Cum nu vezi că tocmai asta e frumos în societate, că fiecare la locul său de muncă e o mică piuliță sau un mic șurub, și pentru ca această gigantică familie să poată funcționa cum se cade, e nevoie ca fiecare șurub, fiecare piuliță să-și facă datoria acolo unde este montată?»

Dar ce să-i faci? Așa-i firea omului: toate aceste explicații nu erau pentru mine decît o slabă consolare... Și de aceea, dacă cineva m-ar fi pus să aleg din calendar ziua care-mi plăcea mie mai mult și mai mult, fii sigur că aș fi răspuns imediat fără nici un fel de ezitare:

– Unu Mai!

Asta era ziua mea preferată! Totul era altfel de Unu Mai, nimic nu amintea atunci de rutina zilnică: aerul sărbătoresc care învăluia curtea fabricii încă cu zile întregi înainte de defilare, apoi defilarea însăși, ca să nu mai vorbesc de veselie

care de Unu Mai domnea în întregul oraș, dar mai ales în fața bisericii Franciscanilor, la doi pași de casa mea, unde invariabil de Unu Mai dupămasa se dădeau mititei și bere.

Cît despre noi, ce să-ți spun? Încă de dimineța devreme, încă din autobuz în drum spre fabrică se vedea pe noi că asta nu era o zi ca oricare alta: veneam frumos îmbrăcați, cu cămăși scrobite și pantofi lăcuiți, iar Directorul își atîrna de piept o minunată medalie de bronz.

Cînd totul era gata, ieșeam încolonați pe stradă. Aveam de toate: baloane colorate, moriști de hîrtie, steaguri roșii și o mulțime de lozinci de toate mărimile. Eu de exemplu purtam de obicei una pe care era scris: *ȘAPTE LA SUTĂ*, ceea ce însemna că producția noastră de cărămizi crescuse cu șapte la sută. Și asta încă nu era totul: coloana noastră ne-o deschidea o cărămidă enormă de carton, mare cît paralelipipedul format de cărămizile produse într-o zi de lucru, și pe care o împingeau șefii de echipă. Pe laturile ei era scris: *FABRICA DE CĂRĂMIZI, CLUJ*.

Unu Mai...

Ce vie am și acum în memorie ultima mea defilare! Și cine și-ar fi putut închipui atunci că era ultima?

...Ajunsesem cu coloana noastră pe Bulevardul Lenin, cînd deodată ni se anunță prin megafon că trebuie să rămînem pe loc, pentru că naiba știe de ce, în ultima clipă au schimbat programul și au băgat nu știu ce grupuri de pionieri înaintea noastră. Pe scurt, intrarea în Piața Victoriei era blocată. Directorul, ca să ne țină sub ochi, ba venea cu tot felul de glume nesărate, ba făcea prezența, dar asta nu ținea de Unu Mai... Plictisiți, muncitorii dispărură în scurt timp într-o cîrciumă din apropiere, lăsînd cărămida de carton și pancardele în mijlocul străzii, iar eu mă luai imediat după ei pentru că de Unu Mai șefii de echipă erau tare în formă și ne cîsteau pe toți cu juică.

...După cîtva timp intră și Directorul în crîsmă, strîngînd între degete lista cu numele noastre. Gălăgie infernală, un fum să-l tai cu cuțitul: se vedea imediat că tovarășul Director nu era în apele sale.

– Cum, băieți, nu faceți așa, au anunțat că e rîndul nostru și-ați lăsat toate steagurile în mijlocul bulevardului! Ce, vreți să defilez singur?

– Un păhărel pentru tovar'șu' Director!

N-avea încotro Directorul, nu putea refuza. Mai de voie mai de nevoie se pomeni cu ditamai porția de țuică de prune în mîini, dar după două-trei înghițituri o repuse pe teighea și bătu din palme:

– Gata! Gata! Mulțumesc frumos dar acum gata! Încolonarea! Încolonarea!

Ușor de zis dar greu de făcut! Șefii de echipă se îmbăta-seră, gașca se luase după ei și pentru prima oară îl văzui pe Director ieșindu-și din fire. Bătea cu pumnul în teighea, dădea din picioare, țipa:

– Încolonarea! Încolonarea! – dar pur și simplu vocea sa nu răzbea prin clinchetul paharelor ciocnite și al hohotelor de rîs. Atunci se îndreptă cu pași hotărîți către ieșirea din crîsmă și deschise larg ușa. Rămase cîteva clipe neclintit în prag, apoi dispăru în stradă. Era de ajuns să-i fi văzut fața ca să înțelegi că ieșirea sa precipitată nu putea anunța nimic bun.

Din păcate se pare că doar eu observasem această manevră. Cît despre șefii de echipă, cînd era vorba de băut deveneau inconștiența în persoană, așa că își continuă cheful nestînjiți.

Cu atît mai mare îmi fu mirarea cînd, vreo zece minute după ieșirea Directorului, așa deodată întreaga crîsmă înlemni brusc, de se putea auzi răsuflarea oamenilor. Nu mi-a trebuit mult ca să descopăr cauza acelei tăceri de mormînt:

în pragul ușii, înalt, falnic și înfricoșător, stătea un ofițer de miliție dîrz, cu mandibula pătrată, cizmele sclipitoare și mustața mai neagră decît pana corbului. De cureaua largă ce-i încingea brîul atîrna cochet teaca de piele a unui pistol de mare calibru.

– Locotenentul Mulgăreanu... – auzii șoptindu-se cu teamă și respect în jurul meu.

În stradă, acoperit în parte de umbra masivă a ofițerului, îl întrezăream pe Director, al cărui corp luase de asemenea o atitudine solemnă. Fața îi era mult mai liniștită și împăciuită acum, expresia sa era aproape tragică. «Vedeți, – părea parcă să spună – așa vă trebuie dacă mă puneți în situația de a lua măsuri atît de drastice.» Cît despre locotenentul Mulgăreanu, acesta nu scosese nici un cuvînt. Ar fi fost oricum de prisos. După cîteva secunde se dădu la o parte din ușă, ca să ne facă loc să ieșim. Printr-un efect magic, epoleții ofițerului risipiseră fumurile băuturii din capetele noastre. Ieșirăm deci cu ochii în pămînt și în cea mai desăvîrșită ordine. Doar într-un colț al crîșmei cineva care nu făcea parte din grupul nostru rîdea pe înfundate.

Locotenentul Mulgăreanu se îndepărtase acum vreo douăzeci de metri și rezemat cu cotul de limuzina lungă și neagră cu care sosise, urmărea de la distanță felul în care ne încolonam. Directorul făcea prezența.

Țin minte că între timp pe stradă, pe lîngă noi, trecea o gigantică aspirină de carton, urmată de coloana muncitorilor de la fabrica de medicamente. Pîrvan, vecinul meu din curte, se afla printre ei și-mi făcea semn cu mîna, cînd deodată fui orbit de o lumină puternică. Cineva în limuzina lui Mulgăreanu se juca cu oglinda retrovizoare. Poziția oglinzii se schimbă pentru o clipă și eu putui să văd cum mîna înmănușată care o manevra ieșea din dosul perdelelor trase și cum o reproiecta iară, Țac! Fix în ochii mei!

Tovarășul Director, care stînd cu fața la noi observase totul, își întoarse nedumerit capul către locotenent. Acesta dădu mai întîi din umeri, apoi dispăru cu sprîncenele încruntate în interiorul limuzinei care demară imediat, lăsînd în urmă doar duhoarea gazelor de eșapament. Dar ce folos? Chemînd miliția, Directorul reușise să ne strice definitiv buna dispoziție...

Pentru tovarășii mei de lucru neplăcerile se terminară atunci. Trecerea prin fața tribunei se desfășură fără incidente deosebite dar și fără entuziasm, apoi rîndurile ni se împrăștiară. În ce mă privește însă, din clipa aceea un sentiment difuz și neplăcut puse stăpînire pe mine, sentiment care înspre seară deveni certitudine: ERAM URMĂRIT! N-aș putea acum să spun cînd exact mi-am dat seama. La început, repet: credeam că-s eu de vină, că mă simt pur și simplu prost, c-am băut prea multă țuică. De-aia mă îndepărtai de centrul inundat de steaguri și o luai către casă. Era o după-masă blîndă, așa cum îmi plăcea mie. Păsărelele ciripeau, zefirul sufla și mii de floricele înfloreau. În Piața Franciscanilor, sub bătrînul turn al bisericii, sosiseră de-acum servitoarele; erau de-acum încinse în horă, săltau și tropăiau. Pe trotuar printre rochiile înălțate pînă la buric de repeziciunea piruetelor, printre panglicile și hîrțiile colorate se dădeau mititei și vată de zahăr și bere și din megafoane răsună muzica, în timp ce deasupra noastră, în ritmul îndrăcit al horei secuiești stelele și planetele se învîrteau de zor, cu o viteză amețitoare. Într-un colț o bătrînică vindea loz în plic, și tinereii cu fulare albe la gît se-nghesuiau care mai de care să-și încerce norocul, sau se dădeau cu toboganul, sau mîncău semințe, sau se suiau pe pod și fluierau, sau se băgau în hora servitoarelor, sau își băgau mîinile în buzunar și se holbau în gol și nu făceau nimic. Iar eu degeaba-i imitam, degeaba mă uitam de pe pod în jos, să văd cum curge apa ca-

nalului: de sentimentul acela apăsător nu reușeam să mă dezבăr nicicum, ERAM URMĂRIT!

...Se însera. Unul câte unul se aprindeau felinarele și petrecăreții se-ntorceau la casele lor... Asemeni unei corăbii căzute pradă vînturilor nemiloase se legănau petrecăreții... Și precum marinarii ce obosiți de atîta trudă abandonează ușurați nava ancorată în port, așa se revărsau și mititeii și berea din gurile întredeschise ale cetățenilor, împrôșcînd ba un stîlp de telegraf, ba colțul unei căsuțe... Iar mai tîrziu, cînd pipăind prin beznă își dibuiau patul, se aruncau petrecăreții în brațele binecuvîntatului somn.

Rămăsesem singur în noapte, printre sticlele goale, printre teighelele abandonate, și simțeam că nici măcar acum nu se despărțea de mine: dacă mă opream se oprea, dacă fugeam se punea și el pe fugă. Jocul său era atît de clar încît mi se făcu milă de el și mă prefăcu că nu observ nimic. Dar la colțul străzii mele mă întoarsei brusc și ne ciocnirăm. Urmăritorul meu avea un palton lung de piele cu gulerul ridicat și ochelari fumurii.

– Oh, scuzați-mă!

– Nimic, nu face nimic. Dar ia spuneți-mi, căutați ceva?

– Ah nu, nimic – zice omul, după care: De fapt da... Știți cumva, cunoașteți cumva, un anumit... domn, domnul Pîrvan?

– Pîrvan? Nu cunosc.

– Pîrvan... Trebuie să locuiască pe-aici pe undeva, pe strada Marcel Cachin, la numărul șase dacă nu mă-nșel...

– Aha, acum înțeleg!... – zic eu respirînd ușurat. Păi eu locuiesc pe Marcel Cachin la numărul șase. Cred că vă referiți la vecinul meu, de ce n-ați spus așa de la-nceput? Sigur că da, Pîrvan! Cum de nu m-am gîndit înainte? Așa-i că mă urmăriți încă de la defilare?

Omul nu răspunse. Părea că nici nu mă mai aude. Din cli-

pa în care eu confirmasem existența lui Pîrvan, pe fața sa slab iluminată de felinarul din colț se întipărise o expresie de netăgăduită duioșie.

– Va să zică trăiește, ah, spuneți-mi vă rog, cum o duce, o duce bine, are copii? Spuneți-mi... – și omul îmi strînse cu dreapta umărul în timp ce sub ochelarii săi negri sclipea o lacrimă.

– Păi vă spun că noi locuim împreună, avem bucătăria și baia în comun. În rest, nimic deosebit. Pîrvan lucrează la fabrica de medicamente, nevastă-sa e casnică... Piri-néni, așa o chemăm noi în curte. Piri-néni... Oameni de treabă, nimic de zis, au și un copilaș, Fofică...

– Un copilaș, Fofică... – repetă omul și vizibil mișcat făcu cîțiva pași înapoi, pînă ce atinse cu spatele zidul unei case. Astfel rezemat încercă să se liniștească în timp ce cu degetul arătător îmi făcea semn să mă apropii. Plîngea:

– Un copilaș... Un copilaș... Ah, cum trece timpul domnule... Sînt atît de emoționat... – și înălțîndu-și ușor cealaltă mînă care-i fusese pînă atunci mereu încheștată de piept, întredeschise paltonul din care imediat își scoase afară capul o gîscă mare și albă. Emoționat, da, dar și obosit... – omul își puse mîna pe frunte. Cred că am febră... Nici nu știți dumneavoastră ce alergătură, ce emoții... Alaltăieri eram încă la Apahida, azi dimineață la Teiuș... Acuma direct de la Teiuș vin... Dar slavă Domnului, totul e bine cînd se termină cu bine...

Omul tăcu. Apoi, văzînd că eu nu-mi mai dezlipeam privirea nedumerită de pe gîscă, zîmbi obosit, își dresе vocea și spuse:

– Știți, asta a mea e o poveste tare lungă și veche de tot... Eu cred că dumneavoastră încă nici nu vă născuserăți pe vremea aceea, domnule... domnule...

– Cîrlău. Ilie Cîrlău.

– Așa, Cîrlău, îmi pare bine... Vedeți, acum că sînt atît de aproape de împlinirea dorinței mele, mă năpădesc amintirile, mă copleșește emoția... Așa nu pot intra! Trebuie să mă liniștesc nițel... să-mi adun gîndurile... Dacă vă interesează, să știți că eu vă povestesc totul cu mare plăcere, mai ales că aveți cum spuneți norocul să fiți tocmai vecinul domnului Pîrvan. Dar de ce nu vă așezați?

Omul, care își îmbrățișa acum gîsca cu ambele mîini, se instalase între timp direct pe caldarîm. Mă așezai lîngă el, îmi aprinsei o țigară și-mi ciulii urechile.

– Vedeți, domnule Cîrlău, după cum vă spuneam, cu mulți ani în urmă, dumneavoastră nici nu vă născuserăți încă, cu mulți ani în urmă deci, prin părțile acestea a avut loc o luptă crîncenă, feroce... Dumneavoastră nici nu vă puteți închipui: practic întreaga Transilvanie nu era decît un unic gigantic cîmp de bătălie. Exploziile obuzelor se țineau lanț, ca să nu mai vorbesc de șuieratul gloanțelor, răpăitul mitralierelor și incendiile... peste tot incendii... distrugere... dezastru...

Lugubra evocare a Omului cu Gîsca întunecă parcă și mai mult fațadele oricum sumbre ale clădirilor de pe strada Marcel Cachin.

– Parcă am mai auzit și eu vorbindu-se de aceste lucruri groaznice – zic. Dar spuneți-mi vă rog, cum era în bătălia aceea, cine și împotriva cui se bătea?

Fața interlocutorului meu se luminează pe dată:

– Îmi pare bine că-mi puneți această întrebare, domnule Cîrlău, deși în fond mă așteptam la ea. Ei bine, să știți că această crîncenă încheștare pe viață și pe moarte poate fi definită drept una între forțele Binelui și cele ale Răului. Ce-i drept, liniile frontului erau foarte sinuoase și complicate, adevărate labirinte în continuă mișcare. Uneori nici nu era clar în ce direcție trebuia să tragi, mai bine așteptai puțin să

vezi ce se întîmplă cu frontul, că de nu riscai să-ți împuști proprii tăi tovarăși. Eu împreună cu un mic grup de partizani luptam de partea Binelui. Venise vara și situația era dramatică: eram împresurați din toate părțile și nu mai puteam restabili contactul întrerupt cu restul forțelor noastre. Dușmanii erau de-acum atît de aproape încît uneori le puteam desluși pînă și nasturii uniformei! Și-ntre timp nu uitați, vă rog, bombardamentele avioanelor, exploziile minelor... pe scurt, în această situație disperată luăm hotărîrea să ne refugiem cu toții în vîrfurile unui stejar. Falnicul copac ne protejează ce-i drept cîteva zile în șir, dar nu ține mult pînă cînd munițiile și proviziile ni se epuizează complet. Extenuați, palizi și morți de foame, tovarășii mei cădeau unul cîte unul din copac, ca niște pere coapte. Ce era de făcut? Strîngînd din dinți mă cațăr cu un efort supraomenesc pe ramura cea mai înaltă a stejarului și-mi duc mîna streășină la ochi. Ei bine, închipuiți-vă acum domnule Cîrlău că pe o colină învecinată întrezării un tînăr spătos și harnic trebăluind în mijlocul unei gospodării prospere: vacile mugeau, găinile cotcodăceau prin curte și din coșul casei ieșeau rotocoale vesele de fum. Îmi dădui imediat seama că asta era unica și ultima noastră speranță. Învîingîndu-mi sfîciunea am început să dau disperat din mîini și să strig după ajutor. Tînărul mă auzi, se apropie de trunchiul stejarului nostru și eu îi explicai prin semne că eram morți de foame, că aveam nevoie de mîncare! Ei, și-atunci acest țăran simplu se dovedi atît de înțeleghător, că fugi imediat la gospodărie și se-ntoarse cu o gîscă uite-așa mare și grasă, albă ca neaua. O înfipse într-un cîrlig și cu ajutorul unui scripete o înălțarăm pînă la noi, în copac. Nici nu mai știam cum să-i mulțumim dar el refuza totul, spunea că n-are nevoie de nimic, că acasă are de toate, și că singurul lucru pe care ni-l poate spune e că se cheamă Pîrvan... De atunci nu l-am mai revăzut. Au trecut anii, a ve-

nit pacea, anii reconstrucției, și în tot acest timp îmi repetam mereu că eu pe omul ăsta trebuie să-l regăsesc și să mă revanșez într-un fel pentru că a fost așa de cumsecade și mi-a salvat viața! Așa că m-am pus pe căutat și vă rog să mă credeți domnule Cîrlău, am luat la rînd toate satele și orașele Transilvaniei, nici o vale, nici un tîrg, nici un ungher n-a rămas nescotocit, și acum iată, am reușit, ah, nici nu-mi vine să cred că sînt la doi pași de dînsul...

– Păi sigur că sînteți, dacă vă spun că-i vecin cu mine! Vedeți intrarea aceea joasă la numărul șase? Acolo locuiește! Marcel Cachin șase!

Omul cu Gisca privi în direcția arătată de mine și zîmbi. Îl încurajai să continue:

– Bine, dar cum ați descoperit că Pîrvan locuiește tocmai aici la Cluj?

– Ah, vedeți domnule Cîrlău, în toți acești ani de căutare nu mi-am pierdut speranța nici un moment, ori de cîte ori se ivea ocazia mă informam, întrebam, cercetam! La fel și azi dimineață: tocmai luasem în interes de serviciu acceleratul Teiuș-Cluj. Mă uit în jur, și văd că în compartimentul meu mai stau încă vreo trei-patru călători, și-mi zic: «Ce-ai de pierdut omule, întreabă-i că-ntrebatul nu costă bani!» Așa că le pun întrebarea mea de rutină, dacă ei știu cumva, dacă cunosc cumva, un anumit domn... domnul Pîrvan, și unul dintre ei zice: «Păi n-o fi cumva vorba de Pîrvan ăla de pe strada Marcel Cachin?» – la care eu mă reped asupra lui și-l îmbrățișez și-l pup și-i zic că fără să-și dea seama mi-a făcut cel mai frumos cadou de Unu Mai pe care l-am primit vreodată! Săracul era cam nedumerit, așa că i-am povestit și lui întreaga afacere; apoi, ajuns la Cluj mi-am zis că așa ceva nu se face să mă prezint în casa lui Pîrvan cu mîna goală, și că cel mai nimerit omagiu ar fi tocmai o gîscă, așa, în amintirea vremurilor trecute... deși, ca să fiu sincer... uite, vă voi face o

confesiune, domnule Cîrlău, dar să rămînă între noi: o gîscă așa mare ca cea pe care mi-o dăduse Pîrvan n-am găsit, deși am umblat toată ziua prin piață...

– Poate pentru că-s sărbătorile, nu uitați că e Unu Mai, lumea cumpără...

– Eh da, o fi asta...

Ne scularăm amîndoi în picioare și intrarăm împreună în curtea casei.

– Să știți că mi-a părut bine să vă cunosc, domnule Cîrlău.

– Și mie, și nu uitați să transmiteți complimentele mele lui Pîrvan și familiei.

– Nu uit. La revedere, domnule Cîrlău.

– La revedere.

Omul cu Gîsca bătu de trei ori la ușa lui Pîrvan, în timp ce eu mă strecurai fără zgomot în camera mea, mă trîntii îmbrăcat cum eram pe pat și adormii buștean.

*
* *

Să fi trecut astfel o oră, să fi trecut două? Dinspre camera lui Pîrvan se auzeau rîsete, muzică, pocnituri seci – cineva destupa probabil sticle de șampanie. Dracu' să-i ia, reușiseră să mă trezească! Aprind lumina, mă frec la ochi, și deschizîndu-mi-i încetișor deslușesc pe peretele din față, acela care-mi despărțea camera de cea a lui Pîrvan, o cărămidă ieșind la iveală de sub tencuiala ce se desprinsese de zid în timp ce eu dormeam. Ciudat lucru, îmi zic, că doar tencuiala era proaspătă...

Mă sculai și apropiindu-mă de perete, misterul mi se clarifică pe dată: prin cărămidă cineva perforase o gaură lată cît două degete. Îmi lipii ochii de ea și iată, camera lui Pîrvan, în care petrecerea era în toi mi se înfățișă în cele mai

mici amănunte: Fofică intra și ieșea în patru labe de sub masă, iar taică-său răsturnat cu fața înspre mine își contempla sticla de șampanie – părea beat criță.

Pe divan Omul cu Gîsca mîngîia buclele argintii ale lui Piri-néni în timp ce ochelarii săi fumurii erau așintiți asupra găurii din perete; iar Piri-néni, oricum subțirică din fire, părea acum și mai mică, așa ghemuită cum era la pieptul masiv al musafirului. Fofică rîdea, voia să se joace, și trăgea de fața de masă. Pîrvan nu fu în stare să o rețină cu coatele: paharele și sticlele căzură țândări pe parchet! Atunci Pîrvan se sculă sughițînd, strînse la piept gîsca și-ncepu să valseze cu ea prin cameră, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Penele albe pluteau prin fum...

LA INSPECTORATUL CENTRAL DE MILIȚIE DIN CLUJ

A doua zi încă de dimineață totul o luă de la capăt exact ca în după-amiaza precedentă: nici n-am pus bine piciorul în autobuzul numărul opt că l-am și dibuit, ascuns cum era sub ziarul larg deschis și găurit la mijloc. Hotărîi să mă fac că nu-l bag în seamă și în același timp să nu-l las din ochi. Dar din păcate pe măsură ce ne apropiam de fabrică înghe-suiala creștea, autobuzul umplîndu-se cu noi și noi valuri de muncitori, așa că pe cînd sosirăm îmi pierdusem de-acum din vedere următorul...

La fabrică însă mă așteptau noi surprize: pe la nouă dimineața, în timp ce-nhămat la cărucior traversam curtea, o limuzină lucioasă și largă intră pe nesimțite în incinta fabricii și parcă la baza turnului de control. O recunoscui imediat: era limuzina lui Mulgăreanu. Muncitorii se opriră din lucru, curioși să vadă ce-o mai fi și asta. Tovarășul Director, vizibil agitat, se rostogoli din turn zbierîndu-ne:

– Continuați să lucrați, lucrați mai departe, copilași, că nu s-a întîmplat nimic! – apoi se apropie de limuzină și deschise slugarnic portiera. Cît ai zice pește, Mulgăreanu era de-acum afară și uitîndu-se peste Director ne scrută încruntat fețele. Directorul făcu un gest larg cu mîna, de parcă ar fi vrut să cuprindă movila de argilă, șoproanele, cuptorul, întreaga curte, încercînd între timp să întrevadă intențiile locotenentului – și vizibil contrariat de tăcerea acestuia spuse zîmbind:

– Chiar ieri le-am livrat, de-aia's așa puține.

Paralelipipedul din mijlocul curții, format din cărămizile terminate, arăta într-adevăr cam pipernicit, dar cum Dumnezeu să fi fost ele livrate ieri, că doar de Unu Mai fabrica rămăsese închisă toată ziua? Din fericire, Mulgăreanu nu băgă de seamă minciuna Directorului: ochii săi mici și ageri căutau cu totul altceva. Nimeni nu mai lucra, nimeni nu mai scotea o vorbă, curînd amuți și motorul excavatorului. «Aparițiile acestui locotenent au fără discuție ceva paralizant», îmi spuneam. Întreaga fabrică aștepta acum să vadă ce vrea Mulgăreanu de la noi, iar acesta, cu fața împietrită, nu făcea altceva decît să-și plimbe ochii de la un muncitor la altul. Apoi, la un moment dat, se putu auzi un foșnet și un oftat venind din dosul perdelelor trase ale limuzinei. Observai atunci că sub portiera întredeschisă răsărise o pereche de sandale roșii, care se frecau nerăbdător una de alta. Locotenentul făcu stînga-mprejur, își înclină capul și dispăru de la brîu în sus în mașină. Discuta probabil în șoaptă cu proprietarul sandalelor. Din cînd în cînd își scotea afară capul și se uita la noi, apoi își aranja chipiul și iar dispărea în dosul perdelelor. Jocul ăsta dură vreo două minute, care nouă ni se părură o eternitate. Și iată că deodată mîna aceea înmănușată, binecunoscută mie încă de la defilare, se strecură din nou prin ferestruica laterală a limuzinei, apucă oglinda retrovizoare și iarăși, la fel ca data trecută pe Bulevardul Lenin, mă blagoslovi pe nas cu o pată intensă de lumină. Mulgăreanu atîta aștepta: o secundă și iată-mi-l proțăpît fix în fața mea, și dacă în clipa aceea pămîntul și-ar fi deschis gura sub mine și m-ar fi înghițit cu vagonet cu tot, m-aș fi socotit un muritor fericit. Dar nu, n-aveam unde să mă ascund și era prea tîrziu, MULGĂREANU VORBEA CU MINE!

– Cum te cheamă, bă?

– Ccc... Cîr... Cîr..

– Cîrlău! Ilie Cîrlău! – se băgă pe fir Directorul.

– Așa, Cîrlău! Mîine la cinci după-masa precis ești așteptat la Inspectorat. Întreabă jos de biroul căpitanului Apostolescu.

– Și de ce, mă rog, tocmai eu? – întreb în timp ce în spatele locotenentului, tovarășul Director îmi făcea disperat semn să-mi țin gura.

– Asta vei vedea mîine, de ce tocmai dumneata. E... o mică formalitate, trebuie să verificăm ceva.

– Cum mică formalitate – bîiguu eu cu glasul stins. Vreți să mă interogați va să zică...

– Bine, te și interogăm dac-așa-ți place! – mă 'repezi Mulgăreanu nerăbdător, și asemeni unui cerb de rasă se întoarse cu un salt formidabil la mașină. În cîteva clipe nu mai rămăsese din luxoasa limuzină decît un noursaș de praf.

...Lumea nu se dezmeticise încă din surpriza provocată de aceste evenimente atît de neobișnuite pentru fabrica noastră și stătea privind prosteste poarta prin care ieșise mașina milițianului. Fu nevoie de bătaia energică din palme a tovarășului Director pentru ca să ne trezim din transă:

– Ce-i cu voi, ce vă holbați așa? N-ați mai văzut un milițian? La treabă, la treabă! La treabă, copilași, asta nu-i pauza! La treabă!

Dar eu nu apucau să mă înhămez bine la căruciorul meu, că fui pe dată învăluit de îmbrățișarea caldă a Directorului:

– Lasă asta... Ce, ești nebun? Așa te murdărești numa'... Du-te acasă, mai bine pregătește-te... și... fă o baie bună, taie-ți unghiile, spală-te pe dinți, că doar mîine te așteaptă tovarășul locotenent, nu?...

*

* *

Un cuib amorf, de un cenușiu mai degrabă spălăcit, ici-colo găurit de fereștruci discrete – vezi, mare scofală nu e să descrii clădirea Inspectoratului Central de Miliție din Cluj, în fața căreia mă aflam a doua zi la ora stabilită.

Și-acum, că această atît de temută și respectată clădire tot mi-a intrat în povestire, cred că este de datoria mea să mă folosesc de ocazie și să dezmint anumite mituri care circulă pe seama ei: mă refer mai ales la cîteva filme de prost gust pe care le-am văzut în ultima vreme și care mi-au rezervat neplăcuta surpriză de a constata că încă nu s-a putut renunța, cînd e vorba de miliție, la acele două șabloane răsuflate care sînt coridoarele interminabile și beciurile secrete. Să nu fiu înțeles greșit: eu nu am acum de gînd nici să confirm, nici să infirm afirmația cum că Inspectoratul Central din Cluj ar avea beciuri secrete sau coridoare lungi. Mă consider însă dator să afirm, în calitatea mea de martor ocular, că biroul căpitanului Apostolescu nu se afla în beci ci la etajul doi – cît despre coridoarele interminabile, cine vrea să le vadă n-are decît să meargă la cinematograful, pentru că eu cel puțin, cînd am ieșit din lift la etajul doi, nici urmă de coridor, n-aveam în fața mea decît o singură ușă la care bătui imediat după ce citii pe o tăbliță bine pusă la vedere:

LOCOTENENTUL MULGĂREANU

&

CĂPITANUL APOSTOLESCU

– ANCHETE SPECIALE –

– Intră! – tună din birou vocea aspră a locotenentului.

În biroul larg și proaspăt vopsit în verde, în spatele unei impozante mese de scris stătea locotenentul Mulgăreanu cel cu mustața mai neagră decît pana corbului și scria ceva cu stiloul.

Biroul era de o austeritate absolută. La dreapta un dulap cu acte, la stînga o uşă prin care se întrezărea o cameră asemănătoare, iar în spatele locotenentului o perdea de catifea ajungînd pînă la podea. În rest – nimic.

Nici nu intru bine că Mulgăreanu, fără să mă privească sau să mă salute, îşi întoarse capul către perdeaua din spaatele său spunînd:

– Vezi că ți-a venit prietenul!

Se sculă apoi, îşi strînse de pe masă hîrtoagele şi dispăru în camera alăturată. Rămas singur, mă întrebam ce-o mai fi însemnînd şi asta. Perdeaua în direcţia căreia vorbise se mişca într-adevăr, deşi fereastra era închisă. Dar nu se auzea absolut nimic, doar scîrîitul stiloului lui Mulgăreanu de dincolo. Ce era să fac? Mă legănai cîtva timp de pe-un picior pe celălalt, mă jucai puţin cu degetele şi mă scobii în nas, după care văzînd că nu se întîmplă nimic intrai în camera cealaltă:

– Tovarăşe locotenent, ieri dimineaţă la fabrica de cărămizi mi-aţi spus că trebuie să mă interogaţi şi...

– Ce interogatoriu? Interogatoriile: mîine! Mîine e ziua interogatoriilor! – făcu Mulgăreanu şi strîngîndu-mi puternic braţul mă împinse înapoi în prima cameră pînă în faţa perdelei pe care o trase violent la o parte dezvăluindu-mi dintr-o dată un miliţian înroşit pînă-n vîrfurile urechilor, care încerca acum zadarnic să se ascundă printre cutelele de catifea ale perdelei. Pe chipiu şi pe umeri îi străluceau stelutele de căpitan... Văzînd că nu se mai putea ascunde, un puternic tremur pusesese stăpînire pe corpul său, tremur ce se domoli însă treptat, pe măsură ce gura i se arcua într-un zîmbet larg. Apoi căpitanul se hazardă să-mi întindă mîna.

– Aşa, aşa, foarte bine, faceţi cunoştinţă! – răpăi Mulgăreanu făcîndu-ne cu ochiul. Ăsta-i căpitanul Apostolescu, ăsta-i tovarăşul Ilie Cîrlău de la fabrica de cărămizi! Acum ştiţi totul, eu mă retrag, vă las singuri...

Locotenentul se îndepărtă și dispăru din nou în camera de alături, iar eu rămasei ținut locului pentru că Apostolescu îmi strîngea mîna în palma sa umedă de transpirație și nu mi-o lăsa decît atunci cînd fu sigur că Mulgăreanu nu ne mai vede. Se apropie apoi atît de tare de mine, că-i simșii respirația caldă și teaca pistolului împungîndu-mi burta.

– Ce se întîmplă, domnule Ap...post... domnule căpitan?

– Nimic, nimic... – șopti Apostolescu. Promite-mi doar că vei veni și mîine, așa-i că vii și mîine, Ilie dragă... eu te aștept...

...Și interpretîndu-mi tăcerea drept consimțămînt, sandalele roșii ale căpitanului îmi presară pantofii, vrînd parcă să-mi pecetluiască astfel promisiunea de a reveni. După care Apostolescu dispăru chicotind în camera cealaltă, trînti imediat ușa după el și întoarse cheia.

Și-acuma ce-ar fi trebuit să fac? Puteam oare să mă întorc acasă, sau trebuia să rămîn acolo? Habar n-aveam: prin gaura cheii nu se vedea absolut nimic, pentru că Apostolescu stinsese lumina...

Dînd din umeri ieșii din birou, coborîi cu liftul la parter și ieșii în stradă.

Astfel se încheie prima mea întîlnire cu căpitanul Apostolescu la Inspectoratul Central de Miliție din Cluj.

*
* *

– ATENȚIUNE! ATENȚIUNE!

Ah, astea erau megafoanele noastre nenorocite, paradite unșpe luni pe an. De bună seamă careva încerca acum să le repare și sufla în microfon:

– ATENȚIUNE!

Intrai cu vagonetul în șopron.

– ATENȚIUNE! TOVARĂȘUL CÎRLĂU ESTE RUGAT SĂ SE PREZINTE DE URGENȚĂ LA DIRECȚIUNE!

Oh nu! Va să zică nu era o simplă probă de microfon... Mi se înmuiară genunchii: de ce eu, de ce mereu tocmai eu, ba la Inspectorat, ba la Direcțiune, ce vor de la mine, unde greșisem oare? Inexpert cum eram, mă și imaginam de-acum muștruluit de tovarășul Director pentru că părăsisem așa brusc incinta Inspectoratului; dar oare eu îi închiseseam pe ofițerii ăia în camera cealaltă? Eu întorsesem cheia în ușa? Eu stinsesem lumina?...

Îmi împinsei vagonetul pe o șină laterală și mă strecurai printre privirile curioase ale muncitorilor pînă la biroul Directorului. Iar Directorul... ei bine, spre surprinderea mea nici vorbă să fie supărat: din contră, salutîndu-mă prietenește, mă invită să mă așez pe fotoliul său moale de piele, pe urmă își frecă zîmbind palmele și scofînd la iveală două păhărele și o sticlă de țuică spuse:

– Vai de mine, Cîrlău dragă, iară te-ai murdărit! Ești plin de ulei și argilă, stai că am o perie...

Și-n timp ce mă curăța rotindu-se în jurul meu, continua fără întrerupere:

– Ei, așa nu mai merge! Dumneata împingi de ani de zile cărucioarele alea, da' să nu crezi că nu-i nimeni aici care să aprecieze sacrificiile muncitorilor cinstiți. Pentru că eu, Cîrlău, din turnul meu de control văd totul, TOTUL! Dar acum a sosit momentul tău, și am convingerea că îl meriți pe deplin!

Directorul repuse peria în cuier, își dresе vocea, își aranjă cravata și pronunță solemn și răspicat:

– Cîrlău Ilie! Din clipa asta te numesc șef de echipă! – și deschizînd o cutiuță pe care pînă atunci nu o băgasem de seamă, scoase din ea o insignă și mi-o fixă pe piept în dreptul inimii.

ŞEF DE ECHIPĂ... ŞEF DE ECHIPĂ... visam? Nu-mi venea să-mi cred urechilor... şi nici nu prea ştiam cum trebuie procedat în astfel de ocazii, pentru că pînă atunci modestul meu anonim se consumase departe de pompa ceremoniilor şi a onorurilor. Dar căldura şi intimitatea biroului (în comparaţie mai ales cu cel rece şi neprimitor al lui Mulgăreanu), blîndeţea caracterului tovarăşului Director, aburii ţuicii şi fotoliul moale mă încurajară să las la o parte convenţiile şi să dau frîu liber recunoştinţei mele. Prăvălindu-mă cu ochii umeziţi din fotoliu, îngenunchiai în faţa Directorului şi-i sărutai pantalonii. Ce om, şi Directorul ăsta: vizibil mişcat, mă împinse totuşi la o parte cu un gest în acelaşi timp ferm şi delicat. Mă ridică apoi în picioare cu propriile sale mîini, spunîndu-mi că n-am de ce să-i mulţumesc, că de fapt el trebuie să-mi ceară scuze că această decizie atît de naturală şi necesară a luat-o cu o asemenea întîrziere, şi că e convins că avansarea mea va contribui simţitor la creşterea producţiei de cărămizi.

Ce plăcut era în biroul tovarăşului Director!

Mă reaşezai pe fotoliu şi-mi dădui peste cap păhărelul de ţuică. Dar episodul de ieri de la Inspectorat precum şi faptul că în ziua aceea trebuia să mă prezint din nou acolo – toate astea planau ca o umbră ameninţătoare deasupra mea, şi tovarăşul Director era atît de bun cu mine, trebuia să-mi descarc sufletul, eram sigur că mă va înţelege:

– Tovarăşe Director, – zic – eu sînt mişcat de încrederea pe care mi-aţi acordat-o şi pot să vă asigur că voi depune neabătut toate strădaniile, şi nu voi precupeţi nici un efort – în privinţa asta puteţi fi liniştit, să ştiţi că eu îmi iau acum în mod solemn angajamentul... Dar... – şi aici vocea începu să-mi tremure – eu... eu cred că între cadre nu trebuie să existe secrete, şi vedeţi, ah, totul e atît de ciudat... ştiţi că ieri a trebuit să mă prezint la Inspectorat şi...

– Ce vrei să spui cu asta, Cîrlău?
– Vedeți, tovarășe Director, nu prea înțeleg ce vor ăia de la mine, azi cică iar trebuie să merg acolo și...

– Psst... – mă întrerupse Directorul punîndu-mi un deget pe buze. Haide Cîrlău, nu mai fă pe modestul, să nu crezi că noi nu știm, toată fabrica numai despre asta vorbește. Uite, ți-o spun așa, confidențial, că sînt mîndru să am un șef de echipă care-i prieten atît de intim cu tovarășul locotenent Mulgăreanu. De altfel te rog chiar să-i transmiți acest lucru azi după-masa cînd te întâlnești cu dumnealui, și... și în general vorbind, de ce nu te folosești de ocazie, dacă tot ești la Inspectorat, și-i povestești cîte ceva despre realizările noastre aici, pe frontul producției, ca să spun așa, dacă te-n-treabă poți liniștit să-i povestești toate acestea că doar acum ești șef de echipă, nu? Hai în curte să-ți arăt, că tot e ora inspecției... Numai un moment!

Și Directorul, care dintr-o dată se întunecase la față, îmi făcu semn cu mîna să nu mă mișc din loc, se apropie tiptil-tiptil de ușă și o deschise brusc. Cineva care în tot acest timp ne spionase probabil din spatele ușii prin gaura cheii, își pierdu echilibrul și căzu cît era de lung peste podeaua biroului.

– Aștept o explicație, domnule! – strigă scandalizat Directorul.

Omul se sculă plin de demnitate și repotrivindu-și pe nas ochelarii fumurii spuse:

– Tocmai reparam clanța și...

Îl recunoscu imediat văzînd umflătura de sub paltonul de piele pe care încerca să o ascundă și să o protejeze în același timp: era Omul cu Gîsca.

– Ah, – zic – păi ăsta-i tovarășul partizan! Ce coincidență extraordinară!

– Domnilor, – îmi tăie solemn vorba Omul cu Gîsca –

mi-a făcut mare plăcere, dar afaceri urgente mă cheamă în altă parte!

Și înclinându-se ceremonios mai întâi în fața Directorului și apoi a mea, făcu stînga-mprejur și o rupse la fugă. Ne re-pezirăm la fereastră și mai apucarăm să-l vedem cum iese din fabrică pe poarta dinspre strada Deportaților și cum o ia în pas alergător înspre oraș.

Directorul era perplex:

– Cum, îl cunoști?

– Cum să nu, ăsta e un fel de partizan și e prieten bun cu vecinul meu. Are și o gîscă, n-ați văzut umflătura aceea de sub palton? De Unu Mai m-a urmărit toată ziua!

– Zău? – făcu Directorul îngîndurat. Și ducîndu-și mîinile la spate măsură de cîteva ori cu pași mari camera în lung și-n lat. O undă de tristețe îi umbrea fruntea.

– Tovarășu' Director, ați spus că e ora inspecției...

– Ce? Ah, sigur, vai ce distrat sînt... Hai în curte, Cîrlău...

*

* *

Ce este mai minunat decît să simți responsabilitatea în-colîndu-ți în suflet asemeni unui ghiocel gingaș?

La ora aceea toți muncitorii stăteau lungiți lîngă vagonete sau prin ierburile din dosul șoproanelor profitînd de cele zece minute de pauză, dar nu și eu: braț la braț cu tovarășul Director coborîrăm în curte și ne îndreptarăm către faimosul paralelipiped format din cărămizile proaspăt ieșite din cup-tor. Ceilalți șefi de echipă îmi priveau cu ochi sticloși pieptul pe care-mi strălucea țațoș insigna... Ajunși în fața cărămizi-lor, Directorul făcu gestul său larg, de parcă ar fi vrut să le îmbrățișeze pe toate deodată, și spuse tare, așa ca să-l audă și ceilalți:

– Vezi Cîrlău, ăsta este rodul muncii noastre: mii, zeci de mii de cărămizi aşteaptă aici nerăbdătoare să fie repartizate pe şantierele platformei. Poţi să-i spui asta tovarăşului locotenent, ...pentru că acum, avînd şi tu o funcţie de răspundere, poţi să-ţi dai seama mai bine... Hai cu mine, să-ţi mai arăt încă ceva! – şi făcîndu-mi energic semn cu braţul să-l urmez se căţăra pe turnul de control.

...Aşa era Directorul nostru! Era practic de nestăvilit dacă era vorba să se suie cu mînele suflecate pe turnul de control, înfruntînd vîntul înălţimilor. N-am nimic împotriva birocraţiilor, şi nu vreau să diminuez cu nimic importanţa rolului acestora în furnicarul economiei naţionale. Vreau numai să spun că Directorul nostru era pur şi simplu plămădit dintr-un alt aluat: dispreţuia comoditatea fotoliului din biroul său şi doar acolo, pe turnul de control, în contactul nemijlocit cu producţia se simţea într-adevăr în apele sale.

Ajunşi în vîrf, trebuie să recunosc că noua privelişte îmi tăie răsufierea. Era pentru prima oară în viaţa mea că vedeam fabrica de cărămizi aşa, de sus! Între timp, muncitorii îşi reluaseră lucrul şi procesul de producţie mi se relevă acum în întreaga splendoare a logicii şi armoniei sale! Asemeni unei guri avide muşca excavatorul din deluşorul de argilă iar mesele lungi de lemn pe care se modelau cărămizile îmi apărură întru totul asemănătoare unei inimi, pom-pînd neconţinut prin venele-şine cărămizi proaspete către imensele intestine care erau şoproanele. Ceva mai la stînga coşul maiestos al cuptorului juca rolul plămînilor, cuptorul însuşi era intestinul gros şi poarta prin care cărămizile gata terminate urmau să părăsească fabrica părea un anus gigantic. Asta era fabrica noastră, un organism viu şi unitar, al cărui centru nervos era turnul de control, al cărui ochi erau simbolizaţi de binoclul tovarăşului Director; iar tovarăşul Director însuşi era Dirijorul!

Ceilalți șefi de echipă rămăseseră jos la baza turnului. Ce mici păreau ei acum, văzuți așa de sus, păreau niște șoareci lipsiți de importanță, Varga mai ales! Directorul îmi citi gândurile și zîmbi. Apoi își dădu jos binoclul și invitîndu-mă să-l iau în mîini spuse:

– Privește acum cu binoclul către orizont și vei înțelege mai bine ceea ce ți-am spus în curte!

O piclă alburie de ceață se lăsase peste oraș. Totuși cupola catedralei ortodoxe și clopotnița bisericii Franciscanilor se conturau destul de bine, iar mai departe, pe vîrfurile Cetățuii, veghea turnul parașutiștilor ca o sentinelă solitară.

– Nu, nu în direcția aia – zise Directorul bătîndu-mă nerăbdător pe umăr. Uite-te încoace!

– Dar încoace nu se vede nimic, tovarășe Director! Dincolo de gardul fabricii nu văd decît teren viran, mărăciniș, gunoaie... Ah, ce-i cu gropile alea?

– Bravo Cîrlău, tocmai la gropile alea voiam să ajung!

Și luîndu-mi binoclul din mîini Directorul îmi dezvălui cu însuflețire că acele gropi erau fundamentul unei vaste platforme industriale al cărui centru eram tocmai noi, fabrica de cărămizi, și că uriașele hale de producție, combinațele, furnalele și depozitele nu așteptau decît cărămizile noastre spre a fi construite! Dar nu numai ele: pînă hăt departe, pînă în depărtări pe care din turnul de control doar confuz le puteam desluși, erau planificate interminabile cartiere de blocuri pentru miile de muncitori ce urmau să lucreze în acele fabrici și uzine!

– După cum vezi, Cîrlău, de comenzi nu vom duce lipsă, dar astea sînt sarcini de mare răspundere, pentru că totul de noi depinde...

Ce captivant și însuflețitor știa să povestească Directorul! Pe mine mă fascina mai ales perspectiva de a avea în curînd în imediata vecinătate a fabricii atîtea și atîtea noi instalații

productive! Ceața dimineții se risipise complet și fața tovarășului Director era acum mîngîiată de razele soarelui de mai. O rîndunică poposi pe balustrada de lemn a turnului. Directorul își descheie primul nasture de la cămașă și își lărgi puțin strînsoarea cravatei.

– Acuma, mai lămuriți-mă asupra unui lucru, tovarășe Director: cam ce se va produce pe această platformă?

– Cîrlău dragul meu, dumneata trebuie să înțelegi că industria poate produce practic orice, ORICE! Ce să-ți spun, de la piei și țevi de diferite diametre și lungimi pînă la postavuri de bună calitate și borcane, și de la imense plăci de oțel, găurite sau nu conform nevoilor și pînă la rachete cosmice, practic orice! Cît privește această platformă anume, nici eu nu știu prea exact, dar presupun că necesitățile noastre vor avea prioritate avînd în vedere că noi sîntem primii. N-ar strica de pildă după părerea mea, dar repet, e numai o părere, n-ar strica, zic, acolo o fabrică de argilă, și dincolo una de excavatoare, și una de vagonete, pentru că în felul ăsta baza de materii prime precum și propriile noastre mijloace de producție ar crește la număr, de unde mai multe cărămizi, de unde mai multe noi fabrici și așa mai departe. Dar aceste lucruri depășesc în fond însăși competența mea. În acest stadiu un singur lucru este important pentru noi, Cîrlău: să livrăm cărămizile, asta-i datoria noastră, să livrăm cărămizile!...

*

* *

Fugeam înspre casă săltînd de fericire. În curte dau de grasul de Pîrvan:

– Haideți la mine, domnule Pîrvan, să ciocnim un păhărel, știți, m-au făcut șef de echipă!

Aia-mi place la oameni ca Pîrvan, că știu să se bucure de bucuriile altora: nu se lăsă rugat de două ori.

– Eu sînt instalator la fabrica de medicamente – spuse, deși știa că faptul îmi era prea bine cunoscut. Puțin, vă rog, că eu am probleme cu ficatul. Atît! Atît ajunge, mulțumesc și... noroc, domnu' Cîrlău! Mult noroc și multe succese în viitor!

– Dar de ce nu o chemați și pe Piri-néni?

– Ah, Piri adineauri a ieșit să-l ia pe Fofică de la grădiniță, dar lăsați că-i povestesc eu! Sau mai bine: de ce nu veniți mîine seara la noi, să sărbătorim cum se cuvine?!

Acceptai mișcat invitația și umplui din nou păhărelele. Pîrvan îmi măsura pereții cu ochii:

– Ce camere mici dom'le... Teribil, cînd te gîndești, mai cu seamă cînd ai un copil...

– Păi astea de pe Marcel Cachin sînt toate așa. Da' să știți că peretele ăsta-i nou, l-au pus numai ca să facă două apartamente dintr-unul singur.

Pîrvan tresări:

– Ia uite că și Piri îmi zicea același lucru! Ce chestie mai e și spațiul ăsta locativ dacă stai să te gîndești... Apropò, văd că v-au montat și dumneavoastră o gaură în perete! Deunăzi mi-au montat și mie una la fel, v-o arăt eu mîine dacă veniți.

La al treilea păhărel fața lui Pîrvan era roșie ca racul iar eu sughițam:

– Și cum a fost reîntîlnirea cu tovarășul partizan?

– Oh, e un băiat tare bun – oftă Pîrvan – băiat bun da' din cale-afară de zgîrcit: închipuiți-vă că se prezintă la mine cu o gîscă albă de bună calitate și zice că mi-o dă cadou. Ei bine, credeți dumneavoastră că mi-a lăsat-o pînă la urmă? Nici vorbă! Înainte de-a pleca zice: «Un moment că trebuie să verific ceva», și dispare în bucătărie cîteva momente și-abia după ce-a plecat, eu cu Piri am înțeles ce-nțelege dumnealui

prin «verificare»: pur și simplu își luase gîsca înapoi! Piri o dusesese în bucătărie pentru că voia să facă din ea o supă grasă. Dar deh, oricum nu-i musai să credeți toate poveștile pe care le turuie... – și spunînd aceste cuvinte Pîrvan își bătu semnificativ tîmpla cu degetul arătător.

...Ce om solid și musculos mai era și Pîrvan ăsta! Părea un animal zdravăn, un urs de pildă; și consider că nu ar fi cu totul lipsită de interes menționarea faptului că pieptul său era păros. Cu tipi de genul ăsta omul se poate pili de minune, numai că eu chiar că n-aveam timp de-așa ceva! Nu eram oare așteptat la Inspectorat?

*

* *

Mă frămînta un gînd: cum să scap, odată ajuns acolo, de căpitanul ăla cu sandale roșii, și cum să fac ca să-i aduc vorba locotenentului Mulgăreanu despre realizările fabricii noastre? Nu zic, era cam penibilă sarcina asta în felul ei, dar eu eram atît de îndatorat tovarășului Director...

Tocmai de aceea încearcă să-ți închipui deznădejdea mea, cînd intrînd în biroul de la etajul doi în locul locotenentului dau de căpitanul Apostolescu stînd la masa de lucru a acestuia și găurind cu stiloul locotenentului niște documente.

– Unde-i tovarășul Mulgăreanu? Era vorba că astăzi mă interoghează, și Directorul fabricii de cărămizi...

– Mulgăreanu-i pe teren, nu-i aici. A lăsat vorba să-l așteptăm împreună, de ce nu stai jos, Ilie dragă?

Mă așezai enervat pe un taburet incomod din fața mesei. Căpitanul reîncepu să găurească.

– Și cînd se-ntoarce de pe teren?

Nici un răspuns.

Apostolescu își înălță doar capul pe care apăruseră bro-

boade de sudoare. Simțeam că mă privește intens. Într-un târziu șopti răgușit:

– Ce bine-mi pare că ai venit, Ilie dragă... Dar știam eu că ai să vii...

– Am venit ca să transmit locotenentului Mulgăreanu un mesaj important din partea Directorului fabricii de cărămizi, dar dacă nu-mi spuneți cînd se-ntoarce, eu plec!

Spunînd asta mă sculai în picioare și mă îndreptai către ușă. Dar dinspre masa de scris se auzi clinchetul neliniștit al epoleților:

– Stai, nu pleca, așa nu poți să pleci, mai stai un pic!

– Și ce să fac aici?

– Îți spun că Mulgăreanu a lăsat vorba să-l așteptăm împreună...

– Cît timp?

– Of, timpul, mereu TIMPUL! De un' să știu cît timp? E în misiune pe teren, asta poa' să dureze oricît, patru ore, o săptămînă, o lună, ce importanță are? A spus că pînă se întoarce noi ne putem juca împreună.

– Cum adică, să ne jucăm? Eu împreună cu dumneavoastră, tovarășe căpitan?

– Sigur că da! Uite, dacă vrei, îți iei și tu un stilou și găurim toate hîrțiile astea. Ah, stai, dacă nu vrei ne jucăm de-a... ne jucăm de-a degetele!

– De-a degetele?

– Da, ne măsurăm degetele și cine le are mai lungi ăla câștigă. Ah stai, stai un moment! Ilie!!! Ilie!!!

Era prea târziu. Leșisem din birou trîntind ușa. Dar căpitanul fugi după mine și blocă în ultimul moment ușa ascensorului cu sandala sa roșie. Gîfția și obrazul îi era brăzdat de lacrimi:

– Iartă-mă, iartă-mă te rog, Ilie dragă, eu știu că ăsta-i un birou oribil, ăsta nu-i un loc bun de joacă, nu trebuie să-mi

spui tu mie asta... Cît nu m-am certat cu Mulgăreanu cînd au zugrăvit pereții... Cum crezi tu, îi ziceam, cum crezi tu că o să mai vrea cineva să rămînă la mine cînd va vedea pereții ăștia verzi? Și-acuma uite rezultatul! Eu voiam un birou portocaliu, Mulgăreanu e de vină, ținea morțiș să-l vopsească în verde...

Palma mîinii sale drepte, la fel de umedă ca data trecută, îmi atingea acum ceafa, în timp ce degetele celeilalte mîini îmi răsuceau unul din nasturii vestonului.

– Ai dreptate, dragule – sughița Apostolescu – ăsta nu-i un loc bun de joacă...

Curios lucru: era ceva atît de dezarmant, de nețărnut de trist în plînsul acela încît fără să-mi dau seama, așa pe ne-simțite mi se înmuie inima... Nici eu nu mai știu bine cum; și deși continuam cu încăpăținare să evit să ne întîlnim privirile, îl întrebai:

– Și care, mă rog, ar fi cică un loc bun de joacă?

Cît este de ușor uneori să alungi tristețea din sufletul omului! Întrebarea asta a mea de exemplu, în fond o nimica toată, fu suficientă pentru a-l reînvia pe căpitan. Ștergîndu-și discret lacrimile și suflîndu-și din cînd în cînd nasul, spuse:

– Un loc bun de joacă? Păi de ce nu vii la mine, știi cîte jocuri am acasă? E mult mai bine la mine, tu nu ai habar ce bine ne-am putea distra, știi, pe strada Barbusse... Tu locuiești pe strada Marcel Cachin la numărul șase, nu-i așa? Vezi că eu știu, pentru că ți-am citit dosarul; dar și eu locuiesc, numai că pe strada Barbusse, la numărul opt. Dacă-ș fi fost la numărul șase, am fi locuit la același număr... Numai că tu pe Marcel Cachin și eu pe Barbusse.

– Și din interogatoriul meu ce-o să se aleagă? – întreb.

– Oh, lasă asta, tu nu trebuie să fii interogat, Ilie dragă, tu ești în ordine, am dat dispoziții! Dar dacă vrei, dacă-ți place

așa tare, o să ne jucăm și de-a interogatoriile, numai că vei vedea tu singur că am acasă jocuri cu mult mai faine, sertarele-s pline! Ce zici, vii?...

– Ce jocuri, de exemplu ce jocuri aveți în sertare?

Încurajat de ezitarea mea Apostolescu își întinse degetele osoase și începu să enumere:

– Păi, o mulțime de jocuri, eu le am pe toate, e și greu să spui așa repede: am de exemplu jocuri de gândire ca moara, șahul, rițițișul, podul de piatră, recunoaște animalul, șep-ticiul, cine-i vinovatul, p'ormă vin jocurile de îndemînare ca popicele, sfoara-ntinsă, coțca, șobolanu-n ciocolată și pică banul, după aia am... am tot felul de bile și de cuburi, am soldați de plumb, am un pick-up, sau ne jucăm pe covor de-a șantierul, sau îți arăt Trenulețul... Vii?

Căpitanul nu mai era abătut, dar parcă reușise să-mi transmită mie tristețea sa, cu vocea sa rugătoare și mieroasă, și cu sandalele alea caraghioase mai ales... Părea atît de neajutorat...

– Treacă de la mine – zic – dar mai înspre seară!

Drept să spun mă așteptam acum, că-mi dădusem con-simțămîntul, la toate acele mulțumiri și formule politicoase pe care oamenii bine crescuți și le schimbă în asemenea oca-zii. Milițianul ăsta însă la auzul cuvintelor mele slobozi imediat ușa liftului și la fel ca data trecută fugi repede în bi-rou și-l închise cu cheia, de parcă i-ar fi fost teamă că altfel m-aș fi putut răzgîndi. Și-l auzeam de-acolo de unde rămă-sesem, cum fluieră o melodie, și melodia aceea îmi răsună încă mult timp în urechi, pentru că era de o voioșie molipsi-toare.

DESCRIEREA FEȚEI CĂPITANULUI APOSTOLESCU

Ce să mai tăinuiesc acum, la spartul târgului, toate acele mici detalii care-mi vin în minte și de care atunci bineînțeles că m-aș fi rușinat dacă ar fi fost dezvăluite, dar de care – de ce să nu fiu sincer? – azi îmi amintesc cu o anume duiosie... De pildă, seara aceea... Era prima mea vizită în casa căpitanului Apostolescu, și gîndește-te că nu din întîmplare spuseseam că voi veni seara! Credeam că la adăpostul întunericii ciudățenia acelei vizite ar fi fost oarecum neutralizată... Și odată ajuns pe strada Barbusse de cîte ori n-am trecut pe lîngă poarta cu numărul opt pînă mă hotărîi în sfîrșit să intru înăuntru...

Țin minte că mă îmbrăcasem frumos, cu costumul cu dungi, și mă pieptănasem cu cărare la mijloc, și-mi pusesem pantofii lăcuiți de la defilare, și-așa dichisit și parfumat oricine ar fi recunoscut că n-arătam rău de loc... și totuși: vai, cît nu m-am mai fișit în sus și-n jos pe strada Barbusse pînă cînd într-un tîrziu trecui pragul și bătui la ușa apartamentului de la etajul trei!

Îmi deschise o servitoare cam bosumflată. Părul și-l ținea ascuns sub o năframă neagră întărită la colțuri după obiceiul bulgăresc cu ținte de aramă, iar fusta lungă de-atingea dușumeaua de mult nu mai fusese spălată. Mă măsură cu o mutră neîncrezătoare din creștet pînă-n tălpi.

– Nu vă supărați, dar din cîte știu... Nu cumva locuiește aici tovarășul căpi...

Servitoarea se dădu un pas înapoi făcîndu-mi semn cu

capul să intru în antreu, și zbieră așa de tare de parcă ar fi fost în mijlocul pădurii:

– Veniți, domnu' Apostolescu!!! Domnu' Apostolescu!!!
Haideți că v-a sosit prietenul!!!

Din camera învecinată auzii cum cineva bate din palme, apoi clăpăitul repede al papucilor, și iată-mi-l pe Apostolescu în capot de casă surîzându-mi și strângându-mi mâinile:

– Iată-te, iată-te! Ce bine-mi pare c-ai venit! Cleopatro, fii bună dragă și adu-ne după aia merele.

Servitoarea dispăru în bucătărie iar căpitanul, după ce mă ajută să-mi dezbrac paltonul și să mi-l agăț pe cuier, mă conduse în salon. O fereastră mare fără perdele dădea acolo înspre Cetățuie. Pe o măsuță joasă într-un colț se afla un patefon cu un disc care se învîrtea în gol. Și de-a lungul pereților golași dulapuri masive pline cu sertare grele.

...Dar pe întreaga suprafață a covorului zăceau împrăștiat în dezordine nenumărate bile, popice și cuburi. Hotărîi instinctiv să le ignor, să mă uit mereu numai la degetele mele și să tac din gură. Ne așezarăm turcește pe covorul moale. Apostolescu fluiera încetișor o melodie – aceeași pe care o cîntase la Inspectorat cînd se închisese în birou. Dar dacă între timp mă privea la fel de intens ca atunci, asta nu aveam curajul să verific. Din bucătărie o auzeam pe Cleopatra cum spală vasele...

Deodată căpitanul se opri din fluierat pentru ca să mă întrebe, în maniera aceea bruscă a sa cu care începusem să mă obișnuiesc:

– Așa-i că-ți place muzica, Ilie?...

Dacă-mi plăcea... Muzica? Că o astfel de întrebare era pentru mine prin ea însăși surprinzătoare e puțin spus, iar pentru un răspuns coerent eram cu totul nepregătit. Mă hazardai să-l privesc o clipă: zîmbetul îi dispăruse de pe față, căpitanul mă fixa acum sever și scrutător. Nu mă simțeam

bine și liniștea care se lăsase era prea penibilă pentru ca să mai poată dura mult. Bîlbîii deci ceva despre faptul că o melodie frumoasă încălzește inima omului și că și mie nu o dată mi s-a întîmplat să fluier.

Auzindu-mi cuvintele, Apostolescu se destinse din nou, pe deplin satisfăcut. Se vede treaba că n-avusese nevoie de răspunsul meu decît ca pretext pentru tirada următoare:

– Muzica... – murmură căpitanul, și întinzîndu-și picioarele paralel cu dunga covorului își lepădă cu un gest imperceptibil papucii; apoi, frecîndu-și ușor unul de altul degetele picioarelor, nedespărțite decît de peretele subțire al ciorapiilor, grăi precum urmează:

– Află deci, scumpul meu Ilie, că observația dumitale este cît se poate de justă! Muzica încălzește într-adevăr inima omului. Eu aș merge însă un pas mai departe ca să afirm că Muzica este Regina Artelor! În ce mă privește, iată: pot savura un frumos poem, iar tabloul meșteșugit cu îndemînare nu displace ochiului. Dar eu, ca lucrător al organelor de securitate, pot să-ți garantez că nimic nu exprimă la fel de complet și de multilateral sufletul milițianului ca și Muzica... Eu știu prea bine că cetățenii au deprinderea de a face tot felul de glume pe socoteala noastră, ba ne consideră neciopliți, ba lipsiți de fantezie. Dar cîți dintre ei au avut răbdarea de a pătrunde în acel misterios labirint care este sufletul milițianului? Tu însuși, Ilie, te afli la porțile sale și eu îți urez bun venit! Fie ca Muzica să ți le deschidă! Pentru că Muzica este o cheie fermecată, Ilie, care deschide toate porțile!...

În aceeași clipă acul patefonului se lăsă singur pe placa de-acum pregătită și după două-trei scîrțîituri nesigure salonul fu inundat de notele *Serenadei tinereții* în interpretarea orchestrei și corului radio-televiziei. Ochii lui Apostolescu străluceau acum, trădînd acea intensă bucurie interioară ca-

re în acest univers a fost rezervată melomanilor pentru momentul în care aceștia își recunosc refrenul preferat.

Zboară pe sub cerul fără nori

Serenada tinereții

Peste luncile cu flori

Serenada tinereții

Tra-la-la-la-la

Serenada tinereții...

Ca printr-o sită ruptă răzbea pînă la noi sunetul viorilor și trompetelor, Apostolescu zîmbea și fredona și ținea ritmul pocnind din degete:

– Tra-la-la-la-la

Tra-la-la

Tra-la-la...

Din fericire intră chiar atunci Cleopatra și instalează un coș plin cu mere în mijlocul covorului, fix între noi doi. Dar se întoarce imediat la bucătărie dînd din fustă și fredonînd la rîndul ei.

Luai un măr în mînă, zicîndu-mi că așa măcar nu trebuie să bat din palme, iar Apostolescu continuă să fredoneze nestîrjenit, anticipînd textul cu cîte o jumătate de silabă. Mărul – mai e nevoie să o spun? – era stricat: partea din care mușcasem era plină de găuri. Îl depusei pe covor, cu găurile în jos. Discul se terminase.

– Ți-a plăcut? Vrei să-l mai pun o dată? Eu îl ascult mereu... Dar nu, hai mai bine să vorbim, Ilie dragă...

Încercam acum să răspund zîmbetului său, ceea ce nu era ușor cu restul acela dezgustător de măr în gură:

– Despre ce vreți să discutăm, tovarășe căpitan?

– Oh, cît timp va mai trebui să treacă pînă cînd mă vei tutui în sfîrșit? Spune-mi *tu*...

– Tu...

– Vezi că nu e greu? Că doar noi ne cunoaștem de-atîta

vreme, Ilie dragă! De cît timp crezi tu că ne cunoaștem?

– Păi... de cînd am fost la Inspectorat, nu?

Apostolescu se rostogoli pe spate rîzînd:

– Nici vorbă, de mult mai demult ne cunoaștem noi, uite-te drept în ochii mei, Ilie: chiar nu mă recunoști?

Îmi înălțai încet privirea și despărțindu-mi ochii de degetele mele îmi văzui mai întîi pantofii lăcuiți, apoi mărul stricat, covorul, coșul cu celelalte mere, papucii de casă ai lui Apostolescu, picioarele sale atît cît ieșeau ele de sub capot, apoi capotul însuși și în sfîrșit fața căpitanului. Ne privirăm îndelung ochi în ochi și pentru prima oară îi explorați pe în-delete fizionomia.

Un strat cînd ondulat cînd zbîrcit de piele galbenă învăluia ca un cearșaf un craniu pe care-l bănuiam destul de lucios la pipăit. Din loc în loc, acolo mai ales unde se-ndepărta nițel de craniu pentru a face loc altor organe*, pielea i se îngrămădea în încrețituri delicate. Pot spune că urechile îi erau enorme, în comparație mai ales cu lungimea pleoapelor, și mușchii grupați la baza lor trădau prin pulsații periodice capacitatea căpitanului Apostolescu de a-și mișca urechile ori-cînd ar fi găsit de cuviință. Nasul și gura, două linii lungi și perpendiculare, formau probabil partea cea mai frumoasă a feței sale, pentru că o împărțeau armonios într-un tot unitar. Înspre bărbie pielea devenea foarte întinsă și nu o întrerupeau decît niște coșuri roș-gălbui. Aceste melancolice vestigii ale pubertății aveau însă rolul de a compensa lipsa bărbii. Nici mustață nu avea, dar privind mai atent acel punct magic în care nasul își încheie lunga călătorie, deslușii un puf gingaș.

– Ei, – făcu Apostolescu trezindu-mă din visare – chiar nu mă recunoști? Eu te-am recunoscut la fabrică imediat...

* ca de pildă ochilor

– La fabrică? Ah, oglinda retrovizoare? Mîna înmănușată din dosul perdelelor? Și de Unu Mai la fel? Tu stăteai în lîmuzina neagră?!

– Bine-nțeleș – încuviință Apostolescu. Și tot eu l-am pus pe Mulgăreanu să te caute, și din ordinul meu ți-au montat gaura în perete... Și știi de ce?

– De ce? De ce toate astea Apostolescule?

– Pentru că... pentru că tu, Ilie, ești cel mai chipeș cărămidar pe care l-am văzut vreodată!

*
* *
*

Dădurăm covorul la o parte. Apostolescu aranjă popicele, se îndepărtă măsurînd patru pași și-și lansă bila, privindu-mă între timp țintă în ochi. Popicele zburară cît colo, le doborîse pe toate.

– E rîndul tău.

Doborîi una singură. Cleopatra ne privea prin ușa întredeschisă a salonului și rîdea.

– Ce vrei? – o apostrofă Apostolescu cu blîndețe. E foarte bine pentru un începător, nu uita Cleopatro că Ilie încearcă acum pentru prima oară în viață. Uite-te la mine, Ilie dragă, și n-o lua în seamă pe Cleopatra că ea nu-nțelege nimic. Ah, vezi că nu-i deloc ușor!

De data asta nu reușise să doboare nici una.

– Stai că-nchid ușa. Cleopatro, du-te la bucătărie! – și fluierînd *Serenada tinereții* își căută bila și mi-o repuse în mîină...

...Și astfel trecură vreo două ore...

«Trecură» spun? Zburară cît ai clipi din ochi, și nici nu se putea altfel pentru că îndemînarea căpitanului la popice mă uimea peste măsură: dacă greșeam, greșea și el, dacă

nimeream vreuna el le doboră pe toate! Și pe nesimțite gustul jocului punea stăpînire pe mine...

Între timp se înnoptase de-a binelea. La plecare trebui să-i promit solemn că voi mai veni pentru că, spunea el, încă nu văzusem nimic, popicele nefiind nimic pe lîngă jocurile pe care le avea în sertare, și că el era gata să se joace cu mine practic la orice oră din zi și din noapte.

– Păi, atunci la revedere și noapte bună, Apostolescule! Noapte bună, Cleopatro!

Coborîi cîteva trepte.

– Stai, mai stai o secundă, ai uitat ceva!

Căpitanul Apostolescu dispăru în apartament și se reîntoarse în fugă.

– Ține, poate ți se face foame pe drum pînă acasă.

Îmi împachetase mărul într-un șervețel...

VARGA

Sărmanul Director! Din ce în ce mai clar vedeam că interesul său față de mine nu era decît fructul unei tragice neînțelegeri. Dar ce era să fac? Îmi lipsea curajul să-i explic cum stau lucrurile, și chiar dacă l-aș fi avut, ce-aș fi putut eu să-i explic, cînd eu însumi nu mai înțelegeam nimic?!

În noaptea aceea nu închiseseam ochii și cînd toate luminițele de pe strada Marcel Cachin se stinseseră – de dincolo de perete Pîrvan horcăia pe rupe – ieșisem tiptil în curte cu un tîrnăcop și o lopată și îngropasem mărul primit de la Apostolescu. Noaptea era adîncă și neagră: nimeni nu mă vedea. Răsfirasem totuși de siguranță frunze uscate peste pămîntul proaspăt bătătorit.

A doua zi, cînd cu cearcăni la ochi intram împreună cu ceilalți prin poarta fabricii, Directorul, sosit mai devreme decît de-obicei, mă aștepta la intrare și mă trase repede la o parte. Ne așezarăm pe o bancă ascunsă în spatele gheretei portarului. Se vedea că de cînd îl prinsese pe Omul cu Gîsca spionînd prin gaura cheii, devenise mult mai prudent și își evita propriul birou dacă era vorba să discute chestiuni delicate. Directorul se uita înfrigurat în jur și după ce se asigură că eram la adăpost de priviri și urechi indiscrete mă întrebă în șoaptă:

– Cum a fost ieri la Inspectorat, Cîrlău? Ai vorbit cu Mulgăreanu?

Așa-i omul, ce să-i faci: nu avui inima să-l dezamăgesc, atît de puțin timp după ce mă avansase. Și nici nu aveam alternative, asta-i adevărul, că doar nu te-ai fi așteptat de la

mine să-i povestesc cum mă jucasem cu popicele lui Apostolescu în loc să-i transmit salutările sale lui Mulgăreanu, conform promisiunii. Minții deci, minții cu nerușinare, zi-cînd că locotenentul îi mulțumește și-i transmite salutări la rîndul său.

– Și de producția de cărămizi? Ce-a zis cînd a auzit despre cărămizi?

– A zis că... a zis căă... că-i mîndru! Chiar așa a zis, că-i mîndru și că ce minunat lucru e cînd o fabrică așa mică face așa multe cărămizi.

Așa-i cu minciuna: numai începutu-i greu...

– Oh, Cîrlău, ești un înger! Uite, ia te rog această mică atenție, oh, e o nimica toată, puțină ciocolată doar, dar e un gest simbolic, știi, și data viitoare cînd te prezinți la tovarășul locotenent poți să-i spui că e din partea mea. Ba nu, mai bine spune-i că-i din partea întregului nostru colectiv!

Și apropiindu-și încă și mai tare buzele de urechea mea îmi șopti:

– În fond matale, Cîrlău, devii acum încet-încet un fel de... ambasador al nostru la Inspectorat, nu-i așa?

Îmi strecurai cutia cu ciocolată în buzunar.

– Mîine oricum trebuie să mă întîlnesc cu Mulgăreanu – minții – îi dau eu atunci ciocolata. Sînt sigur că se va bucura. Numai că acum nu știu cum să fac cu orele de lucru, tovarășe Director, pentru că locotenentul Mulgăreanu... știți și dumneavoastră cum e între prieteni, el ar vrea să mă vadă practic la orice oră din zi și din noapte și cu orarul ăsta rigid al nostru...

Directorul înțelese din zbor. Ne scularăm de pe bancă și intrarăm în ghereta portarului, unde tovarășul Director bătu repede la mașină un document, îl semnă și ștampilă, și dîndu-mi-l în mînă spuse, adresîndu-se portarului:

– Tovarășul șef de echipă Cîrlău a primit însărcinări spe-

cială în afara perimetrului fabricii, drept pentru care i-am conferit prin prezenta liberă intrare și ieșire.

Portarul care tocmai ronțăia un fir de iarbă nu zise nici da nici ba. Se scărpină doar pe ceafă și chipiul îi alunecă peste ochi.

Directorul mă trase afară din gheretă. Ne îndreptarăm către centrul curții, trecînd pe lîngă șoproane. În jurul nostru zdrăngăneau vagonetele pline cu cărămizile încă umede. Directorul era îngîndurat:

– Trebuie să te întreb ceva, Cîrlău, dar făgăduiește-mi că-mi vei răspunde sincer și fără menajamente.

Ajunsesem în fața paralelipipedului format din cărămizile terminate. Directorul, care și înainte vorbise numai pe șoptite, își coborî încă și mai mult vocea:

– Ce părere ai despre paralelipiped, Cîrlău?

– Nu prea înțeleg în ce sens vă interesează părerea mea, tovarășe Director... Paralelipipedul ca atare îi măreț fără discuție, dar...

– Oh, lasă asta! Mă interesează ce impresie îți face din punct de vedere... cantitativ?

Măsurai din ochi paralelipipedul care părea efectiv încă și mai pipernicit decît în ziua în care Mulgăreanu apăruse la fabrică. La colțuri mai ales lipseau porțiuni atît de însemnate încît cel pușin din punctul de vedere al formei, paralelipipedul nici nu-și mai merita numele: grămadă, grămăjoară de cărămizi, asta ar fi fost un nume mai potrivit...

– Văd că de la o vreme livrăm cantități masive, tovarășe Director – zic. Îs clienți buni ăia de pe platforma industrială!

Directorul se așeză pe o cărămidă și-și aranjă pe genunchi servieta cu acte. Părea și el să aibă o noapte albă în spate, pentru că ceva din obișnuita sa vigoare se pierduse:

– Crezi că e platforma? Dar atunci de ce această stagnare? Cîrlău, tu ești mai tînăr, ai ochi mai buni, fii te rog așa cum-

secede și suie-te pe turnul de control, uite, ia-ți binoclul și suie-te pe turn...

Îi îndeplinii rugămintea.

– Uite-te în direcția platformei – îmi strigă de jos Directorul – și vezi dacă se mișcă ceva!

Prăfuita periferie părea mai adormită ca oricînd. Și ca data trecută nu văzui prin binoclu decît cele cîteva gropi pline cu buruieni. Coborîi din turn și așezîndu-mă lîngă Director îi dădui în șoaptă raportul. Acesta își scosese între timp din servietă niște acte și chitanțe:

– Nu mă miră, nu mă miră de loc ceea ce îmi spui, Cîrlău, din contră... Hm... Din contră... Vezi, astea sînt cifrele noastre de plan, aicea-s livrările, uite-te și tu dacă vrei, eu de cîteva zile controlez într-una și totalul nu-mi iese nicicum! Fii atent Cîrlău, verifică și tu: aici e cantitatea de argilă consumată, astea-s rezultatele de la numărătoarea de cărămizi din ultimele două luni, ăsta aici e planul...

Curios lucru: în naivitatea mea crezusem că cele șapte la sută de pe pancarda de Unu Mai reprezentau creșterea producției noastre; dar pe hîrțiile pe care tovarășul Director mi le arăta acum, aceste șapte procente aveau o cu totul altă și cu mult mai sumbră semnificație: cam atît, cam șapte la sută din cărămizile numărate la sfîrșitul unei zile de lucru mai puteau fi văzute în curtea fabricii a doua zi dimineața și această lipsă nu putea fi nicicum pusă pe socoteala livrărilor făcute, avînd în vedere faptul că nimeni de pe platforma industrială nu se prezentase încă oficial ca să-și ia în primire cărămizile comandate. Cu alte cuvinte, din marfa fizică reală produsă peste zi nu mai reapăreau decît șapte la sută în calculul producției lunare, sau încă mai pe șleau spus, conform acestui parametru producția noastră scădea în proporție de nouăzeci și trei la sută – dar acest rezultat intra la rîndul său în directă contradicție cu actele documentînd consumul de

argilă și cu statistica cu orele de muncă investite, care erau amîndouă în continuă creștere.

– Acuma înțelegi de ce-s așa de neliniștit... – suspină Directorul. Am impresia, Cîrlău, vezi asta și-o spun numai ție, pentru că numa-n tine am încredere, am impresia că în fabrica asta ceva nu funcționează așa cum ar trebui. Eu l-am rugat pe tovarășul locotenent Mulgăreanu să deschidă o anchetă specială... Dar... ah, de ce să te mint, Cîrlău, însuși locotenentul Mulg... – și în aceeași clipă Directorul mă ciupi zdravăn și strigă, pronunțînd răspicat fiecare silabă: PRIMĂVARA ASTA E MAI CALDĂ CA DE OBICEI!!!

În fața noastră stătea Varga, cel mai puternic dintre șefii de echipă. Ceilalți trei i se postaseră în spate.

– Să sperăm că și vara va fi la fel de caldă – spuse Varga.

În colțul gurii își ținea o țigară neaprinsă. Mă repezii să-i ofer foc, dar unul dintre șefii de echipă din spate mi-o luă înainte și Varga își aprinse țigara cu bricheta acestuia. Mă reazezai lîngă tovarășul Director.

– Găsesc că e bună ideea asta cu Cîrlău – zise Varga. De mult se simțea nevoia unui al cincilea șef de echipă! – și fără să mai aștepte vreun răspuns ne întoarse spatele și se îndreptă împreună cu ceilalți trei către unul dintre șoproane.

Directorul își ștergea fruntea cu batista. Cît de rar și de cărunt îi era părul văzut așa, de-aproape! Dar tăcui din gură, de teamă să nu-l jignesc.

– După cum îți spuneam deci, Cîrlău – continuă Directorul – locotenentul Mulgăreanu însuși a deschis o anchetă pentru că vezi, prea multe lucruri depind de producția noastră. Întreaga platformă industrială stă acum pe loc din cauza deficitului nostru, asta-i situația... Și-ți mai spun încă ceva, Cîrlău: fii cu ochii în patru! Pentru că aici cam miroase a... – și lipindu-și buzele de urechea mea, tovarășul Director pronunță un cuvînt oribil: SA-BO-TAJ.

Ne scularăm în picioare. Gravitatea acelui cuvînt ne emoționase pe amîndoi în mod vădit.

– Eu acum trebuie să mă duc în oraș, Cîrlău, la o consfătuire a directorilor de fabrici – spuse Directorul, a cărui mașină se oprișe între timp în fața noastră. Șoferul ieși și deschise portiera din spate.

– Tu, Cîrlău, dacă ai timp mai rămii puțin aici și controlează și tu actele astea... Dar numai dacă ai timp! Eventual mai fă o dată numărătoarea cărămizilor, și nu uita: fii cu ochii-n patru, Cîrlău, fii cu ochii-n patru!...

În timp ce mașina demara, Directorul își mai scoase o dată capul pe fereastră:

– Și nu uita de ciocolată, e foarte important!

*
* *
*

Rămas singur, îmi băgai actele Directorului în buzunar și începui să mă plimb printre șine. Muncitorii asudați împingeau la vagonete. Unul se oprișe lîngă mine, se scotoci prin buzunare și scoase la iveală o țigară. Mă apropiiai de el și-mi oferii bricheta, dar fără mai mare succes decît adineauri cu Varga. Muncitorul mă privi lung, îmi privi bricheta, scuipă și-și aprinse țigara cu propriile chibrituri. Se îndepărtă apoi fără grabă. «Dracu' să te ia!» – îmi zisei și-mi pipăii permisul de liberă intrare și ieșire pe care tovarășul Director tocmai mi-l eliberase. Zîmbii și o luai mulțumit către poarta principală. Dar acolo cei patru șefi de echipă discutau în cerc împreună cu portarul. Din cînd în cînd rîdeau zgomotos cu vocile răgușite și vulgare.

Îmi amintii atunci de spărtura din gardul fabricii și ieșii pe-acolo. Stația autobuzului era situată oricum prea aproape de poartă, așa că o tăiai direct peste cîmp. Comod nu era

cîmpul ăla, pentru că urzicile și mărăcinișurile mă-mpungeau prin pantaloni, dar n-aveam încotro. Mășăluui în felul ăsta vreo doi kilometri: duditul excavatorului nostru abia de se mai auzea. Și aș fi vrut să fluier ca Apostolescu *Serenada tinereții*, dar aveam un nod în gît...

Apărură în fața mea dintr-o dată, ca niște stîlpi fioroși și negri și mă înconjurară. Din tufișuri răsăriseră, brutali ca niște stîlpi negri, și-mi blocau drumul. Mă oprii locului resemnat.

Primul care vorbi fu Varga, subțiindu-și dinadins vocea, ca s-o imite pe cea a tovarășului Director:

– Șef de echipă? Șef de echipă ți-a trebuit, ai?

Auzii din spate hohote de rîs și simții în aceeași clipă o mînă smulgîndu-mi insigna de pe piept. Apoi un pumn zdravăn în pîntece: mă încovoiai de durere și un genunchi îmi pocni mandibula de jos în sus, după care ca la un semnal o ploaie de pumni și de izbituri cu piciorul se abătu asupra mea. Mă ghemuii cum puteam la pămînt, urechile îmi zvîcneau. Într-un tîrziu îl auzii pe Varga, gîfîind:

– Destul pentru astăzi băieți... – și ridicîndu-mă de guler îmi strigă: Mă, asta-i num-așa de-nceput, ca să-nveți minte ce pățesc mucoșii care se cred cine știe ce și... Na-ți încă una! Șef de echipă ți-a trebuit, ai? Na încă una! Și-ncă una!

Varga mă aruncă din nou la pămînt, ca pe-o cîrpă. Auzii pașii șefilor de echipă îndepărtîndu-se de mine, și din nou vocea lui Varga:

– Uitați-vă la portar!

Încercai să-mi deschid ochii. Ca într-o ceață roșie stătea în fața mea portarul, strîngînd în pumn o cărămidă ruptă.

– Liberă intrare, liberă ieșire... – se rățoi acesta și se năpusti asupra mea izbindu-mă cu cărămida și nu se lăsă pînă nu-mi pierdui cunoștința...

Mă trezi un gust amar de noroi amestecat cu sînge. Rănile mă ardeau și bătea un vînt rece. Se înserase de-acum: unde eram, Doamne Dumnezeule? Mă aruncaseră pe fundul uneia din gropile viitoare platforme industriale. Clănțănind din dinți și tîrîndu-mă în patru labe ieșii la suprafață. Îmi pipăii pieptul și buzunarele: insigna de șef de echipă ia-o de unde nu-i; doar cutia cu ciocolată, deși strivită, mai stătea încă la locul ei.

În fața mea licăreau luminițele orașului și eu eram bolnav, bolnav ca atunci nu mai fusesem niciodată...

TRENULEȚUL CĂPITANULUI APOSTOLESCU

Zăceam întins pe pat, cu burta-nspre tavan, încercînd să-mi adun gîndurile. «Așteaptă Ilie!» – îmi spuneam – «așteaptă răbdător să treacă timpul și rănilor și se vor cicatriza.» Dar ce folos? Că doar e bine știut: o nenorocire nu vine niciodată singură! Așa și cu mine: nici nu mă pansasem bine, că cineva îmi bătea de-acum la ușă și apăsa pe clanță.

«Așa-ți trebuie dacă nu închizi ușa pe dinăuntru» – îmi zic, dar era oricum prea tîrziu. În fața patului stătea Pîrvan:

– Ce se-ntîmplă cu dumneavoastră domnule Cîrlău, noi v-așteptăm dincolo de mai bine de-o juma' de oră și dumneavoastră stați între timp așa singur pe întuneric? Nu era vorba să sărbătorim împreună avansarea dumneavoastră?

Ah, Pîrvan avea dreptate: eram invitat la ei și eu uitasem complet. Îmi trasei plapuma pînă peste nas:

– Știți, domnule Pîrvan, sînt tare bolnav, ce-ar fi să amînăm serbarea pentru altădată?

– Cum, și noi ne-am pregătit atîta! Fofică voia să vă arate timbrul din Borneo, nici nu știți ce mare filatelist este, și Piri a gătit toată ziua, nu simțiți mirosul de friptură? Iar eu voiam să discut cu dumneavoastră puțină politică, așa... la o țigară...

Pîrvan se îndreptă cu pași hotărîți către întrerupător și aprinse lumina.

– Vai de mine, domnule Cîrlău, aveți pete de sînge pe plapumă!

Pîrvan făcu un pas înapoi.

– Oh, o nimica toată, nu trebuie să fiți îngrijorat... Am

alunecat pe stradă, știți cum e cu trotuarele astea lucioase, dar să vedeți că pînă mîine îmi trece. Ce-ar fi să amînăm totul pe mîine?

Pîrvan își sprijinea bărbia în palmă. Petele de sînge de pe plapuma mea îl impresionaseră vizibil.

– Iar mîncarea – adăugai eu timid – ... mîncarea tot nu se strică pînă mîine.

Degeaba: gîndurile vecinului meu mergeau într-o cu totul altă direcție! Ducîndu-se la gaura din perete Pîrvan începu să-și cheme nevasta:

– Piri! Piri!

– Ce se-ntîmplă? – se auzi de dincolo. De ce nu vine?

– Uite că s-a îmbolnăvit! Stă la pat acum...

– Cum? Și i-ai spus cît ne-am pregătit toată ziua? Fofică va plînge dacă...

– I-am spus, sigur că i-am spus totul! – o întrerupse Pîrvan. Știi ce-o să facem? Am o idee foarte bună: hai și tu dincoace cu friptura și cu Fofică și sărbătorim aici, și domnul Cîrlău poate să-și mănînce porția liniștit din pat.

Pîrvan își freca mîinile, satisfăcut de noul aranjament. Peste două minute Fofică se afla de-acum la căpățîiul meu cu albumul său interminabil iar eu îi laudam timbrul din Borneo. Mă durea capul, mă durea șirea spinării, dar cui să-i fi păsat? Piri-néni sosise și ea cu friptura și o distribuia în farfurii, aruncîndu-mi din cînd în cînd priviri fugare.

– Știți ceva, domnule Cîrlău – spuse Pîrvan, care în bucuria sărbătoririi nu uitase de boala mea – știți ceva, eu am jos în pivniță sute de cutii cu aspirină... Cum de nu m-am gîndit la asta înainte? Eu v-aduc cîteva, să vedeți c-o să vă simțiți mult mai bine! Și mîncăm friptura după aia! Tu vino cu mine, Fofică, iar tu, Piri, fă-i între timp un masaj domnului Cîrlău...

Pîrvan ieși din cameră împreună cu Fofică și Piri-néni mi

se așează pe marginea patului contemplîndu-mă în liniște. Se pare că abia acum începea să-și dea seama de gravitatea situației, pentru că era foarte tristă și îmi mîngîia ușor fruntea.

– Suferi? – mă întrebă în șoaptă.

Încuviințai și în același timp îmi veni să-mi plîng mie însumi de milă văzînd ochii încercănați ai lui Piri-néni și simțînd atingerea mătăsoasă a degetelor sale. În gură aveam gust de nisip, și buclele argintii ale vecinei mele se legănau de-acum aproape, periculos de aproape de capul meu.

– Și eu sufăr... – mai apucă să pronunțe Piri-néni, apoi pe neașteptate buzele ei fierbinți se lipiră de gura mea.

– Piri-néni! Piri-néni! Veniți-vă în fire!

Încercam din răspuțeri să mă eliberez din încleștarea brațelor ei, dar mica femeie părea să-și fi pierdut cu totul controlul. Din curte se auzeau pașii lui Pîrvan care se întorcea din pivniță împreună cu Fofică.

– Piri-néni!

Unde ajunsesem, Doamne Dumnezeule!

Unde ajunsesem...

La cheremul lui Varga, la cheremul vecinilor, la cheremul oricui i-ar fi trecut prin minte să mă terorizeze?!...

...Și-atunci pe nesimțite, de foarte departe, ca din fundul unei fîntîni îmi răsună în urechi un cîntec:

Peste luncile cu flori

Pe sub cerul fără nori

Zboară, zboară, zboară,

Zboară serenada tinereții...

Iar împreună cu acele note dulci ca o chemare, o voce binecunoscută repeta într-una: «...la orice oră din zi și din noapte... LA ORICE ORĂ DIN ZI ȘI DIN NOAPTE...»

Nu-mi mai păsa de nimic! O împinsei pe Piri-néni cît colo, aruncai plapuma la o parte și așa însîngerat și prost pansat cum eram ieșii în goană în curte, sub ochii uluiți ai

lui Pîrvan și-ai lui Fofică! Dar nu le mai dădai nici lor vreo explicație pentru că nu-mi mai păsa de nimic ci zburam, zburam doar, zburam înspre strada Barbusse, zburam la tine, Apostolescule!

...Și nu fusese deșartă promisiunea ta de a te juca cu mine la orice oră din zi și din noapte, de asta îmi dădai seama imediat cînd ajuns pe întunecoasa stradă Barbusse, văzui că la etajul trei al imobilului de la numărul opt luminile erau aprinse! Și-n strîmtorarea de atunci luminile acelea fură ca un balsam tămăduitor pentru rănilile mele...

*
* *

...Și tu știai că voi veni, că trebuie să vin: sărind pe scări cîte două trepte deodată, văzui încă de la etajul doi cum ușa apartamentului tău era întredeschisă și prin ea, încolțind ca o floare subțire, mîna ta înmănușată mă aștepta, adevărat colac de salvare gata să mă tragă înăuntru...

*
* *

Ajuns în antreu înmînai căpitanului ciocolata:

– Cutia e puțin cam strivită dar nu voiam să vin cu mîna goală...

– Vai de mine, ești tare drăguț... Cleopatro, pune te rog ciocolata asta în frigider și... Cleopatro! Nu mai sînt acasă pentru nimeni, sub nici un motiv!

Nici nu intrarăm bine în salon că ne și repezirăm cu aviditate la sertarele pline cu jucării: și cîte minunății nu se ascundeau prin ele!...

Apostolescu deschidea sertarele unul cîte unul și-și în-

șiruia fericit comorile pe covor. Iar eu îl întrebam cum funcționează ba o macara, ba vreun tractoraș de plastic, ba care-s regulile de la *Recunoaște animalul*, și el îmi explica totul răbdător, iar Cleopatra intra din când în când la noi în salon și ne-aducea mere și apă.

Pe urmă, în timp ce clopotele bisericilor anunțau miezul nopții, căpitanul Apostolescu îmi propuse să ne jucăm de-a platforma industrială: zis și făcut! Dungile de pe covor ne serveau de minune. Împingeam cuburile pe autostrăzi nesfârșite, traversam cu camioanele poduri, munți și văi periculoase. Coșul cu mere al Cleopatrei, instalat în mijlocul covorului, era fabrica de cărămizi – iar sandalele roșii ale căpitanului Apostolescu erau elicopterele ce transportau cărămizile ici-colo pe vasta întindere a platformei industriale, acolo unde era mai mare nevoie de ele. Dar acea activitate febrilă nu era scutită de accidente. Căpitanul dădea alarma:

– Incendiu în sectorul «C»!

Se porneau scrumierele, ceștile, papucii și cutiile de chibrituri, țipau sirenele. De pe masă decolau avioanele supersonice și se roteau amenințător deasupra covorului, și stingeau incendiul.

Apoi venea Cleopatra cu acordeonul. La-nceput cam făcea ea fasoane, zicea că nu vrea să cînte, că se rușinează. Dar atîta o rugam, că pînă la urmă tot cînta și între timp făcea pi-ruete din ce în ce mai repezi. Noi ne agățam cu mîinile de fustele ei și cînd prindea viteză zburam prin cameră pînă ce nu mai deslușeam mai nimic, și se amesteca totul și amețeam... Și ce mai rîdeam atunci! Încălzită și asudată, Cleopatra nu mai voia să se oprească, acordeonul era îndrăcit și plafonul parcă ne cădea în spinare.

– Așa-i că e bine la mine? – îmi strigă Apostolescu în zbor.

Dacă-i bine? Ce întrebare mai e și asta, Apostolescule dragă? Dacă s-ar fi putut, m-aș fi învîrtit așa, agățat de fusta Cleopatrei, pînă la Judecata de Apoi! Și-ar fi fost cu siguranță mai interesant decît să controlez plicticoasele statistici ale Directorului, mai instructiv decît să conversez cu șefii de echipă prin gropile din jurul fabricii de cărămizi, și mai plăcut decît să mă sărut cu veștejita de Piri-néni pe strada Marcel Cachin!

Cleopatra se opri brusc. Ne rostogolirăm toți trei pe covor, gîfîind. Degetele femeii ne protejau afectuos.

Deodată fața căpitanului Apostolescu deveni gravă. Se liberă din strînsoare, își aranjă uniforma și zise:

– Cleopatro, eu îi arăt Trenulețul.

Se cățăără apoi în palma servitoarei și aceasta îl purtă pînă în dreptul sertarului care adăpostea cea mai neprețuită comoară a prietenului meu. Apostolescu mă privea din cînd în cînd, ca să mărească efectul cuvintelor sale:

– ACUMA ÎȚI ARĂT TRENULEȚUL!

Peste cîteva clipe în mijlocul salonului strălucea cea mai minunată jucărie pe care o văzusem în viața mea: un trenuleț de tinichea cu cheie! De locomotivă era legată o sfoară.

– Motorul nu mai funcționează – îmi explică Apostolescu, – dar poate fi tras.

Trenulețul era într-adevăr formidabil. Văzute de afară vagoanele păreau cam micuțe ce-i drept, ca de jucărie, dar dacă te apropiai și te uitai înăuntru prin ferestre, vedeai că compartimentele erau imense, cît un teren de fotbal dacă nu și mai mari.

– Mă lași să-l trag un pic?

Căpitanul mă privi îndelung, apoi o privi pe Cleopatra. Fără să scoată o vorbă Cleopatra aprobă mișcîndu-și încet capul în sus și-n jos. Ochii umezi de lacrimi ai căpitanului exprimau o bucurie intensă. Apucă sfoara și mi-o înmînă.

Strânsei cu putere sfoara în pumn, și acesta rămase cîtăva vreme prizonierul mîinilor calde ale lui Apostolescu, apoi căpitanul se retrase lîngă Cleopatra. O amorțeală plăcută îmi înmuie corpul, în timp ce începeam să trag cu mare grijă Trenulețul – cu mare grijă pentru ca nu cumva să depășească dungile desenate pe covor; și trăgîndu-l astfel, Trenulețul căpitanului Apostolescu scliffea de parcă ar fi fost de argint.

– Du-du-duuu!... – făcea Apostolescu.

– Vij-puf-puf! Vij-puf-puf! – adăugam eu și intram voios în întunecoasa pădure de sub masă.

DESCRIEREA CORPULUI CĂPITANULUI APOSTOLESCU

...Trecură astfel cîteva săptămîni pe care încă și azi le număr printre cele mai fericite ale vieții mele. Și bine-nțeles că în tot acest răstimp n-am mai ieșit niciodată din apartamentul căpitanului. Însă nici n-aș fi avut de ce, ăsta-i adevărul: foamea și setea mi le potolea buna Cleopatră, iar calda prietenie a lui Apostolescu, fantezia sa de nețărnut, jocurile și jucăriile sale începeau pe nesimțite să confere un sens cu totul nou existenței mele. Și mai era încă ceva: împreună cu căpitanul Apostolescu în viața mea intrase Muzica! Acele zile și nopți de neuitat petrecute pe strada Barbusse ar fi fost de neînchipuit fără acordeonul Cleopatrei, fără suavele note ale *Serenadei tinereții*... Și-apoi, dacă din cînd în cînd mi se mai făcea puțin dor de tovarășul Director, gîndindu-mă la Varga și la amicii săi îmi pierdea orice chef de a mă mai duce la fabrică – în fond, vorba 'ceea: și Apostolescu avea pe covor o platformă industrială! Mi se făcea dor? N-aveam decît să mă joc cu el de-a fabrica de cărămizi pe săturate!

Un singur lucru mă deranja: deși era evident că Apostolescu îmi împărtășea fericirea, era în stare să întrerupă pînă și cea mai palpitantă partidă de rițiți dacă Mulgăreanu îi dădea telefon de la Inspectorat sau dacă parca limuzina sa neagră în fața intrării de la numărul opt. Asta mă deranja: pentru că Apostolescu într-adevăr nu mai era acasă pentru nimeni de cînd mă mutasem la el, dar locotenentul Mulgăreanu părea să fie o excepție de la această regulă. Nu zic, asta nu se întîmpla prea des, doar de vreo două-trei ori pe

săptămîină, dar pentru mine și asta era mult prea mult! Și cînd Mulgăreanu telefona, treacă-meargă: era, cum să spun, ceva brusc, ceva definitiv:

– Drin! Drin! – suna telefonul și... gata: ăsta era locotenentul, nu mai era nimic de făcut!... Dar limuzina... cînd venea cu limuzina pe strada Barbusse era o adevărată tortură. Chiar în acele zile Inspectoratul Central hotărîse, în scopul economisirii benzinei, să interzică circulația tuturor mașinilor din oraș, cu excepția limuzinei locotenentului Mulgăreanu. Iată de ce ori de cîte ori prin ferestrele salonului răzbea din depărtări sunetul unui motor de automobil, eu aveam certitudinea că e vorba de limuzina Inspectoratului, și-atunci îmi ciuleam cît puteam urechile ca să-mi dau seama în ce direcție mergea limuzina: se îndepărta de noi sau venea iarăși pe strada Barbusse, ca să mi-l smulgă pe Apostolescu de lîngă mine? Pentru că trebuie să spun că atunci cînd sub ferestrele noastre răsunau frînele limuzinei nici fața căpitanului nu trăda o prea mare încîntare. Se scula însă imediat în picioare cu un oftat:

– Ah, trebuie să mă duc la servici...

Cleopatra și cu mine îl ajutam să-și îmbrace la repezeală uniforma și nu peste mult timp limuzina demara din nou, lăsîndu-mă singur în apartamentul devenit deodată searbăd. Cleopatra se închidea atunci în bucătărie, iar eu mă instalam la fereastră și dacă înainte, jucîndu-mă cu căpitanul percepușem cu groază apropierea mașinii, stînd acum singur la fereastră și așteptîndu-i întoarcerea inima mea tresărea de bucurie la auzul oricărui zgomot, semănînd cît de cît cu cel al motorului unei limuzine. Numai că din păcate limuzina aceasta nu se mărginea să facă doar naveta între casa căpitanului Apostolescu și Inspectoratul Central: adeseori în timpul serviciului cei doi ofițeri se dădeau în sus și-n jos pe străzi, profitînd de privilegiul de a fi unicii auto-

mobiliști ai orașului, și de aceea nu o dată mi s-a întâmplat să întrezăresc limuzina la colțul străzii Barbusse și să fug la bucătărie și să vestesc Cleopatrei întoarcerea căpitanului, în timp ce mașina se îndepărta din nou, aflîndu-se în scurt timp într-un cu totul alt cartier.

Această veșnică incertitudine, aceste așteptări nu puteau să dureze la infinit și îți dai seama ce bucurie a fost pentru mine să constat că Apostolescu îmi împărtășea întru totul părerea în această privință, atunci cînd într-o zi, întors de la Inspectorat după o absență neobișnuit de lungă, hotărîi să-mi descarc sufletul în fața sa.

– Te înțeleg perfect, Ilie dragă, dar ce vrei? Mulgăreanu e așa de prost... Fără directivele mele nimic nu ar funcționa la Inspectorat! Ce, crezi că mie nu mi-ar plăcea să mă joc toată ziua numai cu tine? Dar prostului ăluia de Mulgăreanu orice fleac, cît de mic, trebuie să i-l explici de zece ori pînă pricepe. Uite, acum de exemplu are obsesia asta cu platforma industrială, nu înțelege de ce stagnează lucrările și-i mazilește pe ingineri unul după celălalt ca pe niște muște. «Bine,» zic, «dar inginerașii ăia ai tăi din ce vrei să-ți construiască platforma: din aer, din nisip?» «Nu, din cărămizi,» zice Mulgăreanu. «Bravo,» zic eu, «dar atunci înainte de a mazili inginerii ce-ar fi să controlezi dacă fabrica de cărămizi își face sau nu norma, și pe urmă mai discutăm: pentru că dacă și-o face, atunci inginerii-s de vină, și n-ai decît să-i bagi pe toți la zdup: dar dacă nu și-o face, atunci chiar și cu cele mai bune proiecte din lume, fără cărămizi, adio pereți, și fără pereți adio hale de producție și fără hale de producție adio platformă industrială»... Și tot așa cu toate celelalte lucruri, crede-mă Ilie dragă că eu totul așa detaliat trebuie să-i explic, ca unui debil mintal, și mai trebuie și să repet de nu știu cîte ori totul că altfel îi intră pe-o ureche și-i iese pe cealaltă. Ah, Mulgăreanu e așa de distrat de la o vreme... Nu

zic, muncește mult, poate prea mult: se închide uneori pînă la zece ore în biroul său și cînd iese afară are o mutră de parcă ar fi citit *Plîngerile lui Ieremia* și nu dosarele clujenilor...

– Nu știi de ce, dar povestea asta cu Mulgăreanu îmi amintește de Directorul meu de la fabrică. De ce nu iei exemplul de la mine și pur și simplu nu te mai duci la Inspectorat? Mulgăreanu n-are decît să se descurce singur! Și eu am făcut la fel cu Directorul fabricii de cărămizi!

– Tu nu-l cunoști pe Mulgăreanu, Ilie – spuse căpitanul Apostolescu. Atîta vreme cît îmi are adresa și numărul de telefon locotenentul ăsta n-o să mă lase în pace...

– Atunci hai să fugim de-aici! – mă înflăcărai eu. Hai să fugim în lume, Apostolescule! Lumea asta-i mare, ce, n-o să găsim noi un locșor unde Mulgăreanu să nu mai poată da de tine?

Căpitanul Apostolescu tresări:

– Să fugim în lume?

– În lume, Apostolescule!

– Numai noi doi?

– Numai noi doi!

– Eu și cu tine?

– Tu și cu mine!

– Și nu spunem nimănui nimic?

– Nimănui nimic! Nici măcar Cleopatrei!

Dar sprînceana stîngă a căpitanului se ridică în semn de neîncredere:

– Cum, Ilie, tu vrei de-acum să fugi în lume împreună cu mine, dar baie cu mine nu vrei să faci...

Ah, știam că Apostolescu va ajunge aici! Încă din ziua în care îmi arătase pentru prima oară Trenulețul, căpitanul mă ruga într-una să facem baie împreună, enumerîndu-mi infirmitatea de șotii și de năzdrăvăanii care numai în vană pot fi făcute. Dar pînă atunci insistentele sale rugăminți se lovise-

ră mereu de refuzul meu; nu că ideea de a-mi împărți vana cu căpitanul Apostolescu n-ar fi reprezentat și pentru mine o dorință cât se poate de arzătoare... dar mi-era jenă, pentru că dezbrăcîndu-mă în pielea goală căpitanul Apostolescu mi-ar fi descoperit vînătăile de pe urma bătăii primite. Acum însă acest lucru nu mai reprezenta un argument serios:

– Și dacă facem baie împreună, fugi-vei cu mine-n lume, Apostolescule?

Căpitanul încuviință fericit.

*
* *

..În ziua și la ora stabilită, cerul amurgului de iunie era portocaliu și transparent. Cînd am ajuns pe acoperiș vana era de-acum instalată între două coșuri ce fumegăiau pe ne-simțite. Apropiindu-mă mai mult, am înțeles că totul era aproape gata: sticlulele cu uleiuri și miresme, prosoapele moi, nou-nouțe, săpunurile și periile erau de-acum frumos aranjate și nu ne așteptau decît pe noi ca să le luăm în primire.

Curînd se auziră și pașii Cleopatrei. Harnica femeieie apăru asudînd și cărînd anevoie în fiecare mînă cîte o găleată: una cu apă rece, cealaltă cu apă clocotitoare. Cleopatra vărsă apa în vană.

– Unde-i Apostolescu? – întrebai.

– Puteți să vă dezbrăcați, domnu' Cîrlău. Domnu' căpitan e de-acum gata – zise servitoarea și-mi indică unul dintre coșuri.

Mă dezbrăcai în grabă. Verificai apoi cu un deget dacă apa nu era prea caldă.

...Și-atunci apăru Apostolescu din dosul coșului. Goi-goluți (pentru că el numai chipiul și-l mai păstrase în cap) ne

privirăm îndelung ochi în ochi. Nici nu mai era nevoie de cuvinte...

La picioarele noastre acoperişurile Clujului se întindeau la nesfârşit, băteau clopotele bisericilor... În spatele căpitanului înverzea Cetăţuia şi încă şi mai departe, dincolo de turnul paraşutiştilor, soarele cobora lent înspre orizont.

Cu greu un pictor ar fi putut inventa un fundal mai solemn pentru corpul colţuros dar în acelaşi timp gingaş al căpitanului Apostolescu. Şanţurile dintre coaste ce tresăreau periodic la fiecare pulsaţie a inimii făceau loc ceva mai jos unei burţi uşor umflate dar totuşi suple, sprijinite de cele două coloane subţiri şi elegante ale coapselor; iar între aceste două coloane, asemeni unor zurgălăi, atârneau genitalele căpitanului Apostolescu.

Corpul acesta, de un alb imaculat, era de fapt o minunată replică în prim plan a copacilor de pe creasta Cetăţuii: nicio dată natura nu mi se înfăţişă mai intensă, mai plină de viaţă ca atunci.

Dar partea cea mai expresivă a corpului său tot degetele mîinii o formau, în veşnic tremur, în veşnic dialog cu cele mai imperceptibile mişcări ale zefirului.

...Băteau în jurul nostru clopotele, se învăpăiase cerul.

Servitoarea tuşi sfioasă:

– ...E de-acum şapte jumate, domnule căpitan...

– Poţi pleca, Cleopatro, mulţumesc. Noi doi ne descurcăm de-acuma şi singuri.

– La revedere, domnule căpitan.

– La revedere, Cleopatro. Pe mîine!

Plecă Cleopatra iar noi, rămaşi singuri, ne scufundarăm în vană şi apa ne ajunse pînă la bărbie. Soarele apusese deja, silueta înnegrită a Cetăţuii devenise parcă şi mai solemnă. De n-ar fi fost pleoscăitul apei m-aş fi simţit ca într-o astonavă fermecată.

– Hai să ne jucăm de-a scafandrii – zise căpitanul și pe dată dispăru în lichidul cald. Dar lumina slabă a nopții ce se apropia nu-l împiedică să-mi vadă hematoamele. Îmi atinse rana cu arătătorul său lung.

– M-au bătut șefii de echipă... – explicai cu glasul stins. Și portarul m-a bătut...

– Ah, blestemații!... – murmură Apostolescu – în loc să muncească și să-și îndeplinească planul de stat, fac pe bățăușii! Avea dreptate Mulgăreanu...

– Mulgăreanu? Iară Mulgăreanu? – strigai exasperat. Orice-aș face, orice-aș spune, tot de Mulgăreanu dau, numai Mulgăreanu aud! Mi-e frică, Apostolescule...

– De Mulgăreanu? Ție de Mulgăreanu nu trebuie să-ți fie frică, Ilie dragă... Mulgăreanu este locotenent, e drept, dar nu uita că e prost și că eu sînt căpitan! El investighează, descoperă comploturile, dar de fapt directivele tot eu le dau, eu sînt adevăratul creier! Și asta oricum nu mai e important acum, că facem baie împreună: Mulgăreanu n-are decît să se răfuiască singur cu fabrica de cărămizi că eu la servicii nu mă mai duc!

– Atunci, atunci nimeni nu ne va mai putea despărți! – strigai eu entuziasmat și în aceeași clipă ca înțelegi începurăm să ne împrășcăm nebunește cu apa. Stropii zburau în toate direcțiile, picioarele ni se încolăciseră și din ce în ce mai apropiam unul de celălalt, ne uniram în cele din urmă într-o strînsă îmbrățișare, atît de strînsă încît trupul milițianului părea să se dizolve încet-încet în mine...

Cefile ni se lipiseră una de cealaltă și era acum atîta liniște și pace în jur încît putea fi auzită bătaia la unison a inimilor noastre. Rămaserăm astfel suspendați într-o intensă nemișcare timp de vreo douăzeci de minute, apoi căpitanul se descleștă din strînsoare și-i simții gîtul alungîndu-i-se ca un șarpe de-a lungul spinării mele.

- Ce vrei să faci, Apostolescule?
- Taci... – șopti căpitanul. Lasă-te în voia simțurilor...
Sub pavăza întunericului Apostolescu îmi linge urechea.

COTEȚUL DE GĂINI DIN MANGALIA

Îmi înfundam la repezeală hainele în boccea. Chiar în noaptea aia voiam să fug cu Apostolescu, nu mai era de pierdut nici un moment în trista mea vizuină! Prin gaura din perete răzbea pînă la mine mieunatul lui Piri-néni și horcăitul lui Pîrvan, auzeam cum țiuie ritmic sub greutatea celor doi arcurile patului: dezgustător!

Încercai să mi-i alung din gînd evocînd neprihănită figură a căpitanului care mă aștepta...

Dar nu-mi fu dat să ies în pace. Geamul dinspre stradă zdrăngănea insistent, cineva voia neapărat să vorbească cu mine!

– Tovarășu' Director, la ora asta? Știi cît e ceasul?

– Cîrlău, lasă-mă să intru, Cîrlău!

– Psst, că treziți vecinii!

Îmi ascunsei cît puteam de bine bocceaua între picioare, ca să nu mi-o vadă Directorul.

– Cîrlău...

– Degeaba, eu la ora asta nu deschid!

– Cîrlău, nu uita că te-am făcut șef de echipă!

– Na și cu ce m-am ales din asta? Cu aia că m-au bătut ăilalți ca pe-un vierme, cu aia m-am ales! Nici nu mai vreau s-aud!

– La fabrică nu mai vii și eu te pun mereu prezent...

– Vorbiți mai încet tovarășe Director că lumea doarme.

Directorul își strînse cămașa la piept și privi-n stînga și-n dreapta. Nici țipenie de om pe strada Marcel Cachin. Se apropie și mai mult, și fereastra fiind foarte joasă Directorul

trebui să se aplece pentru ca să rămână în cadru.

– Cîrlău, dac-ai ști, se-ntîmplă lucruri îngrozitoare, sînt urmărit! La fabrică lipsesc din ce în ce mai multe cărămizi și vor să dea acum vina pe mine! Numa' tu mă poți ajuta, numa' tu mă mai poți salva, numa'n tine am încredere, Cîrlău, Cîrlău... Ai vorbit cu Mulgăreanu?

– Nici n-am vorbit, ăsta-i adevărul! Și dacă chiar vrei să știți, nici ciocolata nu i-am dat-o! Poftiți, acum a știți totul!

Lumina rece a lunii îmi arătă cum ceva în sufletul Directorului se prăbuși dintr-o dată. Dinspre stradă nu se mai auzea decît un piuit stins.

Am deschis fereastra.

– Tovarășe Director, să știți că ciocolata i-am dat-o lui Apostolescu. Dacă vrei, pun eu o vorbă bună, că să știți că eu și Apostolescu sîntem prieteni foarte buni!

Directorul mă săgetă cu o privire batjocoritoare:

– Apostolescu! Și cine dracu' o mai fi și ăsta?!

Asta era prea de tot!

– Cum cine? – strigai eu revoltat. Apostolescu e... CĂPITANUL APOSTOLESCU! Și dacă nu vă deranjează cumva, aflați că Apostolescu este șeful lui Mulgăreanu!

– Șeful lui Mulgăreanu! Asta-i bună, Cîrlău! Hi! Hi! Șeful lui Mulgăreanu! Hi! Hi! Hi!

Directorul se îndepărtă legănîndu-se ca un bețiv. «Îi de-ment» – îmi trecu prin minte. Din cînd în cînd rîsul îi zguduia umerii și cu un gest nervos își aranja gulerul șifonat al cămășii. Curînd silueta îi fu înghițită de aburii nopții.

...Dar chiar atunci ca din nimic o nouă siluetă puternică și masivă ca un robot apăru în celălalt capăt al străzii. Cu pași rari dar implacabili o luă pe urmele Directorului. La fiecare izbitură a pantofilor săi prevăzuți cu pinteni, fațadele joase ale căsuțelor de pe Marcel Cachin tremurau ca la cutremur. Paltonul lung de piele acoperea aproape în întregime corpul

acestui individ, dar nou-raşul de pene de gîscă ce-l învăluia nu îmi lăsa nici o urmă de îndoială în privinţa identităţii sale.

Îmi ţinui răsuflarea pînă ce judecai că Omul cu Gisca era suficient de departe. Ieşii atunci din casă şi-o rupsei la fugă cu bocceaua în spinare.

*
* *

...Mă aştepta pe trotuarul din faţa casei sale, înrămat de poarta simplă şi înaltă de la numărul opt.

– Şi hainele, şi merindele, unde-ţi sînt toate astea? – întrebai îngrijorat, văzîndu-l cum stă aşa fără nici măcar un geamantan în mînă: doar Trenuleţul ca o coadă lungă îşi înşirua vagonaşele la picioarele sale. Dar uitîndu-mă mai bine am înţeles că întrebarea îmi fusese de prisos: la capătul Trenuleţului căpitanul Apostolescu adăugase trei vagonaşe mărfar, ticsite cu toate cele trebuincioase unei lungi călătorii. Pornirăm la drum mînă-n mînă şi trăgînd împreună de sfoara Trenuleţului.

*
* *

La colţul străzii Barbusse cineva înfipsea pe vîrfurile unui stîlp o tablă rotundă pe care era scris cuvîntul STOP. Era prea tîrziu pentru ca să mai dezbatem dacă interdicţia aceea se referea la noi sau la alţii: făcurăm stînga-mprejur şi dimineaţa ne găsi închîşi din nou în apartamentul căpitanului Apostolescu. Cine îşi închipuie însă că fuga noastră în lume se reduce la această modestă escapadă, subestimează pur şi simplu perseverenţa şi nestăvilita curiozitate a căpitanului.

Ferm hotărâți ca în noaptea următoare să nu mai luăm în considerare semnalul de la colț și să traversăm strada, rămăserăm în cursul întregii zile închiși în apartament. Pe la zece dimineața sosi Cleopatra. Nu-i deschiserăm. La prînz sună telefonul. Apostolescu se ținu tare și nu răspunse. Dar Mulgăreanu nu se lăsă cu una cu două. Peste o oră sosea cu limuzina pe strada Barbusse, iar noi, strîns îmbrățișați în mijlocul salonului, ascultarăm cum zgîlția locotenentul ușa apartamentului și încerca să-l ademenească pe Apostolescu de dincolo de ușă cu tot felul de dosare noi, care cică l-ar fi așteptat pe masa sa de lucru de la Inspectorat. Plecă apoi și Mulgăreanu, nu înainte de a trage o înjurătură zdravănă.

...Iar o dată cu căderea serii coborîrăm cu Trenulețul în stradă și ajunși în fața semnalului de la colț, în loc să ne oprim și să facem cale-ntoarsă continuarm să mergem, Apostolescu mai ales fiind acela care zglobiu ca o căprioară nu mai putea sta locului, iar eu și Trenulețul îl urmarăm docili pînă în cele mai îndepărtate periferii ale orașului. Ne oprirăm pe podul de la gară. Îngrămădiți pe peronul de sub noi, navetiștii își așteptau trenul. Cu căciulile trase peste ochi tropăiau navetiștii de frig și-și suflau în palmă. Și privind-i, beția depărtărilor punea stăpînire pe inimile noastre.

– Hai să mergem și mai departe – spunea Apostolescu. Mai e timp pînă dimineața.

Și mă trăgea de mîneacă și fugeam chicotind și ne mai luînd în seamă semnele de circulație ne înfundarăm pînă dincolo de negrele gropi ale viitoarei platforme industriale. Nici nu mai știam unde sîntem.

– Ne-ntorcem acasă sau mai mergem încă? – întrebă căpitanul.

– Mai mergem! – strigai eu, și luminile orașului în spatele nostru erau de-acum așa de slabe că abia de se mai vedeau.

Acuma eu hotăram direcția, și-așa, mînă-n mînă, fugirăm prin lanuri de porumb și de secară, peste munți înalți și văi umede, mai departe, tot mai departe, pînă ce odată cu primele sclipiri ale zorilor...

Cine s-ar fi așteptat la așa ceva?

...Eram la mare!

Ne oprirăm înmărmuriți în fața nesfîrșitei întinderi. Lent și maiestos se înălța la orizont imensul soare, aruncîndu-și primele săgeți sclipitoare în apele tulburi ale Pontului Euxin, și noi eram singuri pe plajă, unici martori ai acestui spectacol cosmic.

– Cîtă frumusețe, Apostolescule...

Căpitanul își descălță sandalele, își suflecă pantalonii uni-formei pînă la genunchi și intră în apă. Cînd se apropia un val, se întorcea în fugă, cînd se retrăgea valul, din nou intra în apă. N-așteptai invitație specială:

– Pe cine-l atinge valul ăla pierde!

...Și-așa de-a valurile ne jucaram pînă la amiază, sub privirile mirate ale turiștilor ce umpluseră între timp plaja. Atrăși de epoleții căpitanului și de Trenulețul de argint, turiștii se strîngeau în jurul nostru, arătau cu degetul și îi simțeam cum plesnesc de invidie. N-aveau decît, mie nu-mi păsa! Pe plaja din Mangalia (așa se numea orașelul în care ajunsesem) nu ne cunoștea nimeni iar Varga, Mulgăreanu și Piri-neni erau departe și habar nu aveau unde ne aflam.

La prînz, plictisiți de valuri, ne suirăm pe faleză. Trenulețul îl trăgeam eu iar căpitanul izbea cu o ditamai bîță băltoacele de pe trotuar, scandalizîndu-i astfel pe trecători. Dar asta nu-i nimic pe lîngă miile de pozne și giumbușlucuri cu care ne distrarăm după aia: ba demontam gardurile caselor, ba prindeam țințari și le număram picioarele; ba făceam tumbe pe asfalt și-aruncam cu pietre, ba împungeam cu ace de gămălie trunchiurile pomilor fructiferi.

Către seară, obosiți de atîta joacă, ne așezarăm pe o bancă din fața hotelului Continental. Căpitanul Apostolescu își rezemase capul de umărul meu și-mi murmură vorbe dulci, promișîndu-mi că nu se va mai despărți de mine niciodată și că noi ne vom juca în felul ăsta la infinit. Pe urmă își închise ochii și eu îi ascultam fermecat cuvintele:

– Odată noi doi vom avea o casuță numai a noastră, Ilie dragă, plină vîrf cu dulapuri și clanțe, și o grădină mititică... Și știi ce mă gîndesc eu, dacă prin grădina noastră ar trece calea ferată, am putea instala două fotolii în fața șinelor și la sosirea acceleratului noi doi hop! ne-am așeza în fotolii și l-am privi, și-atunci cînd nu vine nici un tren ne-am juca cu Trenulețul pînă la sosirea următorului tren adevărat și-apoi iarăși de-a trenul cu Trenulețul, și trenul, și Trenulețul, și trenul, și Trenulețul, și trenul...

Căpitanul adormise...

Îl scuturai cu putere:

– Trezește-te, Apostolescule, doar nu vrei să rămînem toată noaptea pe banca asta? Hai să luăm o cameră la hotel.

– La hotel? Ești nebun? – Apostolescu sări speriat în picioare. La hotel Mulgăreanu ne găsește imediat! Ține-te numai după mine, Ilie dragă, și ai grijă de Trenuleț, că eu găsesc imediat un adăpost adaptat cerințelor noastre...

Ne întoarserăm astfel spinările hotelului Continental și nu peste mult timp ieșeam din Mangalia și ne înfundam într-un mizerabil teren viran plin cu mormane împuțite de gunoi, pe scurt un fel de variantă dobrogeană a platformei industriale clujene. Sărmanul Trenuleț: roțile sale care adineauri zdrăngăniseră vesel pe faleză, abia de se mai auzeau acum, înglodite cum erau în mocirlă. Ce să-i faci? Așa era cu Apostolescu: indiferent de punctul de plecare, cu el pînă la urmă tot la periferie ajungeam. Numai că periferia Mangaliei mi se părea încă și mai dezolantă decît cea a Clujului,

pentru că obosit fiind, noaptea devenise dintr-o dată nepri-mitoare!

– Stop! Aicea-i bine! – strigă la un moment dat Aposto-lescu care se oprise undeva în mijlocul unui loc al nimănu și pipăia cu mâinile un obiect greu de identificat. Noroc cu epoleții lucioși ai uniforme sale: reflectînd lumina stelelor mă ajutară să deslușesc cît de cît cam despre ce era vorba: ceea ce Apostolescu găsise nu era altceva decît un coteț abandonat de găini, cu vreo două-trei scînduri lipsă și cu cuiele ruginite mijind periculos pe lături.

– Mîine îl repari tu, Ilie, dar pentru astă noapte îi suficient de bun și-așa – spuse căpitanul și se tîrî pe brînci în inter-riorul cotețului, iar eu îl urmaș cu Trenulețul după mine. Excrementele de mult solidificate ale găinilor formau un bine-venit și comod strat izolator; obligați de spațiul restrîns să ne lipim unul de celălalt, corpurile noastre se încălziră de minune și adormirăm în scurt timp.

*
* *

...Dar dimineața următoare ne rezervă o surpriză neplă-cută: mă treziră vocile răgușite și neprietenose ale cîtorva oameni ce ne înconjuraseră cotețul. Printre crăpăturile scîn-durilor răzbeau pînă la noi primele raze de soare ale zilei. Mă frecai la ochi și ieșii afară.

În fața mea stătea un mic grup de țigani: mă priveau im-pertinent, cu șîșurile bine puse la vedere. În timp ce noi dormeam acești nomazi își instalaseră șatra nu departe de cotețul nostru.

– Cu ce vă pot fi de folos, domnilor? – întrebai cu un glas ce se voia cît mai degajat și mai sigur pe sine cu puțință.

Cel mai bătrîn dintre țigani făcu un pas înainte. Avea

aspectul fioros al unui șacal, încîlcita barbă îi ajungea pînă la buric.

– Cotețul... – făcu acesta frămîntîndu-și căciula în mîini.

– Cotețul? Ce-i cu cotețul?

– Cotețul ăsta-i al nostru, nouă ne aparține!

Ceilalți din grup dădură afirmativ din cap:

– Da, da, îi al nostru fără discuție...

– Și matale ni l-ai ocupat acum pe degeaba – continuă căpetenia ȝiganilor – și noi ce-o să ne facem acuma fără el?

Țiganul își mîngîia mînerul șîșului.

– Cotețul îi bun, avem mare nevoie de el... Ori ne despăgubiți cum se cuvine ori ștergeți putina imediat!

Pe nesimțite grupul își îngroșase rîndurile. Vreo douăzeci de prichindei în zdrențe și o jumătate de duzină de femei urmăreau acum scena, curioase să vadă ce întorsătură vor lua lucrurile.

– Un moment – spusei eu și reintrai în coteț. Ai auzit, Apostolescule? – îl întrebai revoltat pe prietenul meu. Ai auzit ce impertinență, ăștia vor bani pentru că folosim cotețul! Hai afară și arată-le cine ești!!!

Dar căpitanul era de o cu totul altă părere:

– Ce, ești nebun? – spuse el pitindu-se în cel mai întunecat ungher al cotețului. Dacă îmi văd uniforma ăștia vor mări încă și mai mult chiria! Uite, ăsta-i portmoneul meu: ieși afară și plătește atîta cît îți cer.

Zis și făcut. Plătii, iar ȝiganii, mulțumiți de afacere, se întoarseră la carele lor și nu ne mai deranjară. Fixară doar o taxă săptămînală, de plătit în fiecare miercuri unui prichindel pe care clanul urma să ni-l trimită în acest scop. Iar noi, rămași singuri-singurei în coteț, ne privirăm unul în ochii celuilalt zîmbind: știam prea bine amîndoi că în viața noastră începuse un nou capitol.

– Uite-te la mine, Ilie dragă – spuse Apostolescu și înăl-

fiindu-se cît era de lung mi se arată în întreaga splendoare a uniformei sale. În contrast mai ales cu bălăriile din jurul cotețului uniforma de gală a căpitanului sclipea ca un etern și miraculos pom de Crăciun, ba mai mult, Apostolescu însuși, întreaga sa ținută iradiau o lumină misterioasă, fosforescentă și un puternic miros de trandafiri.

– ...Cît ești de frumos, Apostolescule... – murmură spontan buzele mele. Da, căpitanul meu era de departe cel mai arătos dintre toți căpitanii posibili și constatarea asta îmi umplu pentru o clipă sufletul de spaimă: era oare prudent să ieșim din coteț în timpul zilei? N-ar trăda cumva minunata uniformă înalta origine socială a căpitanului?

Din fericire, la început cel puțin, escapadele lui Apostolescu erau, ca la Cluj, mai ales nocturne: atunci devenea Mangalia și bolta neagră a cerului deasupra ei decorul somptuos al unui ritual inexplicabil. Pentru că în nopțile cu lună își atîrna căpitanul Apostolescu toate medaliile pe pieptarul uniformei sale de înaltă paradă, și trăgînd Trenulețul după el o lua de-a lungul falezii. Eu mă țineam pe urmele sale gata să-i sar într-ajutor oricînd ar fi fost nevoie. Valurile zbuciumate ale mării se spărgeau de stînci la dreapta lui, dar căpitanul livid ca o statuie de ceară înainta fără să-i pese. Sandalele roșii sclipeau din cînd în cînd în nopte și atrăgeau atenția milițienilor care soseau în grupuri, cu cîinii, și-l opreau, și-l legitimau. Și-atunci apăream eu în goană cu documentele pentru că eu i le păstram: distrat ca un artist, căpitanul Apostolescu de mult le-ar fi pierdut. Milițienii își aprindeau lanternele și silabiseau pe îndelete buletinul său de identitate și cînd aflau că-i vorba de un căpitan de la Inspectoratul Central din Cluj salutau respectuoși și se îndepărtau cerîndu-și scuze. În tot acest răstimp Apostolescu nu scotea nici un cuvînt: ochii săi scrutau doar orizontul îndepărtat.

Dar la primul cîntat al cocoşului somnambulul meu preferat părăsea brusc centrul Mangaliei şi reintra în coteţ. O zi de lucru care pentru dînsul lua astfel sfîrşit, pentru mine abia atunci începea! În timp ce Apostolescu dormea, eu trebăluiam fără încetare prin coteţ şi în jurul coteţului, avînd grijă ca absenţa Cleopatrei să nu se resimtă în nici un fel asupra rutinei vieţii de căpitan: lustruiam cu roua dimineţii sandalele sale pînă ce deveneau mai roşii şi mai lucioase decît o cireaşă coaptă; îi scrobeam mînuşile şi-i curăţam steluţele epoleţilor; descărcam merinde din vagonaşele mărfar ale Trenuleţului şi pregăteam cu ele prînzul; şi scotoceam prin gunoaiele din jur pînă ce găseam toate acele mici flea-curii aparent neînsemnate, dar care făceau ca viaţa în coteţul de găini să devină mai plăcută: găseam de pildă resturi de dantelărie cu care împodobeam acoperişul, sau tot felul de pînzeturi din care coseam perdele de agăţat la intrare. Pe scurt, mereu era cîte ceva de făcut pînă la prînz cînd Apostolescu se trezea şi mîncă pe săturate, după care era gata de joacă.

Cît despre mine, mă obişnuisem repede cu noul nostru domiciliu, şi dezavantajul de a locui astfel, în mijlocul bălăriilor, era pe deplin compensat de fericirea de a-l avea pe căpitan numai şi numai pentru mine.

Da, eram perfect fericit, şi în naivitatea mea nu eram în stare să concep eventualitatea ca mult rîvnita şi în sfîrşit dobîndita mea seninătate să fie în vreun fel sau altul repusă în discuţie. «Noi nu deranjăm pe nimeni,» – îmi spuneam – «şi chirie plătim, de ce-ar trebui să ne deranjeze alţii pe noi?» Dar eram tînăr şi nepriceput şi încă nu învăţasem că omul este mai imprevizibil în mişcările sufletului său decît roata unei rulete, şi de aceea cînd primii nori plumburii începură să-şi arunce umbra peste menajul nostru, eu nu îi băgai de seamă. Ce-i drept, îmi repetam eu de mii de ori că trebuie să

am grijă de Apostolescu ca de ochii din cap, pentru că fără el viața mea nu ar mai fi avut nici un sens, degeaba... În sufletul meu o voce crudă rîdea sardonice amintindu-mi că totul este vanitate și că sînt de-acum numărate zilele și orele fericirii mele; iar atunci cînd îi dădui în sfîrșit ascultare era de-acum prea tîrziu...

**DESCRIEREA ANUMITOR TRĂSĂTURI DE CARACTER
NEGATIVE ALE CĂPITANULUI
APOSTOLESCU**

Mai e nevoie să o spun? Mai sus amintitele avertismente și presimțiri se adevăriră nu peste mult timp... În toți acești ani care au trecut de atunci m-am gândit mult la noi doi încercînd să-mi explic cum de-a fost posibil ca minunata noastră idilă, înfiripată la Cluj și înflorită pe litoral, să moară atît de repede... Și întrucît mie însumi mare lucru nu-mi pot imputa, negăsînd în comportamentul meu oricît m-aș strădui nici o greșeală, n-am altă explicație decît prezența anumitor trăsături negative în caracterul căpitanului, trăsături cărora eu la început din lipsă de experiență nu le prea dădeam importanță. Mă voi mărgini să evoc doar două dintre ele.

În primul rînd setea de noi jocuri a căpitanului era de nepotolit: pe cît de repede inventa o nouă năzbîtie pe-atît de repede se plictisea de ea. Descoperisem că uniforma, în ciuda frumuseții sale indiscutabile, nu bătea chiar atît de tare la ochi pe cît crezusem la început, avînd în vedere puzderia de milițieni și securiști care mișunau oricum pe întregul litoral. De aceea ieșeam acum să ne jucăm în oraș și în timpul zilei, și acolo, de-a lungul falezelor, Apostolescu izbea cît putea de tare caldarîmul cu sandalele sale ori de cîte ori mie, obosit cum eram de muncile casnice, nu-mi mai venea în minte nici o pozna nouă. Și nu arareori în asemenea cazuri răzbunarea sa era cumplită: doi pași înapoi ca să-și ia avînt, apoi un salt de panteră și iată-mi-l în spinare, strîngîndu-mi ceafa cu coapsele sale puternice de tînăr polițist și un

ditamai băț mi se învîrtea de-acum amenințător deasupra capului. Și iată-ne galopînd, cavaler și cal, în zig-zag peste asfaltul umed, spre stupoarea turiștilor din jur. Curînd îndemnurile bățului nu mai erau suficiente și un bici îi apărea în mîna stîngă în timp ce călcîiele mi le înfigea în pîntece ca un călăreț expert. «Diii... di-hi-hiii!...» – urla Apostolescu și lovea și ciupea în toate direcțiile, sau legîndu-mi strîns mîinile și picioarele cu un lanț greu mă tăvălea prin buruienile de la marginea drumului. Sau mă bătea pur și simplu.

Sau mă-nchidea-n coteț și nu mă mai lăsa să ies afară: ceea ce mă duce cu gîndul la cealaltă trăsătură de caracter negativă a căpitanului pe care o voi mai aminti în acest context, și anume la faptul că în ciuda tuturor promisiunilor, Apostolescu nu fusese în stare să se lepede de prostul obicei de a vorbi la telefon.

Cu cine?

Un timp mă consolai cu firava speranță că vorbea cu Cleopatra; și nu ținui mult pînă ce faptele îmi arătară cît de deșartă era această speranță a mea... Cînd mă-nchidea-n cotețul de găini și dispărea cu Trenulețul, bine-nțeles că nu era el cel care să-mi spună unde se duce! Pe-asta cu telefoanele o descoperii singur într-o zi, cînd reușind să deschid de dinăuntru ușa cotețului îl urmării pe căpitan pînă la Poșta din Mangalia și văzui cum dispărea în interiorul unei cabine telefonice...

*
* *
*

Iar eu țineam toate acestea ascunse-n sinea mea: temerile și îndoielile și bănuiala că eu nu eram altceva decît sclavul unui suflet capricios – pentru că aceste momente triste se alternau cu altele fermecătoare, ca acelea de exemplu cînd

pe pajiștile unei minunate grădini, printre arborii înalți și fîntînile arteziene două puncte minuscule, două furnici zburdau rîzînd...

Dar de fapt cele două furnici eram noi, căpitanul Apostolescu și cu mine!

*
* *
*

...Sosi apoi și toamna, și odată cu ea aerul rece care alungă de pe țărmul mării o bună parte din turiștii cu care ne obișnuiserăm. Doar pe maidanul uitat de lume cei doi locatari ai coteșului și ceva mai încolo șatra țigănească rămăsese neclintite pe locurile lor. Îi vedeam de departe pe ȝigani cum aprindeau focurile și cum dansau în jurul lor în sunetele tobelor și ale unei viori dezacordate, dar eu chiar că nu aveam nici un motiv să le împărtășesc veselia. Căpitanul Apostolescu nu se mai jena să mă lase singur în coteș uneori ore în șir și nici nu mai încerca să-mi ascundă că destinația ieșirilor sale era Poșta din Mangalia. Zicea că-i telefonează Cleopatrei însă îmi interzicea să-l însoțesc acolo. Mă colegea în schimb cu cele mai felurite sarcini casnice, planul său fiind să iernăm în coteș.

Cît despre acest plan, el fu serios pus la încercare de o altă nenorocire: în ciuda măsurilor de precauție luate de Inspectoratele Centrale de Miliție de la orașe și sate, criza economică, ale cărei origini trebuiesc căutate în Orientul Îndepărtat, nu cruță pînă la urmă nici țara noastră. Penuria de alimente nu putea pica mai rău: rezervele de conserve și mălai din vagonașele mărfar ale Trenuleșului erau pe sfîrșite și la Mangalia nu se mai vindea nimic decît pe bază de cartelă. Ce-i drept, Apostolescu privea situația cu o oarecare indiferență, pe care însă eu nici pînă azi nu mi-o pot explica altfel

decît prin temperamentul său de artist distrat – dacă nu cumva s-o fi nutrit el undeva pe ascuns, în timp ce era singur în oraş... pe-asta n-am cum s-o ştiu.

Dar eu eram îngrijorat: conform calculelor mele mîncarea din Trenuleţ nu ne-ar mai fi ajuns decît cel tîrziu pînă pe la jumătatea lui noiembrie iar noi, fugiţi cum eram de la locurile noastre de muncă şi încă cu buletine de Cluj, bineînţeles că nu am fi avut nici o şansă să primim cartele pentru alimente la Mangalia!

De aceea, fără să-i spun nimic căpitanului îmi luasem inima în dinţi şi scrisesem o scrisoare vecinului meu Pîrvan, care începea cam aşa:

Mangalia, octombrie 197...

Mult stimată domnule Pîrvan,

după cum rezultă de altfel şi de pe ştampila poştală, mă află la mare unde îmi petrec concediul de odihnă. Timpul este splendid şi fac multă plajă, avînd însă grijă să nu mă prăjesc prea tare.

Continuam apoi cerîndu-mi mii de scuze pentru felul precipitat în care părăsisem serbarea organizată de el cu ocazia avansării mele la gradul de şef de echipă şi încercînd să explic cît se poate de plauzibil motivele pentru care trebuia să-mi prelungesc şederea la Mangalia. Apoi descriam situaţia mea dramatică cu aprovizionarea, fără cartele şi cu conservele pe terminate şi îl suplicam în numele prieteniei noastre să-mi trimită la post-restant un pachet cu alimente pentru la iarnă:

Am convingerea, domnule Pîrvan, că nu veţi dezminţi nici de această dată legendara dumneavoastră generozitate şi că îmi veţi îndeplini rugămintea la fel cum aţi îndeplinit-o pe vremuri pe cea a tovarăşului partizan, atunci cînd i-aţi sărit imediat în ajutor,

de-ndată ce acesta a avut nevoie de gîsca dumneavoastră.

*O îmbrățișez cu multă prietenie și pe Piri-néni, iar lui Fofică,
pe care nu l-am uitat, îi dau așa de la distanță un pupic pe năsuc.*

Cu mulțumiri anticipate,

al dumneavoastră vecin,

Ilie Cîrlău

*
* *
*

Fumam o țigară cu spatele rezemat de coteț. Căpitanul se dusesese în oraș cu Trenulețul și mă lăsase singur.

– Ce-i cu tine piciule, nu-i de-ajuns cît am plătit ieri?

Era joia și băiețelul căruia îi plăteam chiria se opri se timid la o aruncătură de băț în fața mea.

– Nu-i pentru plată...

– Atunci ce vrei de la mine? – eram necăjit și n-aveam chef de conversație.

– Sînteți singur?

– Da, sînt singur, da' pe tine ce te-ntereasează?

– Am să vă dau o scrisoare.

O scrisoare? Pîrvan? Era posibil să-mi fi răspuns așa de repede? Dar de unde să fi știut de coteț? Eu îi scrisesem doar să-mi trimită pachetul la post-restant! Băiețelul îmi înmîină scrisoarea, de fapt un petec mototolit de hîrtie, și plecă. Pe hîrtia nedatată și nesemnată stătea scris doar atît:

DACĂ MAI SĂLĂȘLUIEȘTE ÎN TINE
UN DRAM DE OMENIE,
PREZINTĂ-TE MÎINE LA PRÎNZ
ÎN FAȚA STATUII LUI OVIDIU.

Dinspre mare șuiera un vînt tăios, aducător de furtună și scîndurile coteșului se izbeau una de alta cu putere.

*
* *
*

La Constanța într-o piață nu departe de malul Mării Negre oftează melancolicul Ovidiu de pe soclul său de marmură. Ce avertisment al sorții, să am un rendez-vous tocmai sub statuia sa! Cineva voia să se întâlnească cu mine la umbra poetului exilaților, și eu, care nu peste mult timp urmam să-i împărtășesc destinul, nu aveam cum intui amarnica ironie a întregii situații...

Piața nu era prea mare și părea încremenită în liniștea sa molatică. În fața unei măcelării închise, o duzină de milițieni păzea vreo optzeci de cetățeni de toate vîrstele care se grupaseră într-o coadă lungă și tăcută și așteptau. Ceva mai încolo doi turci bătrîni își instalaseră taburetele joase în fața unei porți și tăifăsuiau pe îndelete. Dinspre port se auzea din cînd în cînd șuieratul strident al sirenelor. În micul pîrculeț din mijlocul pieței, statuia lui Ovidiu era străjuită de cîțiva arbori desfrunziți. Un păianjen își țesuse plasa între degetele mîhnitului bard.

La baza soclului statuii stătea ghemuit un omuleț firav, dîrdîia de frig și citea niște acte scoase din servieta pe care și-o sprijinea pe genunchi. De gît îi atîrna un binoclu.

Cînd mă văzu își repuse la repezeală actele în servietă:

– Bravo Cîrlău, punctual ca întotdeauna!

– Tovarășe Director, cum naiba ați ajuns aici? Credeam că măcar pe litoral mă veți lăsa în pace! Ce vreți de la mine?

– Cum ce vreau?! Soarta mea este în mîinile tale, Cîrlău, și asta-i tot ceea ce ai să-mi spui? De ce nu mi-ai deschis ușa data trecută? Noroc că Trenulețul ăla al vostru a lăsat urme

suficient de adânci, altfel nici nu te-aș mai fi putut găsi...

O tuse nervoasă zgîlții umerii Directorului.

– Tovarășe Director, eu v-am spus-o de-acum la Cluj și dacă-i nevoie o s-o repet încă de-o mie de ori, pentru că văd că dumneavoastră nu vreți nicicum să înțelegeți: eu cu fabrica de cărămizi nu mai vreau să am de-a face! Basta! Tocmai de-aia am fugit din Cluj! Iar dumneavoastră vă plîngeți că vă urmărește Securitatea cînd de fapt sînteți dumneavoastră cel care mă urmărește pe mine și nu-mi dați pace și nu mă lăsați să-mi refac viața...

Directorul își duse arătătorul la buze:

– Ah, silenzio Cîrlău, silenzio! Departe de mine gîndul de a te deranja, eu respect dreptul tău de a-ți reface viața, dar aici e vorba de ceva cu mult mai grav: răspoimîine vine Mulgăreanu în vizită de lucru la fabrică, și încă dimineața, Cîrlău! DI-MI-NEA-ȚA!!! Seara treacă-meargă, măcar i-aș fi putut arăta cărămizile produse peste zi, dar dimineața... Cîrlău, de la o vreme nu mai găsești dimineața nici urmă de cărămidă în întreaga fabrică, de-ar fi să cauți și cu lumina-re! Nimic! De parcă le-ar fi înghițit pămîntul! Eu am cerce-tat discret situația și să știi că am o bănuială: după părerea mea cineva ne jecmănește noaptea de cărămizi, dar cum să-l prind dacă Varga și toți ceilalți sînt împotriva mea și nimeni nu are curajul să stea peste noapte în șopron ca să-l prindă și să-l demaște pe hoț? Iar Mulgăreanu, revoluționar fiind, cînd vine în vizită de lucru vrea să vadă producție, cantitate, pentru că platforma aia industrială de mult ar fi trebuit să fie gata și așa fără cărămizi stagnează totul, iar eu... Știi ce va face cu mine, Cîrlău? Va spune că eu i le-am delapidat și mă arestează imediat, asta va face!

Vîntul înălță cămașa fără nasturi a Directorului și-mi dezvăluî un piept alb și slab, pe care se imprimase conturul roșu al binoclului.

– Aha, și-acuma vreți să mă puneți pe mine să vă păzesc cărămizile în timpul nopții? Căutați-vă un alt fraier, tovarășe Director! Varga e atât de puternic, n-aveți decît să-l puneți pe el.

– Îți spun că nu vrea.

– Asta nu-i treaba mea! Nu zic, viața nu-i mereu ușoară în cotețul de găini, mai ales acum că se apropie iarna, dar chiar și-așa eu de-aici nu mă mai mișc și de căpitanul Apostolescu nu mă mai despart!

De deasupra noastră dinspre statuia lui Ovidiu răzbea pînă la noi un țipăt surd.

– Vezi Cîrlău – spuse Directorul – tocmai despre căpitanul Apostolescu este vorba... Ce faci Cîrlău? Stai liniștit cînd vorbesc cu tine!

Mă cățarasem pe soclul statuii. Țipătul acela tînguitor venea dinspre plasa de păianjen țesută între degetele poetului.

– Vai ce interesant tovarășe Director! Suiți-vă și dumneavoastră repede ca să vedeți!

Un minuscul tapir căzuse în perfida capcană a păianjenului și se zbătea acum disperat încercînd în zadar să se salveze.

– Cîrlău, îți poruncesc să cobori imediat de pe statuie! – striga de jos Directorul. Ce, n-ai mai văzut niciodată un tapir minuscul?

Așa era tovarășul Director: neavînd altceva în cap decît procente și cifre de plan, era cu totul și cu totul insensibil în fața minunățiilor naturii. Dar cu cît se zbătea mai tare tapirul, cu atît mai mult se încîlcea în plasa lipicioasă.

Trezit din somn, păianjenul se apropia acum încet de noua sa pradă.

– Cîrlău, tocmai despre căpitanul Apostolescu voiam să discut cu tine – striga Directorul. Știi, între timp am desco-

perit că totuși avuseseseși dreptate: am acum dovezi sigure că șeful lui Mulgăreanu este într-adevăr căpitanul Apostolescu și nu viceversa, și de-aia am vrut să ne întâlnim, ca să te rog să fii așa de cumsecade și să pui o vorbă bună pe lângă căpitan, că doar tu mă cunoști și știi că eu nu delapidiez...

Numai cincizeci de centimetri mai despărțeau păianjenul de victima sa! Trebuia întreprins ceva cât mai urgent posibil!

– Tovarășe Director, ce-ar fi să amânăm discuția pentru altă dată? Nu vedeți că sînt foarte ocupat acum? Și-apoi... îmi pare rău dar din nou sînteți prost informat: de cînd a fugit împreună cu mine în lume, căpitanul Apostolescu nici nu se mai interesează de Inspectoratul Central și cu atît mai puțin de Mulgăreanu! Dumneavoastră n-aveți de unde ști, dar noi ne-am jurat unul altuia să nu ne mai întoarcem la locurile noastre de muncă și să nu ne mai despărțim niciodată, și să ne jucăm împreună la infinit!

Sadicul păianjen se învîrtea în cerc în jurul tapirului.

– Vai nenorocitele, cum poți fi atît de naiv, Cîrlău? Îți spun că Apostolescu ăsta al tău e șeful Inspectoratului Central de Miliție – acum mai mult ca niciodată. Toate firele la el duc! Totul de el depinde!

– Mințiți, tovarășe Director! Dumneavoastră plesniți numai de invidie și de-aia mințiți!

Plîngeam pentru că răutatea Directorului nu avea limite.

– Mint? Eu te mint? Știi ceva, Cîrlău? Intră tu numa' în al șaselea vagonaș al Trenulețului căpitanului Apostolescu și vezi dacă găsești ceva pe banca din dreapta a compartimentului numărul opt... Și pe-urmă vii și-mi spui dacă te-am mințit sau ba!

Directorul rînjea triumfător.

Îi întoarsei spatele: ochii negrii ai tapirului implorau ajutor. Cu precizia unui chirurg smulsei animalul din plasa de păianjen, și ținîndu-l nu prea strîns între arătător și degetul

mare îl depusei la picioarele statuii lui Ovidiu. Luat prin surprindere, păianjenul fugi în ascunzătoarea sa, în timp ce minusculul tapir își exprima bucuria de a trăi și de a fi scăpat din ghiarele păianjenului prin nenumărate tumbe executate cu mare măiestrie.

Mă uitai în jurul meu: era ca într-un vis. Ce-i drept îl auzeam dedesubt pe tovarășul Director cum tușește, dar slab de tot, și nepărînd de fel a percepe extravagantele exerciții ale mamiferului. La fel și cu cetățenii din fața măcelăriei închise și cu milițienii care îi păzeau, și cu cei doi turci care tăifăsuiau mai departe în piață: se puseseră parcă cu toții de acord să ignore tapirul. Dar mie nu-mi păsa de ei: rămas pe soclul statuii lui Ovidiu mă uitai la tapir pînă cînd mă plictisii și abia atunci mă întoarsei la Director:

– Formidabil, tovarășe Director, nici nu ați văzut cum am salvat tapirul minuscul! Dacă nu eram eu, l-ar fi înghițit păianjenul!

– Ah, termină cu prostiile... Cîrlău, Cîrlău, cînd te vei maturiza în sfîrșit, cînd? Uite, ține te rog cutia asta cu ciocolată și dă-i-o cînd te-ntorci la coteț tovarășului căpitan Apostolescu, dar nu cumva să uiți să-i spui că-i un cadou dezinteresat din partea mea și că-i urez poftă bună și... și cine știe, poate încearcă dumnealui să-l convingă pe tovarășul locotenent Mulgăreanu să-și amîne vizita de lucru la fabrica de cărămizi...

Rostind aceste ultime cuvinte luminișele șireteniei se aprinseră pentru o clipă în ochii rugători ai tovarășului Director: dar numai pentru o clipă... Se stinseră imediat după aceea așa precum se aprinseseră: discret și liniștit, și de n-aș fi fost eu acolo, nimeni nu le-ar fi luat în seamă...

Îmi pusei repede cutia cu ciocolată în buzunar, avînd grijă ca manevra să nu fie observată nici de milițienii și nici de cetățenii din fața măcelăriei. Ne despărțirăm apoi pentru

că tovarășul Director trebuia să se întoarcă la Cluj pentru o ședință urgentă. Cît despre mine, eu luai drumul Mangaliei cu sufletul împovărat de griji și de nesiguranță. Directorul nu aflase nimic despre adevărata stare de lucruri care domnea în cotețul de găini...Pe de altă parte poate că era mai bine așa... Ce-i drept, acum că iarna se apropia cu pași repezi, căpitanul Apostolescu nu mă mai bătea, dar nici de jucat nu se mai juca cu mine, iar Trenulețul nu mă mai lăsa să-l trag decît arareori... Ca să nu mai vorbesc de faptul că baie nu mai făceam împreună cu săptămîinile și urechea mea uitase de-acum gustul limbii sale calde.

De ce oare? De ce? De ce?

Și mă mai frămînta o întrebare: oare ce-o fi vrut să spună tovarășul Director cînd a pomenit de compartimentul numărul opt din vagonașul numărul șase?

Cu noua cutie de ciocolată în buzunar intrai în clădirea Poștei din Mangalia.

– Nu vă supărați – întrebai funcționara de la ghișeu – n-a sosit cumva un pachet cu alimente pe numele meu?

– Cum vă numiți?

– Cîrlău. Ilie Cîrlău. Aștept un pachet de la Cluj.

– Un moment vă rog.

Funcționara ieși din cameră și se reîntoarse după vreo două minute.

– Pachete nu au sosit, aveți în schimb o scrisoare.

Semnai de primire și părăsii incinta Poștei. Citii scrisoarea în drum spre coteț: era de la vecinul meu Pîrvan.

*
* *
*

Cluj, noiembrie 197...

Mult stimate domnule Cîrlău,

atît eu cît și soția mea Piri sîntem profund șocați și indignați de impertinenta dumneavoastră scrisoare. Familia mea v-a oferit prietenia ei cordială, cînd v-au avansat la gradul de șef de echipă credeam cu toții că vă aflați pe calea cea bună și ne-am bucurat sincer. Rezultatul? Ați călcat în picioare mîna pe care v-o întinsesem și în loc să vă faceți datoria la fabrică la fel ca noi toți ceilalți ați tras chiulul. Iar acum în loc să munciți, vă lăfăiți la mare, domnule Cîrlău, și mai aveți încă neobrăzarea să-mi cereți de mîncare!

Domnule Cîrlău! V-ar interesa poate să aflați ce nenorocire s-a abătut peste orașul nostru, și din vina cui! Că doar n-oi fi eu de vină, sau Fofică, sau Piri, că fabrica de cărămizi nu și-a îndeplinit planul de stat? Nu credeți mai degrabă că vina o poartă chiulangi și tercheaberchea de teapa dumneavoastră? Aflați deci că tovarășul locotenent Mulgăreanu a chemat săptămîna trecută tot Clujul în Piața Libertății, unde a organizat o mare adunare populară la care am participat și eu. Cu acest prilej tovarășul Mulgăreanu a ținut o amplă cuvîntare a cărei primă parte a fost dedicată situației din agricultură. Printre altele a subliniat faptul că în opinia sa în fiecare toamnă strîngerea porumbului este o necesitate obiectivă, dictată de însăși natura lucrurilor.

Trecînd apoi la industrie, tovarășul Mulgăreanu ne-a atras atenția în mod cît se poate de ferm că platforma industrială se va construi cu orice preț și că dacă fabrica de cărămizi nu-i în stare să-și îndeplinească planul, atunci Inspectoratul Central cunoaște și alte metode pentru a obține cărămizile necesare. Care anume erau aceste metode tovarășul locotenent nu a considerat că este necesar să precizeze, dar închipuiți-vă pentru o clipă, domnule Cîrlău, în ce stare de spirit ne-am întors la casele noastre!

A doua zi dimineața, venind acasă de la fabrica de medicamente

unde lucrasem în tura de noapte, încă de la colțul străzii Marcel Cachin mă întâmpină Piri cu Fofică în brațe, și amîndoi plîngeau pe rupte, și apropiindu-mă de casă mi-au amortit încheieturile de groază: domnule Cîrlău, casa era înconjurată de milițieni, iar în curte un buldozer începuse de-acum demolarea. Pe măsură ce zidul se prăbușea, alți milițieni culegeau din moloz cărămizile și le încărcau în vagonete pe care le împingeau apoi în direcția platformei industriale. Mă reped înnebunit la sectoristul care comanda întreaga acțiune și-l suplic să se oprească la care el îmi arată un nou decret emis de Inspectoratul Central, pe baza căruia casele tuturor cărămidarilor care nu și-au îndeplinit planul urmează să fie demolate și cărămizile astfel recuperate folosite pentru acoperirea deficitului de la fabrică. «Bine tovarășe» – urlu eu cît mă ține gura – «dar eu nu sînt cărămidar, eu lucrez la fabrica de medicamente, chiar acuma mă-ntorc din tura de noapte!» «Îmi pare rău» – face sectoristul – «dar eu am primit de la Inspectorat liste foarte precise și pe baza paragrafului 2b din decret casele în care un cărămidar locuiește în comun cu un ne-cărămidar sînt considerate case de cărămidar, ori din lista Inspectoratului rezultă că în imobilul Marcel Cachin numărul șase locuiește și Cîrlău Ilie, încadrat ca șef de echipă la fabrica de cărămizi din Cluj.» Era prea tîrziu, domnule Cîrlău, într-o oră casa noastră era făcută una cu pămîntul! Iar dumneavoastră rămîneți liniștit pe plajă mai de parte, acuma știți măcar ce ispravă ați făcut!

Vă scriu aceste rînduri din fața cortului, pentru că noi ce-i drept am avut noroc și am primit destul de repede cortul și paturile care ni se cuveneau, dar aud de cazuri de oameni care sînt încă dinaintea noastră pe lista cu cortul și paturile și încă nu au primit nimic, deși au achitat de mult costul demolării, conform prevederilor decretului.

Fofică merge de două luni la școală: e în clasa întîia! El pare cel mai puțin afectat de demolare, copil, ce vreți... De ziua lui i-am făcut cadou o trotinetă.

Piri muncește mult săraca, încearcă și ea să se adapteze cum poate noilor condiții, dar e mult îmbătrînită.

Alte noutăți nu mai sînt.

*Al dumneavoastră fost vecin,
Pîrvan*

*
* *

Maidanul era gol. Nomazii își ridicaseră șatra lăsînd în urmă doar cercuri negre pe pămînt, acolo unde odinioară le arseseră focurile.

Îl vedeam pe Apostolescu de departe, agitîndu-se în jurul cotețului. Singur sub înaltul văzduhului, cu zîmbetul acela diafan chiar și atunci cînd se credea singur, cu misterioasa lumină pe care uniformă sa o emana, cu aureola aceea galbenă în jurul capului, cu sandalele sale roșii și chipiul său împodobit cu stelufe multicolore, omul acela ieșit din comun nu-și pierduse cu nimic vraja – în ciuda capriciilor, în ciuda egoismului, în ciuda toanelor sale bizare.

Iar Pîrvan? Să fim înțeleși: n-aveam nimic împotriva lui și într-un fel îl puteam chiar înțelege, dar la urma urmelor era un exaltat. Adică de-ar fi fost să dau crezare relatării sale, situația părea tragică fără doar și poate, dar era dezgustător felul în care încerca să dea vina pe mine pentru toate neplăcerile care i se întîmplau.

...Apostolescu descărca din vagonașele mărfaș ultimele provizii ce ne mai rămăseseră: cutii cu sardele, borcane cu castraveți murați, saci de mălai, și le depozita în incinta cotețului. Văzîndu-mă, căpitanul mă salută și mă rugă să-l ajut, explicîndu-mi totodată că de la introducerea cartelelor încoace, miliția își intensificase controalele în trenuri și pe-depsea sever pe cine prindea cu alimente peste cantitățile

prevăzute de cartele: iată de ce era mai prudent să ne golim Trenulețul de provizii.

Mă suii pe unul dintre vagonașele mărfar. Eu îi înmînam cîte un sac de mălai, Apostolescu îl ducea la coteț și se-ntorcea la mine unde lua în primire un altul, iar eu... eu zîmbeam printre lacrimi, pentru că criza economică părea să ne fi unit din nou, fie și numai pentru o clipă! Și hotărîi în sinea mea să nici nu-i mai pomenesc ceva despre Director și să nu mai controlez al optălea compartiment din vagonașul numărul șase.

– Ține, – spusei eu cînd căpitanul se opri pentru un moment ca să-și tragă sufletul – ține, Apostolescule, un cadou din partea mea!

Și cutia cu ciocolată dispăru cît ai zice pește în buzunarul încăpător al uniformei căpitanului Apostolescu.

DESPRE FELUL ÎN CARE AM DESCOPERIT CĂ FUSESEM TRĂDAT

Braț la braț cu căpitanul Apostolescu de-a lungul cheilor Marelui Port... și aspra briză a Pontului Euxin gîdilîndu-ne nărilor... Ca doi gîndaci bătrîni înaintam tîrșîndu-ne picioarele pe caldarîm, de parcă cineva ne-ar fi vărsat plumb topit în șosete. Și ținîndu-ne de braț, căutam să ascundem prin crisparea strînsorii, că lanțul format de coatele noastre de mult ruginise...

Sub noi, corăbiile sosite din cele patru vînturi își descărcau mărfurile. Înaltele macarale, lungi cît turnul Eiffel, împingeau dintr-un capăt în celălalt al portului imensele hălci de carne de balenă. De pe cîrligele ascuțite picura sîngele amestecat cu grăsime, și căzînd după un zbor lung în apa opacă se amesteca sfîrîind cu sarea mării.

Vuietul valurilor zbuciumate, țipetele pescărușilor și ale marinarilor înnegriți de tatuaje și de soarele tropical, ce-și schimbau semne în limbi necunoscute... Cerul întunecat lepădînd uneori peste noi fulgi timpurii de zăpadă...

Imensa, nesfîrșita întindere de apă pînă dincolo de cele mai îndepărtate vapoare și încă și mai departe: ah, INFINITUL!

Ah, Caucazul, India, Madagascarul...

Ah!

Dar mai era oare în stare mintea mea obosită să cuprindă o asemenea visare?

Deodată mă oprii locului cutremurat și căpitanul se uită nedumerit la mine.

– Auzi, Apostolescule? – îmi întrebai prietenul și închizîndu-mi ochii încercai să disting mai bine printre zgomotele portului glasul acela îndepărtat și plătînd pe care vîntul îl purtase pînă la mine. Și într-adevăr pe puntea uneia dintre corăbii un marinar cînta un cîntec de demult. Ne înclinarm peste parapetul cheiului.

– Îl vezi, Apostolescule?

Galeș rezemat pe un cot, marinarul ne făcea semn cu mîna sfidînd între timp frigul cu vocea sa sfîșietoare de tenor, și cîntecul său îmi răscolea sufletul:

– *Tra-la-la-la-la*

Tra-la-la

Tra-la-la...

– Auzi, Apostolescule?

Și marinarul continua să cînte cu un patos fierbinte:

– *Peste luncile cu flori*

Pe sub cerul fără nori

Zboară... zboară... zboară...

Zboară pe sub cerul fără nori Serenada Tinereții...

Îmi simții ochii împăienjenindu-mi-se de lacrimi. Ce era Caucazul, ce era îndepărtata Indie, ce era Madagascarul pe lîngă obscurul, impenetrabilul labirint în care mă rătăcisem, labirintul sufletului de milițian? De cînd sosisem la mare îl răs fățam ca pe o floare și cine pe întregul litoral se putea făli cu un căpitan mai gigea decît al meu? Și totuși... puteam oare spune că reușisem să intru prin porțile sufletului său, așa cum îmi promisese în acea după-amiază de neuitat în salonul apartamentului de pe strada Barbusse, cînd pentru prima oară notele *Serenadei* îmi răsunară în urechi?

– Îți mai aduci aminte, Apostolescule, asta-i serenada noastră, *Serenada Tinereții!* Zboară pe sub cerul fără nori, Apostolescule... Muzica, mai ții minte? Cheia care deschide toate porțile...

Căpitanul se desprinsese încruntat din strînsoarea brațului meu.

Ce se întîmplase?

Ca un vâl subțire de mătase o umbră se așternea peste dragostea noastră și eu trebuia să privesc neputiincios cum se extinde. Apostolescu se îndepărta cu pași repezi trăgînd furios Trenulețul după el de parcă n-ar fi auzit nimic, deși *Serenada Tinereții* ieșea din gura marinarului atît de mișcător încît ar fi putut stoarce lacrimi pînă și dintr-o cărămidă...

Un vînt cald topise fulgii răzleți de zăpadă și acum peste întregul port cădea o ploaie tristă și mărunță. Ultimele două vagonașe ale Trenulețului se răsturnaseră, dar roțile grotesc ațintite către cer nu păreau să-l deranjeze pe căpitan. «Nici nu-i mai aranjez vagonașele!» – gîndii în sinea mea și o luai în pas alergător pe urmele căpitanului.

– *Zboară pe sub cerul fără nori...* – cînta marinarul în ploaie și curînd vocea sa era cu totul înghițită de tumultul portului.

Ajunsei din urmă Trenulețul și repusei ultimele vagonașe pe roțile lor. Apoi, luîndu-l pe căpitan din nou de braț, ne continuarm drumul în cea mai desăvîrșită tăcere.

*

* *

...Dar nu mai înaintam lent și fără vlagă ca adineauri: pașii căpitanului erau acum puternici și hotărîți și asemeni unui cîine de vînătoare bine dresat, Apostolescu se îndrepta glonț către o țintă anume îmbrîncind trecătorii, traversînd intersecțiile pe roșu și fără să-i pese că eu abia de mai puteam să-i țin pasul. Dar tăcea ca un sfînx și eu nu îndrăzneam să-l întreb încotro se îndreaptă. Și iată-ne astfel ajunși sub arcadele hotelului Continental. Mai mulți oameni se

adăpostiseră acolo și așteptau să treacă ploaia, dar atenția căpitanului Apostolescu fu atrasă de un mic grup de gură-cască stînd în cerc. Căpitanul se înălță pe vîrful sandalelor încercînd să vadă ce se petrece în mijlocul cercului, apoi ba cerîndu-și scuze, ba mai dînd din coate se împinse printre oameni. Îl urmași și ajuns în față ce vîd? În mijlocul grupului de gură-cască un pictor cu blocul de desen pe genunchi făcea portretul unei turiste din Albania. La fiecare trăsătură de penel îi ieșea din gură limba și lumea în jur dădea din cap în semn de aprobare. Desenul pe de altă parte nici vorbă să se-mene: trăda imediat neîndemînarea unui găinar începător.

Mă apropiai de Apostolescu și-l trasei de mîneacă:

– Hai înapoi la coteț că aici e plictisitor.

Dar căpitanul parcă împietrise și privea hipnotizat foaia de hîrtie a pictorului. Eu îmi sprijineam corpul cînd pe un picior cînd pe altul și în felul ăsta timpul trecea mai repede. Lîngă mine Apostolescu murmură fără să-și mute privirea de pe desen:

– Pare că-i vie, pare că respiră...

Între timp pictorul se apucase de un nou portret și mutra noului client, tovarășul de viață al turistei de astă dată, pri-mi exact același tratament. Propria sa față însă pictorul și-o ascundea sub o pălărie largă de paie. Fluierai încetișor *Sere-nada Tinereții* dar căpitanul îmi astupă gura cu palma:

– Dacă fluieri nu se poate concentra.

Pictorul se întoarse cu fața înspre noi și aprobă mulțumit. Era nebărbierit și nasul de cartof era un tipic nas de bețivan. De altfel mai trebuie spus că cicatricele și bubele pline de puroi se lăfăiau ca la ele acasă pe fața acestei pocitanii, că altfel n-am cum s-o numesc.

Ies din cerc și mă apropii de unul dînd din umeri:

– ...E și ăsta un fel de a-ți cîștiga pîinea...

– Pare ușor domnule, da' ia încearcă matale să faci un

portret și-o să vezi că nici nu-i chiar așa de simplu!

– Psst! Psst! Liniște! – se auzea din cerc vocea lui Apostolescu. Acuma nici măcar pe stradă nu mai putea comenta omul: și cînd pictorul termina un portret, căpitanul aplauda ca la teatru, de parcă cine știe ce s-ar fi întîmplat.

Asta ținu așa vreo două ore, pînă ce odată cu încetarea ploii gașca de gură-cască se împrășteie și pictorul începu să-și împacheteze sculele. Căpitanul nu se îndepărtă însă, ci rămas neclintit în aceeași poziție îl întrebă pe bețivan roșind pînă la urechi:

– ...Și... și... și dacă de exemplu ar trebui să pictezi tot portul, cu toate corăbiile și cu macaralele inclusiv cîrligele, ai putea? Și cu toți marinarii?

Pictorul îl măsoară îndelung cu privirea:

– Eu pot să pictez orice.

Căpitanul chicoti:

– Și dacă-ți dau să-mi desenezi Trenulețul?

Pictorul se aplecă și ridică Trenulețul în mîini:

– Vai ce trenuleț frumos... Ți-l fac și din față, și din profil, cum vrei dumneata.

– Nici nu funcționează – zic. Cu cheia nici nu mai funcționează. Trebuie tras cu sfoara.

– Da, dar mie-mi plac vagonașele – spuse pictorul. Ce rost are cheia? Mă lași să-l trag un pic?

Fața căpitanului iradia o bucurie de nedescris. Cu mîna tremurîndă îi înmîină sfoara, și în timp ce bețivanul de pictor se îndepărta trăgînd Trenulețul, Apostolescu sălta în jurul său bătînd din palme. Nemaipomenit cîtă energie mai avea și Apostolescu asta: eu oboseam numai privindu-l cum se zbenguie. Cei doi începură să dea în fugă ocolul hotelului Continental, pictorul trăgînd Trenulețul cu sfoara, Apostolescu fluierînd și aplaudînd, iar eu rămasei locului ca să păzesc sculele pictorului. Bujorii reapărură în obrăjorii în-

deobște palizi ai căpitanului; cît despre pictor, alergătura avu efectul de a-i mări încă și mai mult numărul bubelor de pe față: întregul său cap nu mai era acum decît un unic, gigantic buboi scîrbos. Dar nici pictorul, nici căpitanul nu mai erau tocmai niște tinerei. Dacă pentru prima tură în jurul hotelului cei doi nu avură nevoie decît de trei minute, a doua oară reapărură în fața mea abia după șapte minute, iar a treia cursă în jurul hotelului țină mai bine de trei sferturi de oră, după care cei doi reapărură gîfîind extenuați. Pictorul își ștergea urechea cu batista.

– Noi mergem să bem ceva la barul hotelului – spuse Apostolescu. Dacă vrei, n-ai decît să vii și tu cu noi, Ilie dragă!

– Cum, în noiembrie barurile-s oricum închise, și-apoi nici n-avem cartele de ținică!

– Tu numai lasă pe mine – făcu pictorul – pe valută ăștia dau orice!

Și băgîndu-și mîna în buzunar pictorul scoase la iveală un teanc de dinari albanezi pe care ni-i vîntură triumfător sub nas. Apostolescu mai că nu-l mîncă din ochi, cu atîta admirație îl privea.

Intrarăm în hotel. În barul mic și întunecos eram unicii clienți. Ne instalarăm direct la tejghea, căpitanul Apostolescu la mijloc, eu la stînga și pictorul la dreapta sa, și în timp ce goleam unul după altul păhărelele de ținică, Apostolescu și pictorul discutau aprins despre artă.

– Nimic nu mai e ca pe vremuri, nimic! – striga pictorul bătînd cu pumnul în tejghea. Eu sînt încadrat cu mult sub capacitate, ce-s portrețuțele astea pe lîngă comenzile de odinioară?... Ah, pe vremuri, pe vremuri era cu totul altceva... Eu știu, acumă toată lumea strîmbă din nas, e la modă de la o vreme criticarea trecutului și știi de ce? Îți spun eu de ce: pentru că realismul socialist a căzut în dizgrație, de-aia! Și

de-aia nimeni nu mai are curajul să recunoască cît e de searbăd și fără vlagă stilul oficial de azi! Concluzia logică? Oameni ca mine vegetează pe litoral trăind de pe-o zi pe alta din comenzi umilitoare. Ah, domnule, cînd mă gîndesc că eu, eu care am afrescat sala de așteptare a gării din Teiuș... Ah, îmi vine să mă arunc în mare...

Pictorul își întrerupsese cuvîntarea pentru a mai trage o dușcă, după care în loc să continue pleoscăi doar din limbă.

– Ce vreți – mă băgai eu pe fir – totul este chestie de conjunctură, acum a izbucnit criza economică și să nu credeți că în sectorul industrial e cu mult mai bine decît în domeniul artistic: ca să vă dau un singur exemplu, pe mine de pildă m-au bătut șefii de echipă.

Apostolescu își depuse brațul pe cocoașa pictorului.

Barmanul, care se retrăsese discret, reapăru din umbră și ne umplu din nou paharele cu țuică. Pictorul îi strecură cîțiva dinari albanezi în palmă.

– Mozaicuri știi să faci? – întrebă Apostolescu în șoaptă.

– Eu știu să fac orice – îi răspunse prompt pictorul.

– Nu, eu mă refer la mozaicuri de-alea frumoase, bizantine, cu fond de aur...

– Și de-alea știu să fac.

– Auzi, Ilie, știe să facă și mozaicuri bizantine cu fond de aur!

– Aud, aud, că doar n-oi fi surd!

Oare unde o fi învățat căpitanul să consume țuică în cantități așa mari? Pe strada Barbusse nu-l văzusem bînd decît apă... Mie mi se învîrtea de-acum capul și nici nu mai eram în stare să urmăresc cum se cuvine conversația, și cu aparițiile sale periodice barmanul avea grijă ca pătărelele să ne fie mereu pline. Trebuia să vomez.

– Nu vă supărați, unde e W.C.-ul?

*
* * *

– Nu vă supărați, unde sînt ceilalți doi domni care adineauri...

Barmanul tocmai curăța tejgheaua: dădu din umeri indiferent. Ieșii afară. La capătul străzii căpitanul Apostolescu și pictorul înaintau strîns îmbrățișați și clătînîndu-se periculos, urmați docil de Trenulețul de argint.

Îi ajunsei din urmă.

– ...Și e chiar un coteț adevărat? Vai ce romantic! – spunea pictorul.

– Știi, Ilie, tovarășul pictor doarme la noi astă-noapte – zise Apostolescu adresîndu-mi-se.

Pictorul rîgîi.

*
* * *

Ploaia înmuiase rău de tot maidanul nostru și pătrunzînd prin acoperișul cotețului de găini transformase sacii de mălai într-o plastilină incombustibilă. Dar îi păsa oare greșosului de pictor de proviziile noastre? Nici vorbă: se vîrî imediat cît era de lung în coteț răsturnînd borcanele cu castraveți murați și aranjîndu-și cîteva conserve sub cap în loc de pernă, iar eu și căpitanul Apostolescu abia de mai încăpeam înăuntru. Și nu mai era nimic de făcut, pentru că pictorul adormise imediat și era imposibil de urnit din loc. Mă ghemuii cît putui de bine într-un colț; ascultînd respirația dulce, aproape imperceptibilă a căpitanului și horcăitul grosolan al pictorului, adormii și eu în cele din urmă.

Mizerabilă noapte, ultima mea noapte în cotețul de găini din Mangalia...

Pe la cinci dimineața mă trezi frigul. Îmi întinsei mîna căutînd cu degetele corpul iubit:

– Unde ești, Apostolescule?

Deodată îmi reamintii de pictor și îmi retrasei mîna cu scîrbă. De degete mi se lipise mălai umed.

– Unde ești, Apostolescule?

Ceea ce crezusem a fi corpul pictorului nu era decît un sac murdar. Eram singur în cotețul rece.

– Apostolescule! Degeaba te ascunzi că știu unde ești! Apostolescule!!! Ieși afară din ascunziș că te-am văzut deja... Apost...

Nu mai era nimic de făcut: cei doi fugiseră cu Trenulețul și mă lăsaseră singur!!!

Dar nu, nu se putea așa ceva, să mă abandoneze Apostolescu! Probabil că pictorul încercase să ne fure mălaiul și acum căpitanul îl tîra în fața justiției și-l demasca drept ceea ce este: un tîlhar ordinar! Dar atunci de ce întîrzia atît, de ce nu se-ntorcea la coteț? Orele treceau în goană, tribunalele de mult se închiseseră și căpitanul Apostolescu încă tot nu se întorsese! Să fi fost deci totuși adevărat? Să mă fi părăsit oare? Ah, pictor blestemat! De-aș fi avut acum un sfert de oră măcar, sau chiar și mai puțin, cinci minute, dar numai pentru noi doi, pentru mine și căpitanul Apostolescu, așa, între patru ochi ca pe vremuri, ca să-i explic, ca să-l conving... dar era prea tîrziu!

La Mangalia milițienii patrolau fără griji pe străzile mohorîte și nici unuia nu părea să-i pese de disperarea mea... Uneori printre uniforme albastre și chipiurile lucioase mai sclipeau și stelulele cîte unui căpitan, dar ce folos, fără Trenuleț și fără sandale roșii el nu putea să fie...

Mă dusei la Poștă și stătui la pîndă în fața cabinelor telefonice: în zadar! Îi întrebai pe funcționari:

– Aha, căpitanul acela care vorbea mereu cu Clujul? Păi nu mai vine de-o săptămînă cel puțin...

Și înduioșați de lacrimile mele, funcționarii mă sfătuiau să mă duc și să întreb la Inspectoratul Central de Miliție din Constanța. Însă nu-mi era ușor să mă obișnuiesc cu gîndul că prietenul meu nici nu mai era la Mangalia și că fugise, și încă cu cine? Cu pocitania aia rîioasă, cu pojarul ăla co-coșat... Neputința mea în fața acestei injustiții devenea din ce în ce mai insuportabilă iar în sinea mea aceeași voce crudă turna ulei peste foc repetîndu-mi într-una: TE-A ABANDONAT! TE-A ABANDONAT APOSTOLESCU!

Ah, sigur că mă abandonase... Și-ncă cum! Dispăruse fără să-mi lase nici măcar un mesaj, un bilețel, nimic!

Fugii cîțva timp în neștire de pe faleză pe maidan și de pe maidan la hotelul Continental, dar ce folos? Trebuia să urmez sfatul funcționarilor de la Poștă și să-mi încerc norocul la Inspectoratul Central din Constanța pentru că la Mangalia nu mai era nimic de făcut...

Brațul muscular al unui milițian îmi aminti acolo de durerosul adevăr că nu-i același lucru să mergi la Inspectorat cînd la etajul doi te așteaptă căpitanul sau cînd la etajul doi nu te așteaptă nimeni, ABSOLUT NIMENI!

– Ce vrei, mă? – întrebă milițianul, în comparație cu care Varga era un slăbănog, și fără să mai aștepte vreun răspuns mă aruncă afară și trînti în spatele meu poarta blindată a Inspectoratului. Mă rostogolii peste treptele de marmură plîngînd în hohote.

Un alt milițian care probabil că urmărise întreaga scenă de la distanță se apropie de mine și-mi spuse cu glasul blînd:

– Cum credeai că veși putea intra în incinta Inspectorata-

tului așa, fără număr de identificare, fără certificat, fără să fi fost invitat în audiență?... Nici la cinema nu intrați fără bilet, nu-i așa?

Îmi ștersei lacrimile și privii cu recunoștință milițianul cel bun.

– De care formulare aveți nevoie – continuă acesta – de formularele mijlocii sau de formularele mari?

– Nu, eu nu vreau să emigrez, eu am o cu totul altă problemă, știți, voiam numai să întreb la Inspectorat dacă nu știu cumva ce s-a întâmplat cu Apostolescu, pentru că eu trebuie neapărat să-i vorbesc între patru ochi! E foarte urgent, pentru că pictorul acela e un element periculos, un obișnuit al tribunalelor, care trebuie arestat cât mai repede!

– Pictorul? Apostolescu? Cine-s ăștia? – întrebă milițianul cel bun.

– Pictorul e un criminal, un agent al C.I.A.-ului, iar Apostolescu... ah, Apostolescu e căpitan la Inspectoratul Central din Cluj!

– Căpitanul Apostolescu? E prima oară că aud acest nume.

– Cum prima oară? Apostolescu e faimos pe întregul litoral, are sandale roșii și un Trenuleț de argint care trebuie tras pentru că motorul nu mai funcționează. Și-acum a dispărut cu Trenulețul și cu pictorul... Iar eu îl caut, îl caut mereu de azi dimineață și nu-l găsesc nicăieri...

Milițianul își privea nerăbdător ceasul.

– Eu cunosc bine Inspectoratul din Constanța și e exclus ca ofițerul acesta să fi fost la noi: altfel l-am fi remarcat imediat. V-aș ajuta cu mare plăcere, dar din păcate sînt de gardă acum, trebuie să plec...

Milițianul mă bătu prietenește pe umăr și făcu cîțiva pași în direcția Inspectoratului. Apoi se opri și mi se adresă din nou:

- Un Trenuleț? Ați spus că are un Trenuleț?
 - Da, un Trenuleț de aur...
 - Și și-l trage mereu după sine?
 - Da, sînt nedespărțiți. Are și cîteva vagonașe mărfar.
- Milițianul gîndea intens.

– Deci, ia să vedem: cu alte cuvinte, unde-i căpitanul acolo-i și Trenulețul. Păi atunci, atunci și viceversa trebuie să fie adevărat, adică unde-i Trenulețul acolo-i și căpitanul! Știți ceva, eu vă dau un sfat: duceți-vă la gară și întrebați acolo de Trenuleț, cine știe, poate veți avea mai mult noroc decît aici la Inspectorat.

Îi mulțumii milițianului și cu speranța mijindu-mi din nou în suflet o luai la fugă către gară.

Frigul toamnei tîrzii, economiile la curent și reducerea drastică a traficului de trenuri transformaseră gara din Constanța într-o catedrală de ghiață neagră și fără viață. Soldați obosiți păzeau peroanele abandonate. Din cînd în cînd un șuierat scurt anunța sosirea în gară a cîte unui măr-far timid.

Luai la rînd cele douăsprezece linii și cercetai cu mare luare-aminte toate locomotivele, șinele și vagoanele. Încercam în același timp să-mi asum un aer cît mai degajat cu puțință, pentru ca nu cumva să atrag asupra-mi atenția milițienilor sau a soldaților. În scurt timp nici un ungher al gării nu rămăsese necontrolat, dar fără nici un folos – cele cîteva trenuri staționate în gara Constanței nu aduceau nici de departe cu Trenulețul căpitanului Apostolescu: în primul rînd erau mult mai mari și mai murdare, și-n al doilea rînd nici măcar unul nu era de aur. Dar nu voiam să mă dau bă-

tut pînă cînd nu-mi încercam norocul și la ghișeul de informații. Sub tabla pe care o mîna cam neîndemînică scrisese cu creta cuvîntul INFORMAȚII, o bătrînică, deși înfofolită în trei rînduri de paltoane, dîrdîia de frig la lumina slabă a unui bec de douăzeci virgulă patru wați. Pe o măsută din fața ei zăceau cîteva volume îngălbenite cu *Mersul trenurilor*.

Mă apropiai de ea și de teamă să nu o șochez o întrebai luînd-o de foarte departe:

– Bună seara, bunicușo!

– Sara bună.

– Aveți, – zic – aveți și dumneavoastră colegi de muncă șugubeți? Eu slavă Domnului nu duc lipsă de așa ceva! În port, unde de altfel eu sînt încadrat cu normă plină, am mai ales unul, pe nume Varga, și știți ce ne povestea azi dimineață? Ha! Ha! Ha! Îmi vine să rîd cînd mă gîndesc: susținea Varga ăsta că aici în gară circulă uneori trenulețe de aur micuțe, ca de jucărie... Da' eu știu că asta e imposibil!

Bătrîna își înălță încetișor capul, iar eu constatai atunci îngrozit că era oarbă. «E oare posibilă atîta nepăsare?» – îmi ziceam. «Cum se poate să încadrezi o nefericită ca asta la oficiul informațiilor, și ce rost au toate volumele alea cu *Mersul trenurilor* dacă nici măcar nu vede?»

Da, așa-i omul: mereu gata să-și subaprecieze semenii. Bătrîna aia, sărmana de ea, n-avea într-adevăr nevoie de volumele de pe masă, dar nu pentru că era nevăzătoare, ci pentru că ea mersul trenurilor îl știa pur și simplu pe de rost! Două-trei secunde fură suficiente: bătrîna își mișcă la stînga și la dreapta albul sinistru al ochilor lipsiți de pupile, își înălță către cer degetul arătător și grăi astfel:

– Trenulețe de aur micuțe, ca de jucărie? Din alea nu mai există acum, de cînd cu restructurările, decît unul singur: Trenulețul căpitanului Apostolescu, care circulă pe ruta Constanța-Templul Prieteniei.

– Templul Prieteniei?!

– Da, Templul Prieteniei, fără oprire pînă la Templu. Dar grăbește-te pentru că trebuie să pornească de la un moment la altul. Linia treişpe!

Linia treişpe! Și eu care numărasem doar douăsprezece linii!

Mă întoarcei în fugă la trenuri și mai e nevoie să o spun? Bătrînica avusese dreptate: dincolo de cele douăsprezece linii principale, pe niște șine gingașe și mici, dar nu într-atît încît să nu poată fi văzute cu ochiul liber, Trenulețul căpitanului Apostolescu tocmai se punea în mișcare. Căpitanul mă păcălise deci în tot acest răstimp, spunîndu-mi că locomotiva nu mai funcționa. Dar acum nu mai aveam timp de asemenea reflecții: fugii cît mă țineau picioarele și mă agățai de treapta ultimului vagonaș mărfar în timp ce Trenulețul prindea viteză și părăsea gara Constanței.

*
* *

Adio, Mare Neagră!

Adio, Constanța!

Trenulețul se îndrepta către ciudata sa destinație cu o viteză uluitoare, fără zgomot și aparent fără nici un efort! Tre-cui prin cele trei vagonașe mărfar și intrai în primul vagonaș de pasageri: coridorul și compartimentele erau pustii... Să fi fost eu unicul călător?

Deschisei fereastra și-mi aprinsei o țigară. Trenulețul zbura peste Dunăre, lăsînd în urmă cîmpiile Dobrogei. Se înnoptase, zeci de mii de stele sclipeau pe bolta cerului și cooperativele agricole de producție ale Bărăganului nu mai erau acum decît niște siluete negre. Ce frumoasă și misterioasă era România la lumina lunii!

Dar aveam eu oare timp de pierdut? Aruncaî țigara și închisei fereastra. Cum spusese tovarășul Director? Vagonașu' numărū' șase, compartimentul numărū' opt, banca din dreapta... Aveam acum în sfîrșit ocazia să văd la ce făcuse el atunci aluzie!

Prin ferestre răzbea pînă la mine miros de munte și de lemn proaspăt: Trenulețul traversa de-acum Carpații. Intraî în vagonașul numărul șase și deschisei ușa compartimentului cu pricina, care era gol-goluț ca toate celelalte de altfel. Mă prăbușii pe banca din stînga a compartimentului și iată: tovarășul Director avusese dreptate!

Pe banca din fața mea, bine iluminată de razele lunii, impertinentă în realitatea ei vulgară, dar de netăgăduit, zăcea pana albă a unei gîște!

*
* *

Acuma era clar, nu eram singur în Trenuleț, ba mai mult, niciodată nu fusesem singur, pentru că de cînd fugisem din Cluj, Trenulețul fusese martorul tăcut al mai tuturor mișcărilor mele.

Genunchii mi se înmuiară, dar oricum nu mi-ar fi folosit la nimic: încotro să fi fugit? Trenulețul înainta mult prea rapid pentru ca să mă pot arunca afară, eram de-acum în Transilvania, în fracțiuni de secundă intrarăm și ieșirăm din gara Miercurii Ciucului și judecînd după poziția Stelei Polare, Trenulețul se apropia vertiginos de Cluj. Eram prin părțile Turzii cînd ușa compartimentului se deschise în sfîrșit și Omul cu Gîsca deghizat în controlor îmi aruncă în față lumina lanternei sale:

- Biletele vă rog!
- Biletele? Care bilete? Fiți serios domnule! Ăsta-i Tre-

nulețul căpitanului Apostolescu, cine-a mai auzit ca...

– BILETELE!!! – țipă la mine Omul cu Gîsca, dar eu nu mă lăsaî, ci îi spusei tot adevărul în față, că e un scandal ca atunci cînd soarta căpitanului Apostolescu e în mîinile unui delincvent periculos ca pictorul, responsabilii cu ordinea publică să n-aibă altceva mai bun de făcut decît să șicaneze călătorii inocenți!

– Călători inocenți? Prima oară că aud de așa ceva! Pentru mine există călători cu bilete și călători fără bilete, atîta tot! Matale ai bilet sau ba?

– Ba.

– Atît am vrut să știu – zise Omul cu Gîsca trăgînd în aceeași clipă semnalul de alarmă. Un scîrțîit lung, o bufnitură și Trenulețul se opri.

Eram undeva în mijlocul unei păduri dese. Omul cu Gîsca deschise fereastra compartimentului, mă apucă cu putere de urechi și mă azvîrli afară și pînă să mă dezmeticesc Trenulețul dispăruse de-acuma în noapte...

VERUS AMICUS

*Az ejtdernyós torony mellett púpos, hétrét
repülőgép állott, tudod, kié volt.*

Szöcs Géza, «Fénykép a Lustig-testvérekről...»*

Datorez o scurtă explicație, deși ascultătorul atent al aces-tei cronici tragice probabil că deja a intuit despre ce e vorba: în acele cîteva luni în care fugit de acasă și abandonat fiind voluptoasei tovărășii a căpitanului Apostolescu trăsesem o perdea groasă de lînă peste realitate, în acele luni deci săr-manul Director al fabricii de cărămizi din Cluj căzuse victi-mă unui complot, practic fără precedent în istoria orașului nostru, și asta fără ca organele de miliție și securitate, justiția sau syndicatele să-i poată sări în ajutor. Numai că din fericire tovarășul Director mai avea încă un aliat de nădejde, pe lîn-gă aceste venerabile instituții mai sus amintite, iar acest aliat nu era nimeni altul decît unicul cărămidar în care el mai avea încredere: șeful de echipă Ilie Cîrlău, cu alte cuvinte eu însumi!

Dar iată ce mi se întîmplă mie după ce Omul cu Gîsca mă aruncă afară din Trenuleț: încercînd să-mi continui drumul pe jos de-a lungul șinelor, le pierdui nu peste mult timp urma, într-atît erau șinele acelea de subțiri, și într-atît de des era codrul în care mă rătăcisem. Pînă și razele lunii abia de

* *Lîngă turnul parașutiștilor, cocoșat și gîrbov,
zăcea un avion, tu știi, al cui era.*

Szöcs Géza, «O fotografie înfățișîndu-i pe frații Lustig...»

mai răzbeau pînă la mine printre crengi! La un moment dat șinele dispărură pur și simplu sub masa de frunze uscate iar eu, răpus de oboseală, de foame dar mai ales de presimțirea că dușmanul meu de moarte, pictorul, îmi răpise prietenul pentru totdeauna, căzui fără vlagă la pămînt. Nici să plîng nu mai aveam putere. Ascultam doar cu pasiva indiferență a unui muribund vocile nocturne ale pădurii, voci care altădată m-ar fi umplut de spaimă, dar pe care abia de le mai auzeam acum, pentru că eram sfîrșit...

*
* *
*

...Vai ce frumos!

Ce se întîmplase? Milioane de licurici porniți ca înțeleși din toate colțurile codrului mă înconjuraseră și acum nici nu mai era așa întuneric, iar pajiștea pe care mă aflam devenise un fel de grădoină în aer liber în care se adunaseră toate viețuitoarele pădurii: lupi, țapi și bufnițe, melci mari și grași și miei sălbatici, viermi moi la pipăit și mamifere de toate culorile, și învîlmășeala asta de blănuri, pene și solzi se organiza încet-încet într-o procesiune solemnă. Dar nu-mi venea să cred că eu eram destinatarul acestui gest mișcător de solidaritate pînă cînd un cal nu se desprinse din coloana dihăniilor ca să-mi spună că defilînd astfel, viețuitoarele, îngrijorate de starea mea sufletească, încercau să-mi descrețească fruntea.

– Bine, dar merit eu oare atenția atîtor și atîtor făpturi? – întrebai calul, de la care aflai cu surprindere că vestea despre felul în care eu salvasem tapirul minuscul din Constanța se răspîndise cu iuțeala fulgerului printre toate animalele patriei și că de atunci cele mai multe dintre vertebrele dar și o parte din nevertebrate mă venerează ca pe un erou al lor!

Minunatul cortegiul se puse în mișcare și varietatea extraordinară a faunei reuși într-adevăr pentru o clipă să mă facă să-mi uit necazul, asta mai ales spre satisfacția tapirilor care sosiseră în mare număr. Dar nu dură mult pînă ce o undă de neliniște străbătu rîndurile animalelor. «Iară plînge...» – șușoteau animalele între ele și trimiseră calul să mă-ntrebe de ce.

– Cum să nu fiu trist, – fu răspunsul meu – cum să nu fiu trist și cum să nu plîng, o calule? Cînd văd mulțimea asta inepeizabilă de specii și de soiuri care a venit să defileze... Sînteți cu toții atît de buni cu mine și mărșăluți atît de frumos, dar oricît m-aș uita și v-aș iscodi cortegiul, tocmai pe mamiferul meu preferat nu reușesc să-l găsesc printre rîndurile voastre! De aceea plîng, pentru că ați venit cu toții, numai mamiferul meu preferat lipsește...

– Și care-i mamiferul dumitale preferat, o prieten al tapi-rilor? – întrebă calul.

– OMUL este mamiferul meu preferat, și mai ales unul anume, pe care nu l-am mai văzut de cînd mîna criminală a unui fărădelege mi l-a smuls de lîngă mine, și eu aș vrea să îl eliberez, dar nu am cum, pentru că am pierdut urma și-nelor și nu mai știu cum să ajung la Templul Prieteniei: de aceea plîng, calule...

*
* *

Urăsc pădurea, urăsc iluziile sale deșarte, mai ales noaptea, mai ales toamna, mai ales atunci cînd absurda schelărie a trunchiurilor singur trebuie să o străbat și n-am drept martor al singurătății mele decît inconsistentă paradă a fantasmelor închipuirii.

Dar nu, distanța de la un copac la altul părea din nou să

crească, și ici-colo pîlcuri de asfalt acopereau iarba mucegăită: nu mai încăpea nici o îndoială, blestemata de pădure era pe sfîrșite, orașul nu putea fi prea departe!

Pe creasta golașă a Cetățuiei toate luminile erau stinse, pămîntul înghețase, și o duzină de ciori dădeau ocolul turnului parașutiștilor. Și iată că de spînzurătoarea publică din fața turnului atîrnau cinci cadavre, cu mîinile legate la spate și gîturile răsucite. Nu trebui să mă apropii prea mult pentru ca să le recunosc, mai ales silueta masivă și robustă a primului spînzurat: Varga, ceilalți trei șefi de echipă și în sfîrșit portarul fabricii de cărămizi se legănau încet în vîntul nopții, și de burta fiecăruia fusese fixată cu sfoara cîte o tăbliță cu textul identic:

NEÎNDEPLINIREA PLANULUI DE STAT LA TOȚI INDICATORII
ECHIVALEAZĂ CU UN FURT DIN AVUTUL OBȘTESC
ȘI TREBUIE PEDEPSITĂ CA ATARE.

Locotenentul Mulgăreanu,
Opere complete, vol. VI., cap. 8.

– Hei, băiatule, uite-te încoace!

O voce mă striga de pe vîrful turnului parașutiștilor.

– Unu, doi! Unu, doi, trei!

Cineva se desprinsese de turn și începu să se rotească lin în jurul său și să alunece cu dezinvoltură prin aer și... oh, minunăție! Nici măcar nu avea parașută!

Peste cîteva clipe ateriza lîngă mine ușoară ca un fulg de nea o zîină pură și dalbă.

– Ți-a plăcut cum am sărit?

– Foarte mult mi-a plăcut! Și-ncă fără parașută!

Ștînd dreaptă în fața mea zîna îmi zîmbea și minunatele bucle negre ale părului i se amestecau cu dantelăriile rochicii. Gura mare și cărnoasă îi era vopsită în roșu.

Apropiindu-se de spînzurătoare zîna contemplă îndelung cele cinci cadavre. O cioară poposită pe umărul lui Varga îi ciugulea acum căpășîna. Zîna bătu energic din palme și cioara speriată se îndepărtă în zbor.

– Sărmani cărămidari... – făcu zîna. Acuma cică Mulgăreanu în loc să reducă consumul de cărămizi vrea să preia personal conducerea fabricii! Ha! De parcă nu de cărămizi, ci de directori de fabrică am duce lipsă... Tu ce zici?

Avînd în vedere vremurile tulburi prin care în mod evident trecea Clujul, mă gîndii că puțină prudență în răspunsul meu nu putea să strice, deși zîna ca atare îmi inspira în fond încredere:

– Slavă Domnului, noi nu avem asemenea probleme – observai dînd din umeri. În portul din Constanța, unde de altfel eu sînt încadrat cu normă plină, noi nu numai că ne-am îndeplinit planul de stat, ci pe alocuri l-am și depășit!

– În portul din Constanța? Vrei să spui că tu ești constănțean?

– Constănțean din tată-n fiu!

– Asta-i bună! Tu n-ai nici mutră de constănțean, nici accent de constănțean! Hei, ia stai un pic, eu pe tine te-am mai văzut undeva... Cum să nu, nu te numești cumva Ilie? Sigur că da, tu ești cărămidarul ăla cu care s-a dus Apostolescu la mare, cum de nu mi-am dat seama de la început?

O rupsei la fugă înspăimîntat: la asta nu mă așteptam, să fiu demascat cu atîta repeziciune. Iar acum, văzîndu-i pe ceilalți șefi de echipă cum atîrnă cu ștreangul la gît, îmi reamintii de scrisoarea fostului meu vecin Pîrvan precum și de fața suptă și distrusă a tovarășului Director și deodată îmi dădui dureros de clar seama, cît de nesigură și periculoasă poate fi viața unui cărămidar, ieșit de sub mantaua ocrotitoare a căpitanului Apostolescu! Fugeam mîncînd pămîntul, dar ce folos?

Zîna mă ajunsese imediat din urmă:

– Oprește-te! Oprește-te, că nu-ți fac nimic, Ilie! Cum de nu mă recunoști? Sînt Cleopatra Ispescu, servitoarea căpitanului...

– Cleopatra? La ora asta pe Cetățuie!

Răpus de emoție o strînsei pe Cleopatra în brațe, stropind între timp cu lacrimile mele fierbinți iarba înghețată.

– Cleopatro, Cleopatro, dacă ai ști ce s-a întîmplat... Unde-i Apostolescu?

– Apostolescu e acasă. Unde să fie dacă nu acasă, la Templul Prieteniei? De cînd au demolat strada Barbusse nu mai locuiește decît la Templul Prieteniei, și-ți spun drept că pentru mine-i mult mai simplu așa, închipuie-ți că înainte munca mea era dublă: două bucătării de întreținut, două dușurile de spălat, nu era de loc ușor...

– La Templul Prieteniei... Toate urmele la Templul Prieteniei duc... Dar de ce au demolat strada Barbusse? Și de ce i-au spînzurat pe șefii de echipă și pe portarul fabricii de cărămizi? Spune-mi Cleopatro, ce se întîmplă în orașul ăsta?

– Ce să se întîmple? Nu se întîmplă nimic! Îți spun că pe ăștia nu i-au spînzurat decît așa, ca să distragă atenția oamenilor...

– Și ce-i cu Templul ăsta al Prieteniei? Te rog să mă conduci imediat acolo!

– Ai invitație specială?

– N-am.

– Fără invitație specială e imposibil, Ilie dragă! Cinci cor-doane de milițieni și tot atîtea de securiști păzesc în mijlocul unei păduri obscure un zid înalt și impenetrabil, și dincolo de zid vine un lac, și-n mijlocul lacului o insulă și Templul Prieteniei tocmai pe insula aceea se înalță. Și numai cu invitație specială se poate intra acolo, pentru că Templul

Prieteniei este un monument de o covârșitoare importanță simbolică și artistică.

– Bine Cleopatro, dar îți spun că e vorba de un caz special, prietenul meu este în pericol, a fost răpit! Tu nu știi asta, noi eram la mare, locuiam într-un coteț și ne înțelegeam de minune, și deodată a venit un om rău, un fărădelege care se dădea drept pictor, și l-a răpit pe căpitanul Apostolescu, și eu am toate motivele să cred că-l ține ascuns tocmai acolo, la Templul Prieteniei!

Cleopatra zîmbi cu tristețe:

– Și la asta nu te-ai gândit că poate Apostolescu l-a răpit pe pictor, și nu viceversa? Sau poate că amîndoi de bună voie și nesiliți de nimeni s-au dus la Templul Prieteniei? Ah, de la o vreme nu mai este sfîrșit de sezon fără cîte un nenorocit care să rămîna pe dinafară și să bată la porțile de mult închise ale Templului... Iar tu, Ilie, vai de mine în ce hal ai ajuns! Știi ceva, hai la mine, spală-te măcar pe față, mănîncă ceva, și eu îți explic cum stau lucrurile și pe urmă vedem noi ce se poate face...

Cleopatra locuia în interiorul turnului împreună cu soțul ei, parașutistul Ispescu: cei doi se antrenau la săritul de pe turn cu rîndul, Ispescu ziua și Cleopatra noaptea, în scurtele răgazuri pe care munca grea de servitoare i le permitea. Înainte de a intra, Cleopatra mai bătu o dată din palme, pentru că ciorile se înfruptau din nou din trupurile spînzuraților: nu fu însă în stare să le alunge.

– Hai, intră înăuntru, Ilie, dar vorbește încet că Ispescu doarme.

Ușa joasă de metal a turnului parașutiștilor se deschise cu un scîrțîit strident. Intrarăm și imediat fui izbit de mirosul penetrant de parașută. Cleopatra aprinse o lumînare.

– Mănîncă, Ilie, mănîncă liniștit – șopti Cleopatra.

Mă așezai la masa care era într-adevăr umplută pînă la

refuz cu tot felul de bunătăți: slănină, ceapă, ulei, ba chiar și pâine! Sprijinindu-și bărbia de marginea mesei, Cleopatra se uita la mine cum înfulec.

– Eu sînt zîină – spuse ea – și de aceea nu mănînc, dar ca angajată a Inspectoratului Central am dreptul la cartele și cînd se dă ceva, eu iau imediat, și vezi că merită, niciodată nu se știe cînd pică un musafir!

Îi mulțumii, plin de recunoștință pentru prevederea ei. Mîncai pe săturate iar apoi ieșirăm din nou afară ca să nu-l mai deranjăm pe Ispescu, pe care-l auzeam sus la etaj cum se răsuște în pat.

Cleopatra avusese dreptate: cu burta plină, mă calmai întru cîtva și suportai cu mai multă ușurință dezvăluirile sale. Și iată ce îmi povesti ea în timp ce dădeam agale ocolul tur-nului parașutiștilor: în urmă cu cîțiva ani căpitanul Apostolescu luase obiceiul de a-și alege în dimineața zilei de Unu Mai cîte un tovarăș pentru escapadele sale estive. Se înțelege că acest fapt era binecunoscut la Inspectoratul Central, și s-a mai întîmplat de cîteva ori ca Apostolescu să-și abandoneze prietenul în mijlocul concediului, fără să-l mai invite toamna la Templul Prieteniei. Cleopatra mă compătimea sincer, dar își cunoștea prea bine șeful: pentru unul ca mine, o dată căzut în dizgrație nu mai era nimic de făcut...

În păienjenişul nesigur al amintirilor mele, lucrurile se prezentau bine-nțeles într-o cu totul altă lumină: nu fusesem oare eu cel care îi propusese căpitanului să fugim în lume? Nu-l trăsesem oare eu de mîneacă pînă pe litoral? Sau să fi fost totul numai o închipuire? Și să se fi petrecut lucrurile exact pe dos decît cum țineam eu minte? Vai, n-aveam acum nici puterea, nici răbdarea de a ține contabilitatea acestor mizere contradicții...

– Și pictorul? – întrebai, în timp ce melancolia și resemnarea puneau stăpînire pe ființa mea.

Zîna Inspectoratului Central dădu din umeri:

– Nici mie nu mi-e simpatic pictorul ăla. E arogant și plin de bube, dar ce putem face? Nu ne rămîne decît să așteptăm cu răbdare, mai devreme sau mai tîrziu căpitanul se va plictisi și de el... Ah, ciorile astea blestemate îmi mănîncă sufletul!

Cleopatra aruncă o piatră, dar în loc să nimerească cioara, izbi doar pîntecele rigid al lui Varga. Tăblița se desprinsese de spînzurat și căzu pe iarbă, dar pasărea continuă să ciugulească nestingherită.

– NEÎNDEPLINIREA PLANULUI DE STAT... – citii cu glas tare de pe tăblița căzută – ...FURT DIN AVUTUL...

Luna pe care norii o ascuseseră un timp reapăru și razele sale verzi redesenară totul – cuvintele scrise cu creion chimic pe tăbliță, pămîntul, spînzurătoarea, ba chiar și pe noi înșine – redesenară totul cu bolnava precizie a unei mașini. Ce ostilă devenise Cetățuia dintr-o dată! Și ce deșartă se dovedea acum credința mea în statornicia sentimentelor...

Mă durea capul.

– Ții minte, Cleopatro, mai ții minte ce bine era pe vremuri, cînd noi ne jucam de-a platforma industrială și tu veneai de la bucătărie și ne aduceai mere și apă?...

Cleopatra mă mîngîie pe creștet: evident îi inspiram milă.

– Lasă Ilie, că asta nu va rămîne așa... Știi ceva, eu am o idee: cît e ceasul acum? Doisprezece fără un sfert? Foarte bine. La miezul nopții eu trebuie oricum să mă prezint la Templul Prieteniei, am de rezolvat acolo o mică trebușoară. Eu te iau cu mine, știi că e interzis, dar nu-mi pasă! Eu te iau cu mine și astfel vei putea judeca tu însuși dacă Apostolescu ăsta al tău merită atîtea lacrimi.

– Îți mulțumesc Cleopatro, îți mulțumesc! – strigai eu fericit și sărutai cu ardoare unul cîte unul degetele Zînei Inspectoratului Central.

– Promite-mi însă că la Templu îți ții gura și nu scoți nici o vorbă, indiferent de ceea ce vei vedea sau vei auzi, că dacă te prinde acolo Mulgăreanu s-a zis cu tine...

Avertismentul Cleopatrei era inutil: acum îmi era și mie cît se poate de clar că cu locotenentul Mulgăreanu nu era de glumit.

– Apropò Mulgăreanu – zic – spune-mi, Cleopatro, chiar e adevărat că locotenentul a ordonat demolarea caselor tuturor cărămidarilor din oraș? Și... și-atunci strada Barbusse de ce a demolat-o? Că doar acolo nu locuiește nimeni de la fabrică!

Cleopatra făcu cu mîna un gest disprețuitor:

– Ah, Mulgăreanu ăla nu-i normal... dar tu pe ce lume trăiești băiete, ia spune-mi tu mie? Asta cu casele cărămidarilor e foarte veche, îți spun că Mulgăreanu consumă la cărămizi ca nebunul, și a venit cu ideea să facă totul mai sistematic... Hei, ia stai un pic, cînd ai fost tu ultima oară în oraș?

– Cînd am fugit cu Apostolescu, de atunci n-am mai fost la Cluj. M-am întors abia acum, dar vin dinspre pădure, în oraș încă nu am coborît.

– Aha, asta explică totul. Hai, vino repede că prea mult timp nu mai avem, îți spun că la miezul nopții am treabă la Templu, dar dacă te grăbești puțin, îți arăt mai întîi orașul!

Mă agățai de gîtul Cleopatrei și-mi strînsei cu putere coapsele în jurul șoldurilor sale. Zîna își luă avînt și pe ne-simțite se desprinse de sol: și iată că zburam, spre marea uimire a ciorilor care-și întrerupseră ospățul și ne priveau acum fără să-și dea prea bine seama ce se întîmplă.

Îmi înfundai capul în părul mătăsos al Cleopatrei. Încet-încet ne îndepărtam de turnul parașutiștilor și coboram către oraș. Peste întreaga vale a Someșului Cetățuia își aruncase umbra sa albăstruie și de aceea în ciuda lunii pline orașul era învăluit în întuneric. Căutai în zadar cu ochii

Piața Victoriei: să fi greșit Cleopatra direcția?

– Unde-i orașul, Cleopatro?

Servitoarea zbura deasupra râului. Ochii începeau să mi se obișnuiască cu întunericul și recunoscui podul de peste Someș. Dar unde erau casele?

Și unde era Canalul Morii?

– Mai încetinel, Cleopatro, nu zbura așa de repede că nu văd nimic...

Dormea Clujul și nu părea de fel interesat de tardivele mele descoperiri. Sub noi, în locul prea binecunoscutelor clădiri, în locul portalurilor, în locul piețelor și al intersecțiilor se întindea de-a valma o masă infinită de corturi care însă nu mai respectau conturul străzilor de odinioară, ci se învâlmășeau anapoda și în toate direcțiile, corturi, corturi, peste tot numai corturi și deasupra lor, asemeni unei cloști maiestose, trona clădirea de beton a Inspectoratului Central de Miliție.

Aveam un nod în gât.

– Ce s-a întâmplat aici, Cleopatro? Au demolat totul...

Dormea Clujul, dar într-un punct anume întrezării ceea ce părea a fi un șantier pe care reflectoarele îl iluminau puternic. Cleopatra zbură într-acolo. Cîteva zeci de milițieni străjuiau un imens morman de moloz.

– Vezi Ilie, – spuse zîna – așa fac mereu, lucrează noaptea pentru ca cetățenii să nu observe nimic.

Tocmai atunci un ultim fragment de zid care mai rămăsese încă în picioare (judecînd după culoarea tencuielii aparținuse probabil Palatului Telefoanelor), se prăbuși sub energicele lovituri de tîrnăcop ale unui milițian voinic. La o oarecare distanță de el așteptau cîteva zeci de vagonete de-ale noastre de la fabrică. Se repetă apoi întru totul scena pe care Pîrvan mi-o descrisese în scrisoare sa: milițienii începură să culeagă una cîte una din dărîmăturile palatului cărămizile și

umplură cu ele vagonetele. Și în timp ce înhămați la vagonetele pline, milițienii dispăreau de sub lumina reflectoarelor, soscau alții cu vagonete goale și le luau locul. Cleopatra urmări cîțva timp în zbor coloana de cărămizi astfel formată. La început, cursul ei era cam sinuos, din cauza mulțimii de corturi din jur instalate claie peste grămadă. Curînd însă vagonetelor cu cărămizi de la Palatul Telefoanelor li se alăturară altele, provenind probabil din alte asemenea șantiere. Rîndurile milițienilor împingînd sau trăgînd vagonete se îngroșau vîzînd cu ochii și nu peste mult timp un adevărat fluviu de cărămizi și milițieni vuia dedesubtul nostru.

Cleopatra era neliniștită pentru că nu mai rămăseseră decît zece minute pînă la miezul nopții. Și totuși eu m-aș fi uitat un pic la șuvoiul acela interminabil de oameni... Ce de milițieni! Dar nici Oameni cu Gîsca nu lipseau din alai: Mulgăreanu mobilizase probabil Inspectoratele din întreaga Transilvanie!

...Și ce de cărămizi! Desigur, proveniența lor încetase de a mai fi un mister pentru mine: întregul Cluj fusese demolat, demontat și redus la o masă omogenizată de cărămizi pentru producerea cărora fabricii noastre nu i-ar fi fost de ajuns nici măcar opt cincinale! Și încotro se îndreptau puhoaiile acelea cu vagonetele? Încotro?

Pentru că un lucru era sigur: milițienii greșiseră direcția din cauza întunericii! Judecînd cel puțin după poziția Cetățuii și a Someșului, atît fabrica de cărămizi cît și platforma industrială din jurul ei se aflau într-o cu totul altă parte!

Dar nu mai aveam curajul să o indispun pe Cleopatra cu întrebările mele: oricum pierdusem de-acum prea mult timp și sărmana zîă părea cam speriată din cauza asta. Lăsarăm în stînga noastră coloana milițienilor și zburarăm din nou

peste apele Someșului. Pentru o clipă, întrezării creasta golașă a Cetățuii. Apoi deodată, nici eu nu-mi dădui prea bine seama cum, ajunserăm deasupra pădurii desfrunzite în care mă rătăcisem cu cîteva ore în urmă, după ce pierdusem urma Trenulețului. Și iată că în fața noastră, înălțîndu-se deasupra copacilor, se deslușeau de-acum crenelurile acelui zid despre care Cleopatra îmi povestise pe Cetățuie. Zburam acum la mică altitudine, puteam distinge foarte bine ce-
file securiștilor care patrulau în sus și-n jos de-a lungul zidului.

– Oprește-te imediat sau trag! – strigă de jos o voce răgușită și în aceeași clipă o scurtă rafală de mitralieră străpunse liniștea nopții.

– Nu trage boules, nu vezi că e Cleopatra?

N-aveam timp de pierdut: în timp ce cei doi securiști se certau între ei, noi ne oglindeam de-acum în apa limpede a lacului. Iar nu peste multă vreme Cleopatra putea răsufla ușurată:

– Am ajuns, Ilie! Voilă, Templul Prieteniei!

Zîna Inspectoratului Central aterizase lin pe mica insulă din mijlocul lacului. Aerul aspru de noiembrie dispăruse cu totul, pe insulă sufla un vînticel cald și plăcut! Celălalt mal nu se mai vedea decît cu greu de-acolo de unde eram...

Descălecai și mă uitai în jur mirat:

– Va să zică asta e...

Liniștea și pacea puseseră stăpînire pe mine. Nu se mai auzea decît clipocitul delicat al apei. O lumină ireală, ca aceea a unei reclame colorate de neon, se aprindea și se stinge periodic.

– Cum se numește lacul ăsta, Cleopatro?

– Lacul Prieteniei. Ascultă-mă bine, Ilie: eu te las acum singur și pînă cînd termin ceea ce am de făcut tu poți vizita insula și Templul, din partea mea uite-te și prin gaura cheii,

dar ai mare grijă să nu cumva să te vadă ăia! P-ormă, cînd sînt gata cu treaba, ne întîlnim aici și eu te iau cu mine înapoi în oraș, de-acord?

– De acord.

*
* *

Templul Prieteniei este un edificiu circular de dimensiuni nu prea mari, armonios plasat în centrul unei piețe pătrate la care ajungi suindu-te pe treptele de marmură ce ies direct din apa lacului Prieteniei. În cele patru colțuri ale pieței cele patru virtuți cardinale sînt reprezentate alegoric prin patru frumoase statui de bronz, înfățișînd fecioare nude: la vest Smerenia, la nord Bunătatea, la est Hărnicia și la sud Centralismul Democratic.

Pe măsură ce te apropii de Templul propriu-zis se aud din ce în ce mai clar și notele *Serenadei Tinereții*: cîteva megafone discret instalate pe acoperișul clădirii transmit Serenada non-stop douăzeci și cinci de ore pe zi. Acest acoperiș are diametrul de aproximativ opt metri și se sprijină pe ceea ce de la o oarecare distanță par a fi niște simple coloane de susținere. Dar apropiindu-te mai mult descoperi cu uimire că coloanele sînt de fapt șase splendide cariatide, cu brațele ușor îndepărtate de corp. Fiecare cariatidă ține în mîna stîngă un ciocan și în mîna dreaptă o seceră, astfel încît secera uneia se încrucișează cu ciocanul celeilalte, simbolizînd prin aceasta prietenia de nezdruccinat dintre clasa muncitoare și țărănime.

Dar nici prietenia dintre celelalte categorii sociale nu a fost uitată. De-a lungul peretelui sînt dispuse șase medalioane, cîte una în spatul fiecărei cariatide. Medalioanele, cizelate cu o mîgală fără seamăn, evocă prietenia înfiripată

de-a lungul veacurilor între intelectuali transilvăneni celebri: primul medalion este dedicat lui Castor și Polux, al doilea lui Isus Cristos și Sfântului Ioan Evanghelistul, al treilea lui Lenin și Troțki, al patrulea lui Tancredi și Clorindei, al cincilea lui Alcibiade și Socrate, și în sfârșit al șaselea lui Hamlet și Horatio. Spațiul dintre aceste medalioane este decorat cu ghirlande obținute din împletirea a sute de porumbei albi de fildeș cu tot atât de numeroase țevi de mitralieră. Aceste ghirlande reprezintă în mod alegoric lupta pentru pace.

O plimbare de-a lungul ghirlandelor și medalioanelor este o experiență cu adevărat unică. Frumusețea sculpturilor, blîndețea climei și a peisajului, cu lacul Prieteniei apărînd mereu printre elegantele siluete ale cariatidelor, plăcuțele acorduri ale *Serenadei Tinereții* acompaniindu-ți fiecare pas, toate acestea invită vizitatorul la visare și îi înalță sufletul.

Templul Prieteniei nu are ferestre, prezintă în schimb o poartă principală, orientată înspre sud-vest și în partea opusă acesteia, către nord-est, o mică ușă de serviciu. Este de la sine înțeles că în dreptul porții și al ușii de serviciu, lanțul format din împreunarea secerilor și ciocanelor se întrerupe. Într-o nișă dedicată prieteniei dintre animale, situată deasupra ușii de serviciu, pot fi admirați un miel și un lup împăiați, care par să fi fost surprinși într-o îmbrățișare afectuoasă. Acestei nișe îi corespunde deasupra porții principale o alta mult mai mare, în care cu ajutorul unui foarte ingenios mecanism computerizat este exprimată prietenia dintre toate naționalitățile și religiile planetei. Iată acum felul în care funcționează acest mecanism: la fiecare zece secunde apar în nișă doi omuleți, primul venind dintr-o gaură situată în stînga, al doilea dintr-una situată în dreapta nișei. Acești omuleți își indică naționalitatea, religia și convingerile politice fie prin fizionomie, culoarea pielii sau îmbrăcă-

minte, fie pur și simplu prin buletinul de identitate. Nu există doi asemenea omuleți identici; chiar și în cazul a doi omuleți foarte asemănători între ei, vizitatorul descoperă la o privire mai atentă mici nuanțe sau deosebiri suficient de importante pentru ca să justifice prezentarea lor separată. Toate naționalitățile, convingerile politice, bolile, religiile și meseriile sînt reprezentate. Doi asemenea omuleți apar deci din cele două găuri laterale, ajunși în centrul nișei se înclină scurt în fața publicului, apoi fiecare linge urechea dreaptă a celuilalt și dispare prin gaura opusă celei prin care a apărut; o sonerie anunță după aceea sosirea următoarei perechi. Mecanismul funcționează asemeni megafoanelor de pe acoperiș zi și noapte non-stop, sunetul scurt al soneriei din zece în zece secunde devenind astfel un element important fără de care Templul Prieteniei ar fi de neînchipuit, iar computerul are grijă ca o determinată pereche de omuleți să nu reapară în nișă pînă cînd toate celelalte combinații posibile nu sînt epuizate. Este greu de spus cît timp poate să dureze pînă ce un omuleț dat reușește să lingă urechea tuturor celorlalți: eu cred că în ciuda ritmului susținut în care mecanismul își desfășoară activitatea, asta ține cel puțin cîteva luni, dacă nu ani... Pentru ca să confer o idee asupra varietății extraordinare de situații pe care computerul din Nișa Prieteniei le creează neînterupt, este suficient să enumăr doar perechile care și-au lins urechile în fața mea în extrem de scurtul răgaz în care am contemplat-o: un musulman din nordul Ciadului și un ateu din Ulan-Bator, un iebusit gripat și un rabin reformat din Los Angeles, un eschimoș canadian și un neamț din Namibia! Între nișă și poartă, pe o placă de aur încrustată cu diamante, este gravat următorul citat din operele lui Mulgăreanu:

PRIETENIA DINTRE POPOARELE LUMII
GARANTEAZĂ ÎNDEPLINIREA PLANULUI DE STAT
LA TOȚI INDICATORII.

Locotenentul Mulgăreanu,
Opere complete, vol. VIII., cap. 6.

Obiectivitatea mă obligă acum să trec la descrierea frizei largi de un metru care dă înconjurul Templului deasupra capetelor cariatidelor. Nu o fac cu prea multă trageră de inimă pentru simplul motiv că friza aceasta, în puternic contrast cu restul clădirii, executat după cum s-a văzut pînă în cele mai mici detalii într-un frumos stil eclectic, friza aceasta deci pare întruchiparea însăși a prostului gust, și rămîne un mister cum de a putut fi tolerat așa ceva în cadrul unui monument de talia Templului Prieteniei. Vizitatorul rămîne în primul rînd dezgustat de alegerea materialului și a stilului, mozaicul bizantin cu fond de aur nepotrivindu-se de fel cu cariatidele și cu atît mai puțin cu animalele împăiate de deasupra ușii de serviciu. În al doilea rînd calitatea execuției lasă mult de dorit. Friza încearcă să înfățișeze Trenulețul căpitanului Apostolescu străbătînd munții și văile patriei. Trenulețul ca atare, încă mai seamănă cu cel din realitate, la fel și căpitanul Apostolescu, al cărui portret se întrezărește printr-o fereastră a primului vagonaș. Dar capul pictorului, care poate fi văzut rînjind prin fereastra următoare, este mult idealizat: lipsesc cu desăvîrșire cicatricele scîrboase atît de caracteristice feței sale; lipsesc de asemenea și bucele enorme, pline cu puroi; iar faptul că pictorul este cocoșat este de asemenea trecut cu vederea! Pe scurt, dacă un spectator naiv și neavizat nu l-ar cunoaște pe pictor decît prin acest mozaic, ar rămîne cu o impresie cît se poate de greșită asupra fizionomiei și caracterului său. Atît despre friză.

Un cuvînt mai trebuie spus despre lumina aceea bizară

pomenită adineauri și care se aprinde și se stinge periodic. Ea provine de la un fel de uriașă reclamă electrică instalată direct pe acoperișul Templului, deasupra frizei; literele mari de neon, fiecare de o altă culoare, formează împreună următorul text:

TEMPLUL PRIETENIEI DIN JUDEȚUL CLUJ-NAPOCA
♥VERUS AMICUS EST TANQUAM ALTER IDEM♥

*
* *

În parcare din fața porții principale a Templului Prieteniei se odihneau doar două mijloace de locomotie în așteptarea stăpînilor lor: limuzina neagră a locotenentului Murgăreanu și Trenulețul căpitanului Apostolescu. Trecui tiptil pe lîngă ele și ajuns în fața porții îmi lipii un ochi de gaura cheii. Drept să spun, la început fui șocat de ceea ce văzui: pentru că în loc de statui alegorice și altare misterioase descoperii interiorul bine iluminat și bine încălzit al unui salonaș mic burghez cît se poate de comun. Dar dacă despre mobile n-aș putea afirma că străluceau prin eleganță și originalitate, întreaga atmosferă a salonașului emana acel difuz sentiment de siguranță și comodate, sau dacă vrei de intimitate și bunăstare care în fond nu stă de loc rău unui templu care se vrea al Prieteniei. Podeaua era acoperită cu un covor moale înfățișînd o *Răpire din serai*, iar pe acest covor doi bărbați purtînd halate de casă și papuci de pîslă stăteau față în față la o masă solidă din lemn de nuc acoperită cu o pătură verde și păreau adînciți într-o partidă de *Nu te supăra frate*. Deși la fel îmbrăcați, îi recunoscui imediat: unul era cocoșatul de pictor, celălalt era Omul cu Gisca. De jur împrejur, pereții salonașului erau umpluți de jos pînă sus cu

tablouri înfățișînd portrete de turiști albanezi, iar vis-a-vis cu mine, deasupra micii uși de serviciu, era montat un raft pe care se afla ediția în treizeci de volume cu *Operele complete* ale locotenentului Mulgăreanu. Încă și mai sus, deasupra cărților, un orologiu arăta ora doisprezece fără șase minute.

– Zău că nu te înțeleg, Mulghi dragă... – vocea aceasta, binecunoscuta voce a căpitanului Apostolescu, venea dinspre masivul divan așezat în partea stîngă a salonașului, din care nu reușeam să văd prin gaura cheii decît o parte. Apostolescu era întins pe el leneș, și cu un aer oarecum absent dezmierda cîrlionții negri ca tăciunele ai unui om îngenunchiat direct pe covor și care stînd cu spatele la mine își sprijinea capul de pieptul căpitanului.

– Zău că nu te înțeleg Mulghi dragă... – repetă căpitanul Apostolescu. Luni și luni de zile ne-ai bătut la cap și ne-ai amărit zilele cu ideea asta fixă a ta, și nu poți spune că nu te-am lăsat să faci ce-ai vrut și că n-ai primit tot sprijinul de care ai avut nevoie: întreaga mîină de lucru a Miliției și a Securității ți-a stat la dispoziție, ceea ce nu-i puțin! În stadiul actual al recrutărilor asta echivalează, Mulghi dragă, cu nu mai puțin decît optzeci la sută din populația activă a Transilvaniei! Ca să nu mai vorbesc de măsurile administrative mulțumită cărora baza de materii prime la care ai avut acces s-a extins practic la infinit! ...Și-acum că totul e pe terminate în loc să fii mulțumit, bocești ca un prunc... Zău că nu te înțeleg...

Omul cu Gîsca aruncă zarurile, mută o piesă pe tabla de joc și se întoarce apoi cu fața către divan. Nici măcar în interiorul Templului Prieteniei nu fusese în stare să renunțe la ochelarii săi fumurii și la mania de a-și ține gulerul ridicat:

– Lasă-l în pace, Apostolescule, că așa îi cînți numai în strună – spuse Omul cu Gîsca. Mulghi ăsta e un mofturos și

gata! Alții s-ar fi mulțumit cu o piramidă mult mai mică și la ora asta nu și-ar indispune prietenii cu asemenea miorlăituri.

O liniște nu tocmai senină se lăsă peste întregul salonaș, și deasupra capului meu soneria din Nișa Prieteniei apucă să sune de două ori înainte ca vreunul din cei patru să scoată o vorbă. Omul cu cîrlionții negri ca tăciunele și care nu era nimeni altul decît locotenentul Mulgăreanu, se sculă în picioare. Purta și el asemeni celorlalți un capot de casă, iar picioarele și le încălzea tot cu o pereche de papuci de pîslă. Chiar și așa fără uniformă fața sa severă și rece inspira respect și teamă: numai că aici, în intimitatea Templului, crezîndu-se la adăpost de privirile indiscrete ale cetățenilor, corpul său pierduse ceva din caracteristica iuțeală și precizie militară a mișcărilor sale, devenind uneori de-a dreptul bleg.

Pictorul își făcuse de-acum mutarea și îl trăgea de mîneacă pe Omul cu Gîsca, nerăbdător să continue partida. Dar acesta îi întoarse spatele și-și aținti ochelarii săi fumurii asupra locotenentului.

– Prieteni dragi, departe de mine gîndul de a vă indispune, eu nu pot avea pentru tot ceea ce ați făcut decît cuvinte de laudă și recunoștință – spuse Mulgăreanu. Dar acum... întîmplarea asta repune practic totul în discuție, cum de nu înțelegeți? Ah, cît de nedreaptă este ironia voastră...

Vocea locotenentului Mulgăreanu era răgușită și obosită.

– Bine, Mulghi dragă, – spuse Apostolescu – dar ceea ce zici tu nu-i decît o simplă presupunere, o simplă ipoteză printre atîtea altele, și tu vrei acum cu asta să pui sub semnul întrebării un efort colectiv practic fără precedent în istorie care...

– A fost o simplă ipoteză – îl corectă Mulgăreanu pe

căpitan – a fost, pînă ieri, dar acum e certitudine! Nici mie nu-mi este ușor, crede-mă, Apostolescule...

– Ce fel de certitudine o mai fi și asta, cînd nici măcar atîta nu s-a putut dovedi, că este vorba de un măr? Și-apoi hai să zicem că-i un măr, un măr aflat într-un stadiu avansat de putrefacție: de unde știi că e tocmai mărul pe care i l-am dat eu?

– De unde știu... De unde știu... – locotenentul Mulgăreanu înghiți în gol și-și îndreptă privirea către tavan. Te rog să mă crezi, Apostolescule, că și mie mi-ar fi fost mult mai comod și convenabil să mușamalizez totul pur și simplu. Îți spun sincer că atunci cînd sectoristul însărcinat cu demolarea străzii Marcel Cachin s-a prezentat la mine în birou și mi-a arătat bila aia indefinibilă pe care o descoperise sub dărîmături... ah, prieteni dragi, v-ați fi cutremurat și voi dacă ați fi văzut-o, era atît de zbîrcită și rău mirositoare, și prima mea reacție atunci exact asta a fost, să o arunc la gunoi, să o ignor, să uit de ea, dar nu a fost să fie așa, iar acum e prea tîrziu...

– Ce, – zise Omul cu Gîsca – vrei să spui că ai trimis bila aia împușcată la laborator?

– Exact asta am făcut – încuviință Mulgăreanu – și azi dimineață mi-au sosit la Inspectorat rezultatele analizelor de la laboratorul secției de criminologie și... și nu mai încapă nici o îndoială! Prieteni, rezultatele sînt categorice, acum e sigur, Apostolescule: putreziciunea aia nu-i nimic altceva decît ceea ce a rămas din mărul pe care tu i l-ai făcut cadou cărămidarului ăla al tău: Cîrlău probabil că și-a îngropat mărul în curte, și-acum uite ce s-a ales din el! Șase luni de zile au fost suficiente pentru ca să-l descompună, să-l anihileze, să-l facă una cu pămîntul... Și-acum spune-mi, Apostolescule, cine și-ar fi închipuit așa ceva în urmă cu o jumătate de an? Și nu este oare tocmai asta soarta tuturor

lucrurilor? Oare nu par la început toate strădaniile omului proaspete ca un măr tînăr? Dar ce folos, dacă mai devreme sau mai tîrziu Timpul are grijă ca din ele să nu mai rămînă altceva decît niște putrede și infame rămășițe? Ce folos, spune-mi, ce folos?

Dar Apostolescu nu se lăsă impresionat de pateticele cuvinte ale locotenentului:

– Uite ce e, Mulghi dragă – spuse oarecum plictisit căpitanul – chiar presupunînd că ai dreptate, cum poți tu să compari un măr, un simplu măr, care încă pe deasupra a fost îngropat fără nici o măsură de precauție, fără să fi fost îmbălsămat, fără sicriu, fără nimic, numai așa, direct în pămînt, cum poți tu să compari un asemenea măr cu o piramidă construită din cărămizi tari și solide?

– ...Și de n-ar fi decît aspectul pur cantitativ – adăugă Omul cu Gîsca, sărind astfel în ajutorul căpitanului. În fond, ce-i un măr dacă nu un fel de sferă umedă de dimensiuni neglijabile?

– Chiar că era un măr foarte mic – completă repede Apostolescu – asta țin minte, și unde mai pui că Cîrlău a și mușcat o dată din el, deci nu era vorba de la bun început decît de un rest de măr, de o fracțiune de măr...

– ...Pe cînd piramida ta... – continuă Omul cu Gîsca – știi ceva, Mulghi? Hai să facem un calcul simplu: volumul unei singure cărămizi este de-acum cam de zece ori mai mare decît cel al unui măr. Ești de-acord?

– Sînt de-acord – consimți Mulgăreanu.

– Foarte bine. Gîndește-te acum că noi pompînd în piramidă întreaga producție a fabricii de cărămizi nu am acoperit decît cu chiu cu vai opt virgulă șase la mie din volumul de cărămizi necesar! Gîndește-te ce investiție gigantică! Amețitoare! Un moment, că eu am statistici precise!

Și Omul cu Gîsca își deschise halatul de casă, dispărînd

din această cauză pentru cîteva clipe într-un nou raş de pene de gîscă. Pe cînd penele se aşterneau pe covor în jurul său, Omul cu Gîsca reapărea şi el ţinînd în mînă o foaie de hîrtie din care începu să citească:

– Ia să vedem deci... stadiul lucrărilor la începutul lunii... așa: deci pînă la treiș'unu octombrie anul curent au fost consumate în scopul realizării piramidei lui Mulgăreanu opt municipii, paisprezece orașe și nouăzeci și două de sate, pe scurt spus, tu ai acuma pe numele tău o masă compactă și solidă de cărămizi care echivalează cu aproximativ trei sferturi din Ardeal, și tu vii să compari asta cu un măr neglijabil și care încă pe deasupra a mai fost și mușcat! Dar hai să zicem că statistica cu localitățile demolate e cam abstractă și nu prea precisă, de acord! Să luăm atunci ca termen de comparație piramida lui Keops, tu însuși ne-ai indicat să luăm ca model această piramidă, numai să o facem mai mare...

– Și ce-i cu ea? – tresări locotenentul. Asta mă interesează: spune-mi, piramida mea este de-acum mai mare?

Omul cu Gîsca zîmbi satisfăcut:

– Ce întrebare mai e și asta? Să lăsăm să vorbească cifrele: piramida lui Mulgăreanu este de nouăzeci și opt virgulă patru ori mai înaltă, de șase sute de ori mai largă și de circa opt sute șaisprezece virgulă nouă sute treizeci și patru ori mai adîncă decît piramida lui Keops. Și-acuma fă și tu un calcul simplu: în ciuda modestelor sale dimensiuni, azi orice copil de grădiniță știe cine-i Keops, și asta după mai bine de trei mii de ani! Luînd de aceea în considerare mărimea piramidei tale, nu vād de ce «Mulgăreanu» nu ar putea fi un nume cît se poate de familiar chiar și pe buzele copiilor de grădiniță care vor trăi peste hai să zicem două, trei sute de mii de ani! În concluzie, nu ai nici un motiv să fii neliniștit și permite-mi să-ți dau un sfat: lasă dracului mărul ăla al lui

Cîrlău, că-ți irosești numai nervii de pomană!

În timpul tiradei Omului cu Gîsca eu putusem observa prin gaura cheii cum fața locotenentului Mulgăreanu se ilumina și se destindea treptat, devenind din rece și severă prietenoasă și caldă. Iar acum locotenentul părea aproape jenat de rezervele și de dubiile pe care le exprimase adineaurei.

– Da, poate că ai dreptate, – spuse Mulgăreanu, plimbîndu-se între timp de la divanul lui Apostolescu la masă și de-acolo înapoi la divan – cu siguranță ai dreptate, dar nu mi-o lua în nume de rău că aici, în incinta acestui Templu al Prieteniei în care domnește Sinceritatea, am găsit de cuviință să destăinui prietenilor mei șocul avut la descoperirea acelui cadavru de măr! Pentru că voi trebuie să știți că încă din tinerețe, încă din perioada ilegalității pe mine m-a preocupat și frămîntat profund problematica scurtimii vieții precum și cea a fragilității existenței obiectelor în general și a omului în particular: ca să vă dau numai un exemplu, iată ce scriam eu de pildă în toamna lui patruș'trei, mai precis la opt septembrie...

Locotenentul Mulgăreanu se înalță pe vîrful papucilor săi de pîslă, scoase de pe raftul de deasupra ușii de serviciu al treilea volum din operele sale complete, consultă tabla de materii și cînd găsi pasajul căutat își dresе vocea și citi următoarele rînduri:

– «Opt septembrie dimineața... Consider că omul născut din femeie are viața scurtă dar plină de necazuri. Se naște și e tăiat ca o floare; fuge și piere ca o umbră.» Am încheiat citatul. Și să știți, prieteni dragi, că întreaga mea Operă este străbătută ca un fir roșu de această idee!

– Mai citește-ne... – suspină pictorul care își împinsese cît colo tabla cu *Nu te supăra frate* și-l asculta acum și el fermecat pe locotenent.

Mulgăreanu roși măgulit:

– Cu mare plăcere.

Repose volumul al treilea la locul său și scoase de pe raft volumul al șaptelea, pe care îl deschise la întâmplare și citi:

– «Experiența ultimilor ani precum și analiza obiectivă a factorilor complecși ne învață că omul când moare rămîne întins; cum pier apele din lacuri și cum seacă și se usucă râurile, așa se culcă și omul și nu se mai scoală.» Am încheiat citatul. Pe asta am scris-o la patru februarie cinș'doi. Și tot așa mai departe, acum vedeți și voi mai bine de ce am ținut atîta să ctitoresc piramida aceasta: un monument funerar suficient de mare și solid este cea mai bună pavăză împotriva acelui nefast efect natural care este Timpul! Timpul a toate mistuitor, timpul care și-a dovedit cu atîta cruzime puterea în cazul mărului pe care tu, Apostolescule, l-ai făcut cadou cărămidarului. Și să știți, prieteni dragi, că nu-i de loc rea ideea ca piramida pe care am ctitorit-o să-mi poarte numele: eu văd în asta expresia voinței noastre, a tuturor, de a rezista acțiunii corozive a Timpului! Nu neg că traducerea în faptă a unei asemenea idei necesită mobilizarea tuturor energiilor de care dispunem, de aceea mă auziți voi insistînd atîta asupra nevoii de a îndeplini planul de stat la toți indicatorii și conform parametrilor prescriși. Asta nu-i un moft de-al meu, asta nu-i o simplă toană, ci un imperativ ce se impune în stadiul actual pentru că numai astfel este posibilă realizarea unei piramide de bună calitate! Eu cel puțin nu cunosc o metodă mai bună!

Mă îndepărtai o clipă de gaura cheii pentru ca să-mi dezmozesc șalele. În Nișa Prieteniei tocmai își lingeau urechile un vegetarian din Tulcea și un măcelar din Bangkok. În penumbra celor două Găuri ale Prieteniei se întrezărea de-acum următoarea pereche. Reînviorat de plăcuta briză care sufla dinspre lac îmi reapropiai ochiul de gaura cheii, în timp ce căpitanul Apostolescu îi striga locotenentului:

– Ce texte frumoase și pline de tâlc! Mai citește-ne ceva!...

– Din care volum? – întreabă locotenentul Mulgăreanu.

– Din care vrei tu!

– Păi nu, voi trebuie să-mi spuneți, mie mi-e greu să aleg... Vreți de exemplu ceva din «Cuvîntarea rostită cu ocazia renovării Inspectoratului Central»?

– Da, da, asta vrem! – strigară ceilalți trei prieteni bătînd fericiți din palme.

Locotenentul Mulgăreanu își deschise volumul pe care-l ținea în mînă la pagina cu pricina, și după ce respiră de cîteva ori profund, începu să declame:

– «A fi sau a nu fi: asta-i între...» – dar nu putu să-și termine fraza pentru că la jumătatea cuvîntului fu întrerupt de orologiul aflat deasupra volumelor sale: bătea miezul nopții. Mulgăreanu își repuse repede cartea în raft și ascultă cu mare luare aminte cele douăsprezece lovituri de gong. Pînă și gîsca ce-și scosese capul prin halatul de casă al stăpînului ei părea pătrunsă de solemnitatea momentului. Exact în clipa în care se auzi cea de-a douăsprezecea bătaie, ușa de serviciu se deschise și în pragul ei apărură Cleopatra! Era îmbrăcată la fel ca atunci cînd o văzusem pentru prima oară, în apartamentul de pe strada Barbusse: cu fusta lungă și murdară măturînd dușumeaua și cu năframa neagră întărită la colțuri cu ținte de aramă, după obiceiul bulgăresc. Cleopatra ținea în mîini o tavă mare de argint, pe care recunoscui imediat ciocolățiile tovarășului Director: ce curios drum mai urmaseră și acele alimente! Din buzunarul tovarășului Director în buzunarul meu, de la mine în buzunarul uniformeii căpitanului, de-acolo pe tava Cleopatrei și de pe tavă direct în stomacul fără fund al pictorului, pentru că trebuie să spun că sărmana zîna nici nu intră bine în salonaș că-l și avea lîngă ea pe pictor, care-și înfipse imediat gura sa hrăpăreață în ciocolata Directorului. Omul cu Gîsca, Mulgă-

reanu și Apostolescu stăteau acum la coadă în spatele pictorului și priveau perplexi aviditatea aceea dezlănțuită.

– Ia-o mai încetinel, pictore, că mai sînt și alții cărora le place ciocolata – spuse Omul cu Gîsca bătîndu-l pe pictor pe umeri. Acesta își înălță capul de pe tavă și se întoarse rîgîind la scaunul său. Bărbia și gîtul îi erau mînjite cu ciocolată. Ceilalți trei prieteni își împărțiră frățește puțînul care le mai rămăsese, apoi căpitanul Apostolescu grăi astfel:

– Prieteni dragi, eu cred că Mulghi ne-a satisfăcut pe deplin cu textele sale nevoile noastre spirituale, iar Cleopatra, cu dulcea încărcătură a tăvii pe care ne-a adus-o ne-a răsfățat burțile pe saturate. Iată de ce eu v-aș propune acum să sacrificăm cele cîteva ore care ne-au mai rămas pînă la răsăritul soarelui pe altarul zeiței Higiene. Voi ce părere aveți?

– Propunerile tale, Apostolescule, sînt mereu inspirate și oportune! – strigară ceilalți trei în cor.

– Atunci fă-ți te rog datoria, Cleopatro dragă!

Cleopatra ieși din salonaș cu tava goală. Căpitanul și locotenentul traseră afară de sub masa cu *Nu te supăra frate* vana lui Apostolescu, pe care pînă atunci nu avusesem cum s-o văd, ascunsă cum era sub pătura verde. Cei doi ofițeri instalară vana în mijlocul camerei și începură să se dezbrace. Pictorul și Omul cu Gîsca le urmară exemplul, depunîndu-și halatele de casă și papucii de pîslă pe divan. Eliberată din strînsoarea halatului, gîsca începu să fugă prin cameră iar cei patru bărbați nuzi se apropiară de vană, așteptînd-o acolo în liniște pe Zîna Inspectoratului Central. Aceasta nu întîrzie să reapară, cărînd într-o mîină o găleată cu apă rece și în cealaltă una cu apă clocotitoare. Harnica Cleopatră vărsă apa în vană și-și șterse cu palma fruntea transpirată. Bărbații își introduseră în apă mai întîi doar piciorul drept, pe urmă stîngul, se așezară în cerc pe marginea vîinii și alunecară apoi încetișor-încetișor pînă cînd nu mai putui vedea

de acolo de unde mă aflu decît patru capete răsărind din vană, iar de jur împrejur aburi calzi și plăcuți.

Cleopatra tuși sfioasă:

– ...E de-acum doisprezece și un sfert, domnule căpitan...

– Poți pleca Cleopatro, mulțumesc... – spuse Apostolescu.

Noi ne descurcăm de-acuma și singuri.

– Atunci la revedere, domnule căpitan.

– La revedere, Cleopatro. Pe mîine!

Cleopatra părăsi salonașul, închizînd în urma ei ușa de serviciu.

Locotenentul Mulgăreanu privi ceasul de pe perete:

– Din păcate astăzi nu pot rămîne prea mult, prieteni. Mă așteaptă o zi foarte încărcată.

– Ah, mereu munca, munca și iar munca – făcu nemulțumit căpitanul Apostolescu. De ce ești atît de sever cu tine însuși, Mulghi dragă, spune-mi, de ce? Cînd vei învăța în sfîrșit să te destinzi cu adevărat în compania prietenilor tăi, fără să zbori mereu cu gîndul la sarcinile din ziua următoare?

– Știi prea bine, Apostolescule, cît de mult îmi place să fac baie împreună cu voi trei – spuse Mulgăreanu în timp ce O-mul cu Gîsca îi însăpunea spatele – dar azi dimineată chiar că am ceva foarte important de făcut: piramida mea fiind gata, eu pot acum în sfîrșit să mă duc în vizită de lucru la fabrica de cărămizi, că de cărămizi tot nu mai am nevoie. Directorul mă așteaptă acolo la ora șase fix. Dar dacă vreți, veniți și voi cu mine, că de părut rău n-o să vă pară...

DESPRE FELUL ÎN CARE EU ÎMPREUNĂ CU
TOVARĂȘUL DIRECTOR AM DISIDAT
ÎN OCCIDENT

– Unde vrei să te duc, Ilie? – mă întrebă Zina Inspectoratului Central de-ndată ce trecurăm cu bine de zidurile care înconjurau Lacul Prieteniei. Eu trebuie să mă întorc la turnul parașutiștilor ca să-l trezesc pe Ispescu, dar dacă vrei te pot lăsa în pădurca-n care mișună tapirii. Sau preferi să te duc în oraș?

– Vai, Cleopatro dragă, ce bine ar fi dacă m-ai putea duce la fabrica de cărămizi... tovarășul Director e în mare primejdie, trebuie neapărat făcut ceva! Sărmanul de el a sperat o viață întreagă că ciocolățiile îl vor ține pe Mulgăreanu departe de șoproane, și-acuma uite ce s-a întâmplat: ciocolata a mâncat-o pictorul și pînă la urmă Mulgăreanu tot vine în vizită de lucru! Și Directorul habar nu are că milițienii lui Mulgăreanu îi fură sistematic cărămizile, și că de-aia oricît ar produce, paralelipipedul de cărămizi din curte tot n-o să mai fie niciodată ceea ce a fost cîndva...

*
* *

Pe strada Deportaților umbra nopții încă nu se risipise cu totul. Cleopatra nu mai era decît o pasăre zburînd înspre Cetățuie, în timp ce eu intram în fabrica adormită pășind pe sub o pînză roșie întinsă de la un capăt la celălalt al porții; iar pe pînză erau brodate cu ață albă următoarele cuvinte:

*BINE AȚI VENIT
TOVARĂȘE LOCOTENENT MULGĂREANU!*

Ușa gheretei portarului se-nchidea și se deschidea în bătaia vîntului, scîrîind sinistru; iar pe șinele ce intrau și ieșeau din șoproane nici urmă de vagonete, doar frunze veștejite și ici-colo cîte-un ciob de cărămidă inutilizabil...

Intrai într-unul din șoproanele umede. Pipăind stîlpii de susținere și rafturile de lemn descoperii că milițienii de la Inspectorat nici nu mai distingeau între o cărămidă coaptă și una pusă la uscat – întregul șopron fusese golit de cărămizi și un horcăit surd străbătea rafturile goale și-mi înmuia oasele.

Dar nu!

Iată că o palidă lumină pîlpîia timid în fața mea, în curtea-n care făceam de obicei numărătorea cărămizilor. Ah, era oare posibil?

În mijlocul curții se înălța maiestos un minunat paralelipiped de cărămizi, mai mare și mai perfect decît toate paralelipipele pe care le văzusem în cursul întregii mele cariere de cărămidar, un paralelipiped în jurul căruia, singur-singurel la lumina unei lumînări, trebăluia tovarășul Director!

Răsuflai ușurat: va să zică tot va avea pînă la urmă ce să-i arate locotenentului! Dar imediat după aceea o îndoială neliniștitoare mi se cuibări în suflet: de unde naiba vor fi provenind toate acele cărămizi, ținînd cont de faptul că producția noastră lua în întregime drumul piramidei lui Mulgăreanu? Și unde erau ceilalți muncitori?

– Bună dimineața, tovarășe Director! Ăsta zic și eu că e un paralelipiped!

Directorul nici nu se sinchisi să mă salute; iar eu, apropiindu-mă mai mult de el, fui îngrozit de starea jalnică în care

se afla. Directorul era desculț, tușea și tremura, și corpul său firav părea să se fi înjumătățit de când îl văzusem ultima oară. Cămașa și pantalonii zdrențuiți îi erau de-acum mult prea mari iar binoclul care în mod normal trebuia să-i ajungă doar pînă la buric atingea de-acum pămîntul.

– Tovarășe Director...

Directorul mă împinse nervos la o parte, apoi mă săgetă cu o privire plină de reproș:

– Acuma se vine? Spune și tu, Cîrlău, la ora asta se vine?

Ochii săi mici și roșii de mult își plînseseră lacrimile...

– Nu-i nimic, oh, nu-i nimic, în fond asta-i soarta pe care-o merit, pentru că am avut încredere într-unul ca tine! Eu de-o săptămînă nu mai închid ochii, Cîrlău, m-ai abandonat și eu a trebuit să fac totul singur, și tu acuma vii, acuma vii, Cîrlău, cinci minute înaintea lui Mulgăreanu? Și i-ai spus măcar să-și amîne vizita? Bine-nțeles că nu i-ai spus! Păi, atunci stau și mă întreb: ce rost a avut să te fac șef de echipă, asta să-mi spui tu mie acum, ce rost a avut?

– Bine, dar văd că pînă la urmă totuși...

– Pssst! – făcu Directorul. Acuma taci și fă ce-ți spun, că pentru discuții și dezvinovățiri e prea tîrziu! Cîrlău, nu mai e nici o clipă de pierdut, Mulgăreanu sosește la șase fix! Celelalte trei laturi sînt de-acum pictate, n-a mai rămas decît partea asta, tu ia-o de-acolo și ne întîlnim la mijloc!

În timp ce vorbea, tovarășul Director îmi împinsese în mîna dreaptă o pensulă și în mîna stîngă o cutie cu acuarele. Se întoarse apoi la paralelipiped și culegînd de pe jos o altă cutie cu culori și o pensulă continuă să îl vopsească.

– Ai grijă să nu cumva să depășești liniile! Vezi că conturul cărămizilor e de-acum trasat cu creionul! Cîrlău, ce-i cu tine? Mișcă-te, trezește-te! Cîrlău!!! Vai de mine și de mine, ce fel de șef de echipă o mai fi și ăsta?

Dar nu, asta chiar că era prea de tot!

Eu rămăsesem locului înmărmurit, pensula și acuarelele îmi căzuseră din mâini și nu mai știam dacă trebuie să rîd sau să plîng, pentru că tertipul Directorului era cu adevărat incalificabil: ceea ce de la distanță mi se păruse a fi un paralelipiped de cărămizi noi, nu era nimic altceva decît cărămida aceea prăfuită de carton pe care noi o foloseam la defilările de Unu Mai! Tovarășul Director o scosese din pivniță și o pictase toată noaptea cu migală... Sărmanul de el credea că va supraviețui vizitei de lucru a lui Mulgăreanu prezentîndu-i în lipsă de altceva acel ridicol simulacru!

...Dinspre oraș se auzea de-acum din ce în ce mai clar motorul limuzinei locotenentului apropiindu-se de fabrică.

Tovarășul Director intră în panică:

– Cîrlău! Cîrlău! Ce te holbezi așa la mine? Ridică-ți imediat pensula de pe jos și apucă-te de lucru!

– Dar tovarășe Director...

– Nici un «tovarășe Director»! – zbieră Directorul. Îți poruncesc să te apuci imediat de lucru, Cîrlău! N-auzi că vine?

– Ah, tovarășe Director, dac-ați ști unde-am fost eu astă-noapte, n-ați mai vorbi în felul ăsta...

Dar ce folos...

Nu se mai putea discuta cu Directorul: urla și spumega ca un apucat, spunînd că escapadele mele nocturne nu-l interesează de fel, dar că el știe precis unde voi atîrna în noaptea următoare dacă nu-i voi îndeplini imediat poruncile, pentru că pe spînzurătoarea de pe Cetățuie mai e loc și pentru alții. Pe neașteptate însă Directorul își întrerupse cuvîntarea: motorul limuzinei lui Mulgăreanu se oprise brusc! Directorul răsufleta acum obosit și anevoie:

– Nu mă necăji băiatule că nu mai am putere... Haide, ia-mi binoclul și suie-te pe turnul de control și vezi ce se întîmplă, că tu ești mai tînăr și ai ochii mai buni.

Lumînarea din curte se stinsese. Se lumina de ziuă.

Mă suii pe turnul de control și privii cu binoclul maida-
nele din jur acoperite de bruma cenușie a dimineții. Pe fun-
dalul inform al corturilor, cam la un kilometru în fața mea,
deslușii într-adevăr limuzina neagră a locotenentului
Mulgăreanu. Mașina se opri în câmp deschis și nu era de
fel clar ce se întâmplă... De prin gropile din jur răsăriseră cî-
teva duzini de pedestrași, purtînd în parte uniforme de mi-
liție și în parte uniforme de partizan: palton de piele cu gu-
lerul ridicat, ochelari fumurii și sub palton cîte o gîscă mare
și albă.

– Ce se întâmplă, Cîrlău, de ce nu vine?

– Nu știu, tovarășe Director. E încă prea întuneric, nici eu
nu văd prea clar. Eu zic să mai așteptăm un pic pînă se face
mai multă lumină.

Coborîi din turnul de control.

– Unde sînt ceilalți muncitori, tovarășe Director?

– Mulgăreanu i-a trimis la nu știu ce muncă patriotică pe
șantierul unui fel de ctitorie pe care a ctitorit-o, nici mie nu
mi-a spus exact despre ce este vorba; pe șefii de echipă și pe
portar i-a spînzurat; cît despre tine, Cîrlău, pe tine ori unde
te putea găsi omul în ultimele luni, numai la fabrică ba!
Acuma mă-nțelegi de ce nu am avut altă soluție decît să
pictez cartonul? Am rămas singur, Cîrlău, și tu nu-l cunoști
pe Mulgăreanu: cînd e vorba de planul de stat, nu știe de
glumă!

– Cum, și dumneavoastră chiar credeți că-l veți putea
convinge pe locotenent că aceste cartoane vopsite sînt cără-
mizi adevărate?

– De ce nu? – întrebă șiret Directorul. Mulgăreanu e
prost, și la cărămizi nu se pricepe de loc. Haide, Cîrlău, hai
să terminăm repede treaba, dacă tot am cîștigat puțin timp:
pun pariu că i s-a terminat benzina și de-aia s-a oprit...

Mă apropiai pe vîrfurile picioarelor de tovarășul Director și

strînsei la piept umerii săi firavi. La început se zvîrcoli asemeni unui iepuraș înspăimîntat, dar se liniști treptat, pensula și acuarelele îi căzură din mîini, iar eu, mîngîindu-i che-lia și sărutîndu-i fruntea brăzdată de riduri, îi explicai în cuvinte simple, pe înțelesul său, că întreaga sa strădanie era inutilă: însuși Mulgăreanu îi furase cărămizile, și asta din același motiv pentru care demolase Clujul.

Directorul, care habar n-avusese nici de Templul Prieteniei, nici de preocupările metafizice ale locotenentului Mulgăreanu, deveni dintr-odată conștient de tragica sa dilemă: întîmpinîndu-l pe locotenent fără cărămizi n-ar fi făcut altceva decît să ațîțe mînia acestuia, aversiunea lui Mulgăreanu pentru planurile de stat neîndeplinite fiind legendară. Dar nici cu cărămizi false nu putea să-l întîmpine tocmai pe cel din ordinele căruia șoproanele noastre fuseseră golite și care tocmai de aceea știa mai bine decît oricare altul că șoproanele noastre erau, că trebuiau să fie goale! Asta ar fi însemnat tentativă de inducere în eroare a autorităților, ceea ce era încă și mai grav!

– Atunci ce vrea de la mine?... – biigui Directorul. De ce mai vine în vizită de lucru, dacă știe că orice-aș face nicicum nu-i bine? Fii bun, Cîrlău dragă și vezi ce-i cu limuzina...

Mă suii înapoi pe turnul de control. Totul se vedea de-a-cum mult mai clar: milițienii scosese ră din portbagajul mașinii un fel de țeavă lungă pe care o instalau pe un trepid metalic. Omul cu Gîsca și Mulgăreanu supravegheau cu mare atenție întreaga operațiune în timp ce pictorul și căpitanul Apostolescu zburdau mîna-n mîna în jurul limuzinei, trăgînd după ei Trenulețul de aur. Cîțiva oameni cu gîsca scoaseră apoi tot din limuzină niște bile negre și le aranjă în spatele acelei țevi. La ora șase fix țeava sclipi pentru o clipă, se auzi apoi o bubuitură și o ghiulea perforă acoperișul unuia dintre șoproane.

– Tovarășe Director, Mulgăreanu bombardează fabrica de cărămizi!!!

Dar în timp ce mă uitam prin binoclu, tovarășul Director leșinase. Coborîi înspăimîntat treptele turnului de control: o a doua ghiulea căzuse între timp pe vîrfurile delușorului de argilă, fără însă să explodeze.

– Treziți-vă, tovarășe Director, pentru numele lui Dumnezeu! Mulgăreanu bombardează fabrica!!!

Îl zgîlții energic dar fără nici un rezultat. Din fericire, Directorul era ușor ca un fulg de zăpadă într-atîta slăbise, și-l putui lua în brațe fără nici o problemă. În timp ce ieșeam din fabrică, o ploaie de obuze și ghiulele se abătu peste excavator, peste șoproane și peste cuptor. Turnul de control căzu țândări la pămînt, cărămida de carton luă foc, gardul, șoproanele și în scurt timp întreaga fabrică îi urma soarta.

O luai la fugă înspre oraș. Fără să-și deschidă ochii, Directorul mi se ghemuise la piept ca un sugăr. Ce era să mă fac cu el? Părea cu totul și cu totul zdruncinat fizicește și sufletește, iar starea mea de spirit nu era cu mult mai bună.

Nici oamenii cu gîsca și nici milițienii nu păreau să ne fi observat pe cînd ieșeam din fabrica în flăcări, dar eu nu mă oprii din fugă decît atunci cînd la terminarea unui mare ocol mă pomenii în spatele lor. Doar atunci mă simții oarecum în siguranță și mă uitai din nou cu binoclul la grupul din jurul limuzinei. Plictisiți de contemplarea bombardamentului, cei patru prieteni își întinseseră o pătură pe jos, se așezaseră pe ea turcește și se apucaseră de o partidă de *Recunoaște animalul*.

Starea sănătății tovarășului Director pe de altă parte era din ce în ce mai îngrijorătoare: delira, îi curgea sînge din nas și în mod sigur avea febră. Trebuia întreprins ceva de urgență!

Intrai în oraș, ținîndu-mi-l pe Director strîns la piept.

Hotărisem să calc peste falsul meu orgoliu și să mă prezint la Pîrvan, fostul meu vecin, și-mi repetam în gînd cuvintele cu care îmi imaginam să apelez la ajutorul dînsului: «Știu foarte bine ce părere aveți dumneavoastră despre mine, domnule Pîrvan, și de aceea nu vă cer nimic, deși mă consider nevinovat și fără pată. Fie-vă însă milă de acest sărman Director năpăstuit de soartă, faceți-vă o pomană în numele omeniei românești și dați-i niscaiva aspinire, și Domnul să vă aibă-n pază, domnule Pîrvan...»

Numai că socoteala de-acasă nu se potrivea cu cea din tîrg: să mă prezint la Pîrvan? Ușor de zis dar greu de făcut! Cum era să-l găsesc, cînd toate corturile clujenilor semănau între ele ca picăturile de apă?

Să fi întrebât un milițian?

Fiori reci îmi străbătura spinarea, gîndindu-mă la consecințele unei asemenea imprudențe: atîta mi-ar mai fi lipsit, să-nceapă să mă-ntrebe el pe mine unde-mi este cortul și cine mai e și Directorul ăla leșinat pe care-l țin în brațe?! Dar chiar dacă aș fi avut chef să mă aventurez într-o conversație periculoasă de acest gen, tot nu aș fi avut cu cine, pentru că nu vedeam om viu printre corturile pe lîngă care treceam în neștire: o tăcere nefirească domnea în jurul meu, de parcă toți ar fi vrut acum, în zorii zilei, să-și tragă sufletul după febrilele demolări de peste noapte. Și ce să spun, era într-adevăr remarcabilă precizia cu care miliția curățase orașul de cărămizi: nici măcar o casă nu fusese lăsată în pace, și asta nu-mi ușura acum de fel orientarea. În zig-zag printre corturi, urcînd și coborînd de pe movilele de moloz și de dărîmături, ajunsei pe malul Someșului. Dinspre fabrica de cărămizi mai auzeam încă sunetul vag al bombardamentului...

Deodată trecu pe lîngă mine un om cu gîsca, fără gîscă și apatic. Exploziile de la periferie nu păreau să-l preocupe de fel. În miini ținea o farfurie goală.

Mă luai după el ascunzându-l în același timp pe tovarășul Director cît puteam de bine sub veston. Curînd după aceea dădui peste un al doilea și un al treilea om cu gîsca fără gîscă, apoi un al patrulea. Palizi ca niște umbre, ținîndu-și fiecare în mîină blidul gol, păreau să se îndrepte cu toții în aceeași direcție. Nu departe de Canalul Morii, acolo unde se înălțau odinioară bătrîncele cărămizi ale bisericii Franciscanilor, corturile făceau loc unei piețe pătrate în mijlocul căreia, într-un cazan instalat deasupra unui foc, clocotea supa. Aceasta era destinația oamenilor. În piață se aflau de-acum mulți alți oameni cu gîsca fără gîscă și cu blidul pregătit în mîină, care stăteau la coadă în fața cazanului. Un milițian lua în primire cartelele de supă și distribuia cu un polonic zeama cea caldă în farfurii. Alți cîțiva milițieni cu puștile bine puse la vedere vegheau ca totul să se desfășoare în cea mai desăvîrșită ordine.

Și iată că un grup de copii cu cravate de șoimi ai patriei la gît își făcu cîntînd apariția în piață. Copiii veneau din pădure, cărînd saci cu frunze uscate pe care le culeseseră acolo. Cel mai mare dintre ei se apropie de milițianul cu polonicul, salută militărește și raportă sosirea transportului de frunze comandat. Copiii își deschiseră apoi sacii și întetiră cu frunzele aduse focul de sub cazanul cu supă. Dar eu priveam cu atenție mai ales pe unul dintre ei: mă înșelam oare sau era într-adevăr posibil atîta noroc?! Dar de ce nu? Același năsuc, aceeași julitură la genunchiul stîng, aceiași ochi mari și negri de filatelist: nu mai încăpea nici o îndoială!

– Fofică! Fofică Pîrvan!

El era, sigur că da! Fofică mă recunoscuse imediat și după ce își aruncă frunzele în foc veni la mine în fugă:

– Săru' mîna, nenea Cîrlău!

– Szervusz, Fofică dragă! Ce mare te-ai făcut! Ah, văd că ai devenit șoim al patriei, bravo!

Îi mîngîiai creștetul și-i făcui apoi semn să mă urmeze în ungherul cel mai întunecat al pieței. I-l arătai acolo pe ascuns pe tovarășul Director, îi explicai la repezeală situația și-l rugai să mă conducă la cortul părinților săi. Deștept băiețel, Fofică ăsta! Nu se lăsă rugat de două ori și pricepu de îndată că-i vorba de ceva grav. În drum spre cort își întorcea din cînd în cînd capul să vadă dacă îl mai urmam și mă liniștea spunîndu-mi că nu mai e mult de mers.

– Sînt acasă tăticu' și mămica?

– Nu-s acasă da' nu face nimic, nenea Cîrlău, că eu știu unde a ascuns tăticu' aspirinele!

– Mai încet, Fofică, nu vorbi așa tare, știi, nu e bine să afle toată lumea de treaba asta. Spune-mi mai bine ce mai fac părinții? Unde-s acuma? Tăticu' tot la fabrica de medicamente lucrează?

– Da, numai că fabrica de medicamente a fost demolată pentru că pereții erau făcuți din cărămidă. Acuma pe tăticu' l-au repartizat la șantierul piramidei pe care a ctitorit-o tovarășul Mulgăreanu!

– Nu mai spune, îmi pare bine! Și mămica unde e, Fofică?

– Mămica stă la coadă. Am ajuns, nenea Cîrlău! Vreți să vă arăt trotineta pe care am primit-o de ziua mea?

– Nu acuma, Fofică, avem noi destul timp după aia. Hai, ajută-mă mai bine să-l culc pe tovarășul Director.

Intrarăm în cortul întunecos și umed. Fofică instalează pe dușumeaua din lut bătătorit o rogojină, iar eu îl întinsei pe ea pe Directorul care încă nu-și recăpătase cunoștința. Îl aco-perirăm apoi cu cîteva pături, pentru că în interiorul cortului era și mai frig decît afară.

– Unde sînt aspirinele, Fofică?

Fofică scotoci cîtva timp prin dulap și apărură în cele din urmă cu o pereche de ciorapi umflați, în care Pîrvan îndesase pînă la refuz tablete de aspirină.

– Fii te rog așa bun, Fofică dragă, și adu-mi puțină apă.

Cisterna de apă a cartierului nu se afla departe de cort. Fofică ieși cu un pahar și în timp ce-l așteptam să se reîntoarcă, atîta măcinai aspirinele pînă ce le transformai într-un praf alb și moale ca făina. Vărsai apoi praful astfel preparat în paharul cu apă pe care mi-l înmîină Fofică și amestecai bine totul pîn' ce obținuî un lichid avînd consistența mierii. Sprijinind cu o mînă capul Directorului, dusei cu cealaltă paharul la buzele sale:

– Beți, tovarășe Director, beți că o să vă facă bine!

Directorul înghiți de cîteva ori zgomotos dar fără să-și deschidă ochii, apoi capul îi recăzu pe piept.

– Nu face nimic, – zic – încet-încet își va reveni. Trebuie avut răbdare...

Mă așezai cu paharul în mînă la căpătîiul bolnavului. Fofică își împinse taburetul la ușa cortului unde era ceva mai multă lumină, își aranjă pe genunchi abecedarul și un caiet de exerciții și începu să-și facă temele de casă.

Eu îmi înmuiam din cînd în cînd batista în lichidul din pahar și ștergeam cu ea fruntea fierbinte a Directorului. Privind între timp felul în care Pîrvan își amenajase interiorul cortului, constatai nu fără o oarecare uimire că ura pe care mi-o purta (asta judecînd cel puțin după scrisoarea pe care mi-o trimisese), ura sa deci nu-l împiedicase să-și însușească o bună parte din mobilele care îmi decoraseră camera de pe strada Marcel Cachin. Îmi recunoscui astfel patul, un fotoliu (desfundat ce-i drept), oglinda, televizorul, ba chiar și pămătuful, fularul și alte asemenea obiecte, mici dar utile omului, pe care le lăsasem în urma mea atunci cînd fugisem la mare cu Apostolescu. Pîrvan aruncase totul claie peste grămadă într-un colț.

– Nenea Cîrlău! – mă strigă deodată Fofică de la ușa cortului, băgîndu-și între timp tocul cu penița în călîmară.

- Ce e, Fofică?
- «Mulgăreanu» se scrie cu «g» sau cu «c»?
- Depinde de context, puiule! Citește-mi toată propoziția.
- «Grija față de copii a tovarășului locotenent Mulgăreanu este nețărmuită» – silabisi Fofică.
- Cu «g».

*
* *

La prînz tovarășul Director își întredeschise ochii și ceru aspirină și apă. După ce își goli paharul Directorul se uită la ceas și sări speriat în picioare:

- Vai de mine și de mine, am adormit! Ah, unde mă aflu? Duceți-mă imediat la fabrica de cărămizi! Tovarășul Mulgăreanu trebuie să sosească dintr-un moment în altul!

Nu ne fu ușor, mie și lui Fofică, să-l calmăm. La început trebui să-l ținuiască cu forța de rogojină, el se zvîrcolea și voia cu orice preț să iasă afară din cort, dar pe măsură ce-și revenea își reaminti de evenimentele din acea dimineață de la fabrică și izbucni în plîns.

Fofică își terminase între timp lecțiile și-l privea acum pe Director plin de curiozitate. Deși perfect lucid, cu ochii săi sticloși, cu obrajii supți și umerii săi căzuți acesta nu mai era decît anemica și mult micșorata copie a celui care fusese cîndva Directorul fabricii de cărămizi din Cluj.

- Ce curios locotenent mai e și Mulgăreanu ăsta... – spuse Directorul așezîndu-se pe fotoliul desfundat și aprinzîndu-și o țigară – spune și tu, Cîrlău... Eu n-am mai văzut în viața mea un locotenent atît de bizar. Pentru că acum-a-i clar ca lumina zilei: cu mijloacele de producție bombardate, de îndeplinirea planului nu mai poate fi vorba! De ce nu m-a anunțat din timp că vrea să bombardeze fabrica? De ce nu

mi-a telefonat? Eu zic că la noi politica informațiilor este complet greșită, asta e: politica informațiilor! Nu știe stînga ce face dreapta! Dacă de exemplu Mulgăreanu mi-ar fi spus de la bun început că simte nevoia să-și însușească întreaga plus-valoare în scopuri personale aș fi organizat totul altfel și asta ne-ar fi scutit de multe necazuri. Dar acum e prea tîrziu... Spune-mi, Cîrlău: eu ce mă fac acumă fără fabrică?

– Eu în locul dumneavoastră știți ce-aș face, tovarășe Director?

– Ce-ai face Cîrlău? Mai dă-mi o țigară că-s nervos.

– Haideți să privim realitatea obiectivă în față, așa cum este ea! – spusei eu apropiindu-mă de fotoliul Directorului și înmîinîndu-i țigara.

– De acord, – făcu Directorul trăgînd cu putere în piept fumul albăstrui – întotdeauna mi-au plăcut analizele obiective!

– Bine – zic – dar privind obiectiv situația în care vă aflați și ținînd cont de faptul că forțele dumneavoastră de producție au fost repartizate altundeva, că v-au bombardat fabrica și că pe de altă parte ați rămas atît fără cărămizi cît și fără majoritatea șefilor dumneavoastră de echipă, avînd în vedere toate astea eu în locul dumneavoastră aș disida în Occident.

Vizibil șocat, Directorul sări din fotoliu ca ars și își aruncă cît colo țigara:

– Cum poți vorbi în felul ăsta, Cîrlău? Să știi că eu la asta de la tine nu m-aș fi așteptat: nu uita că este un minor de față!

– Fofică dragă, fii te rog așa drăguț și dă-te puțin cu troțineta în jurul cortului...

– Dar eu voiam să ascult...

– Nu face nimic, pe urmă-ți povestesc eu totul. Hai, fii băiat cuminte.

Nici nu ieși bine Fofică din cort, că Directorul se și repezi la mine:

– Să disidez în Occident? Ești nebun, Cîrlău, un om în poziția mea! Uiți că eu nu sînt un oarecare șefuleț de echipă, eu sînt Director de fabrică! Gîndește-te numai la sumedenia de secrete de stat în posesia cărora mă aflu! Și-apoi... ceea ce spui tu este ilegal, este periculos, este imposibil!

– Aparent, numai aparent, tovarășe Director – și apropiindu-mi buzele de urechea Directorului îi povestii acestuia despre Zîna Inspectoratului Central și despre felul în care zburaserăm împreună toată noaptea deasupra orașului.

– Pentru Cleopatra Ispescu un zbor pînă-n Occident și-napoi e o nimica toată, tovarășe Director. Pînă-și dă Mulgăreanu seama de ce se întîmplă, dumneavoastră ați fi de-acum dincolo.

Directorul, care de cînd mîncase aspirinele lui Pîrvan trecea cu mare repeziciune de la o stare sufletească la alta, începuse să țopăie și să bată din palme ca un copil.

Mai era încă în toate mințile? Greu de spus, dar ce importanță mai putea avea acest fapt? În fond, pe mine nu mă mai interesa... Chiar așa era, nu mă mai interesa, nu mă mai interesa nimic, și privind grotescul dans al Directorului, ochii minții mi-l înfățișau pe căpitanul Apostolescu în fața fabricii de cărămizi în flăcări, cu cărțile de *Recunoaște animalul* în mînă, degetele sale străbăteau văzduhul și cînd poposeau în sfîrșit pe urechea asudată a pictorului atunci vitrega prăpastie a geloziei, de al cărei fund credeam că dădusem, iarăși crăpa, iar eu alunecam din nou și cădeam, cădeam, din pivniță în pivniță, o pivniță mai adîncă decît cealaltă.

Tovarășul Director nu înțelegea nimic:

– Ah, Cîrlău, – spunea – acum ai dovedit că ești un subaltern loial, numai să știi un lucru, poate n-ai să mă crezi, dar eu de mult cochetam cu ideea asta numai că mi-era jenă

să o exprim, neștiind că este atât de simplu de realizat.

Ce mă-nteresează pe mine cu ce cochetașe și cu ce nu?

Voia să disideze? N-avea decît să meargă la Cleopatra și s-o convingă să-l zboare afară din Transilvania. Dar în fond nu-mi mai păsa cîtuși de puțin de ceea ce hotăra să facă și iată de ce: leșinat fiind, firavul Director mă înduioșase oarecum în neajutorarea sa, dar acum, cu aspirinele lui Pîrvan în burtă plesnea de energie și de voie-bună...

Numai că în loc să plece la turnul parașutiștilor Directorul se reachează pe fotoliu.

– Acuma care-i baiul, tovarășe Director? De ce nu vă duceți pe Cetățuie? Eu în brațe nu vă mai duc, gata! Sănătos sînteți, adresa zînei v-am dat-o, n-aveți decît să mergeți singur la turnul parașutiștilor, în fond dumneavoastră trebuie să disidați, nu eu.

– Oh, pardon, dă-mi voie, drăguțule! – zise Directorul sfredelindu-mă din fotoliu cu privirea. Pe ce lume trăiești, Cîrlău? Iară-ncepi să te plimbi cu capu-n nori? La urma urmelor nici tu nu ți-ai îndeplinit planul de stat, nu numai eu, și să nu cumva să crezi că miliția nu te caută în momentul ăsta și pe tine! Sîntem în aceeași barcă, drăguțule! Și-apoi... ah, eu nici nu mi-am imaginat asta altfel decît așa, că disidăm împreună!

Șiretenia dispăruse cu desăvîrșire din privirea Directorului. După o scurtă pauză continuă astfel:

– În fond eu dintotdeauna numa-n tine am avut încredere, Cîrlău, cum nu vezi că nenorocirea care s-a abătut asupra fabricii de cărămizi ne-a unit destinele, că ele formează acum o entitate nouă și inseparabilă?

Îl măsurai din creștet pînă-n tălpi: ce penibilă și inverosimilă combinație, cuvîntul DESTIN ieșind de pe buzele sale! Fără să vreau, îmi amintii de căpitan: vai, puteam eu oare să-l compar pe Director cu Apostolescu? Ah, însuși gîndul

de a o face mi se părea de prost gust... Și birocraatul ăsta mic și jerpelit și chel – pentru că în fond asta era – birocraatul ăsta fără fantezie voia acum să fugă cu mine în Occident!!!

Asupra unui punct trebuia însă să-i dau dreptate: miliția părea într-adevăr să ne caute pe amîndoi! Sau era asta doar o închipuire de-a mea? Nu știu... Mi-era frică... Afară lătrau dulăii, milițienii lui Mulgăreanu patrulau în sus și-n jos printre corturi și sîngele îmi îngheță în vine dîndu-mi seama dintr-o dată că soarta într-adevăr mă aruncase în brațele Directorului fără să-mi ceară părerea! Ce, îmi îndeplinisem eu oare planul de stat? Nici vorbă, nu mi-l îndeplinisem, în privința asta avea perfectă dreptate, iar dacă vreo patrulă brutală ar fi pus mîna pe mine atunci ce, era oare realist din partea mea să sper în protecția lui Apostolescu? Cum spusese tovarășul Director: la Cluj politica informațiilor era catastrofală, nu știa stînga ce făcea dreapta, iar admițînd că într-o bună zi căpitanul Apostolescu și-ar fi smuls vâlul orbirii de pe ochi și l-ar fi alungat pe pictor din Templul Prieteniei, m-ar mai fi putut oare salva tardiva sa pocăință de la ștreangul de pe Cetățuie?

Directorul zîmbea triumfător: știa prea bine că la această din urmă întrebare nu aveam cum răspunde afirmativ... Fofică se rotea conștiincios cu trotineta în jurul cortului. Îl rechemai înăuntru:

– Uite ce e Fofică: tu nu ne cunoști și nu ne-ai văzut nicio dată, nici pe mine și nici pe tovarășul Director. Ai înțeles?

– Am înțeles, nenea Cîrlău.

– Foarte bine. Tu ești de-acum băiat mare, ești șoim al patriei, pot să-ți încredințez o misiune secretă?

– Puteți, nenea Cîrlău.

*
* *

– Ah, ce minunată întorsătură a lucrurilor – spuse tovarășul Director. Cine și-ar fi putut închipui asta în urmă cu trei ore? Dar ia stai un pic: mi se pare mie sau... De ce ești trist, Cîrlău dragă? Ia uite-te că plînge! Tot la căpitan îți zboară gîndul?

Directorul îmi strînse mîna cu putere:

– Lasă-l dracului pe căpitanul acela infidel, bucură-te mai bine de norocul care-a dat peste tine! Unul ca mine n-ai să mai găsești așa ușor. Eu am un cu totul alt caracter, de-asta poți fi sigur, eu nu te voi abandona niciodată, Cîrlău! Orice s-ar întîmpla, niciodată! NICIODATĂ! Dar acum, ceea ce contează este să ajungem cît mai repede cu bine dincolo. De ce o fi întîrziind atîta Fofică ăla al tău? Ești sigur că-i de încredere? Pe mine numai asta mă îngrijorează: știi, cu șoimii ăștia ai patriei nu se știe niciodată...

Pe Fofică îl trimiseseam cu o oră în urmă pe Cetățuie, de unde conform planului trebuia să se întoarcă împreună cu Zîna Inspectoratului Central de Miliție. Cît despre mine, ajunsesem între timp să împărtășesc și eu îngrijorarea Directorului și în ciuda rezervelor pe care le aveam în privința persoanei sale, vrînd-nevrînd trebuia să admit că avea dreptate: ne aflam în aceeași mizerabilă barcă, și nu mai era timp de nostalgii dulcele și alte asemenea mofturi.

...Dar unde era Fofică?

Să ne fi denunțat oare?

Și dacă da, atunci de ce nu veneau să ne aresteze?

Frămîntîndu-ne în felul ăsta, ne petrecurăm cîteva lungi minute pline de tensiune.

Dar iată că într-un tîrziu se auzi apropiindu-se de cort trotineta lui Fofică Pîrvan. Băiețelul era singur. Ne năpus-tirăm amîndoi asupra lui cu întrebările:

– Ce s-a întîmplat Fofică, unde-i tanti Cleopatra?

– De ce n-a venit cu tine?

- S-a supărat oare?
- Sau te pomeniești că Mulgăreanu a demolat și turnul parașutiștilor!
- Lăsați-l să vorbească, tovarășe Director, că altfel nu vom mai afla niciodată ce s-a întâmplat...
- Tanti Cleopatra nu era acasă – spuse Fofică – la ora asta face curățenie în Templul Prieteniei. Am vorbit în schimb cu nenea Ispescu...
- Și de ce n-a venit el cu tine, că doar de zburat și el știe să zboare! I-ai explicat despre ce e vorba?
- I-am explicat, da' Ispescu nici nu voia să audă. Nici nu știți ce supărat era, fugea după mine, nenea Cîrlău, voia să mă tragă de urechi, noroc cu trotineta că altfel mă prindea și mă bătea.
- Dar de ce, de ce?... I-ai spus că-s prietenul lui tanti Cleopatra?
- Da.
- ...Și că vreau doar să disidez în Occident?
- Da. Tocmai asta l-a enervat cel mai tare. Zicea că el nu de-aia știe să zboare, pentru ca să transporte dezertori dintr-un capăt înălălalt al Europei, și că de n-ar fi Cleopatra v-ar denunța fiindcă vreți să treceți ilegal frontiera.
- Dar i-ai spus că noi sîntem șomeri, că miliția ne-a bombardat fabrica de cărămizi și-am rămas fără mijloace de producție?
- Da, dar nenea Ispescu spune că la șantierul piramidei lui Mulgăreanu e mare nevoie de brațe de muncă și că n-aveți decît să mergeți acolo.
- ...Mai e nevoie să descriu consternarea noastră la auzul cuvintelor lui Fofică? Mă uitai îngrijorat la tovarășul Director: mi-era teamă să nu cumva să leșine din nou. Dar nici vorbă! Acum, cînd de ceea ce era mai greu trecuse și hotărîrea sa de a disida devenise publică, Directorul nu mai era

dispus să asiste în mod pasiv la compromiterea întregului plan. Numai că din păcate mintea sa de Director nu fu în stare să producă altceva decît un fluviu de reproşuri care se abătu peste capul meu: că eu eram de vină, cu metodele mele dubioase de a disida, că o lume întreagă disidează în mod civilizat, că el însuşi are un unchi în America a cărui familie ar fi putut să o întregească, şi că dracul l-a pus să se ia după mine! Că numai mie mi-ar fi putut trece aşa ceva prin cap, să disidez cu ajutorul soţului unei zîne, şi-ncă ce zîne! Nici mai mult nici mai puţin decît cea a Inspectoratului Central de Miliţie!

Dar ce sens mai avea acum să ne certăm? Ispescu se supărase, şi faptul că nu avea de gînd să ne denunţe era o slabă consolare, imobilizaţi cum eram în cortul lui Pîrvan.

– Bine, – zic – văd şi eu că am greşit, dar ce ne facem acuma, tovarăşe Director? Mie mi-e frică să ies afară din cort: aici în cartier mă cunosc mulţi oameni care ştiu cu toţii că eu sînt cărămidar şi că nu mi-am îndeplinit planul de stat decît la o mică parte din indicatori.

– Şi mie mi-e frică să ies, Cîrlău – spuse Directorul, dintr-o dată resemnat. Ce să-ţi spun, în clipa de faţă altceva nu ne mai rămîne de făcut decît să aşteptăm, cine ştie, poate se întîmplă ceva, poate ne vine o idee...

– Mămica ce-a zis, Fofică, cînd se întoarce de la coadă?

Fofică dădu din umeri. Directorul se reaşeză pe fotoliu, eu mă întinsei cît eram de lung pe rogojină şi din clipa aceea nici unul dintre noi nu mai scoase o vorbă; dar cuvintele oricum n-ar fi putut exprima angoasa care domnea în cort.

*

* *

Ploua.

Fără să fi băgat de seamă se înnoptase. Piri-neni încă tot nu se întorsese de la coadă. Fofică închise cu o sfoară ușa cortului și se ghemui cu trotineta într-un colț.

Directorul tăcea.

*
* *

– Nenea Cîrlău! Treziți-vă, nenea Cîrlău!

– Ce e, Fofică? Ți-am mai spus să nu strigi așa tare! Nu uita că eu de fapt nu sînt aici în momentul ăsta.

– Trebuie să plec, nenea Cîrlău, peste-o juma' de oră e adunarea.

Detașamentul acela de șoimi ai patriei din care făcea parte Fofică mergea în fiecare dimineață în pădure la cules de frunze uscate.

– Și cît timp ține bazaconia asta, Fofică?

– Păi nu prea mult, cam o oră jumate, numai că știți, după aia trebuie să ducem sacii cu frunzele în piață și pe urmă trebuie să așîțăm cu frunzele focul de sub cazanul în care fierbe supa orașului și pe urmă iară sînt liber.

– Bine Fofică, atunci du-te, dar să nu povestești nimănui nimic din ceea ce ai văzut și-ai auzit aici și după ce ai așîțat focul, vino imediat înapoi.

– Care-i situația Cîrlău, ți-a venit vreo idee? – mă întrebă Directorul după ce plecă Fofică.

Fără să-i răspund mă întoarceai pe partea cealaltă. Directorul amuți și el.

*
* *

Era la prînz. Fofică de mult se întorsese, îl auzeam jucîndu-se afară cu trotineta, cînd deodată mă pomenii repezindu-mă la ușa cortului:

– FOFICĂ! FOFICĂ! VINO REPEDE ÎNĂUNTRU!!!

Era ca și cum m-ar fi lovit un trăsnet:

– FOFICĂ!!!

– Ce-ai pățit Cîrlău, îți poruncesc să te calmezi imediat!

Mă plesnii cu palma peste frunte:

– Ah, ce proști am fost, tovarășe Director, cum de nu ne-am gîndit la asta înainte?

– Ce s-a întîmplat, ți-a venit o idee?

– Sigur că mi-a venit, și-ncă una simplă ca bună-ziua, ascultați-mă: ...și dacă Ispescu e un parașutist corupt?

– Aoleo, de mult m-am gîndit la asta, dar nu se poate – făcu apatic Directorul, în timp ce Fofică intra în cort.

– Care-i baiul acum, nu credeți că merită să încercăm să...

– Ba nu, cum să nu, ideea nu-i rea, numai că...

– Numai că...

– Numai că nu mai am ciocolată, Cîrlău, asta e! Toată ciocolata mi-am dat-o pe Mulgăreanu, înțelegeți? Nu mi-a mai rămas nimic! – și cu un gest tragic tovarășul Director își întoarse pe dos buzunarele pantalonilor.

– Și binoclul? În Occident, oricum nu veți mai avea nevoie de binoclu, tovarășe Director! Eu zic să încercăm cu binoclul!

Directorul consimți fără prea mare greutate: oricum nu mai avea nimic de pierdut.

– Uite ce e Fofică, – zic – eu știu că ție-ți place să te sui pe Cetățuie, fii bun și mai du-te o dată cu trotineta la turnul parașutiștilor și spune-i lui nenea Ispescu că dacă ne zboară pe mine și pe tovarășul Director în Occident atunci îi dăm un binoclu.

Fofică nu se lăsa rugat de două ori. Iar dacă tăcerea în care ne petrecusem ultimele ore fusese întruchiparea însăși a anxietății, un optimism prudent se furișa în cortul lui Pîrvan în timp ce eu și tovarășul Director așteptam întoarcerea mesagerului nostru fumînd țigară după țigară. Și într-adevăr evenimentele se precipitară într-un ritm care depăși pînă și cele mai optimiste prognoze ale noastre! Nici nu ne venea să ne dăm crezare ochilor:

– A venit, nenea Cîrlău! – striga Fofică. A venit!

Alb și maiestos ca un cocoș special, în pragul cortului stătea Ispescu.

– Ce bine-mi pare că ați venit pînă la urmă, domnule Ispescu. Ce mai face Cleopatra? Știți, eu o cunosc pe soția dumneavoastră încă de cînd lucra pe strada Barbusse...

– Unde-i binoclul? – întrebă Ispescu.

Directorul îi înmîină tremurînd podoaba, de care pînă atunci pieptul său nu se despărțise niciodată:

– Foarte bun binoclu, eu l-am folosit ani de zile și n-am avut nici o problemă.

– Deci nu e nou? – întrebă parașutistul răsucind neîncrezător binoclul pe toate fețele.

– Cum să nu, e nou-nouț, domnule Ispescu. Priviți vă rog finețea execuției.

– Nu știu dacă ați observat – spuse Ispescu – dar de la o vreme încoace produsele de calitate au cam dispărut de pe piață.

– Nu zic ba, – făcu Directorul – da' binoclu' ăsta-i colosal. Ispescu își atîrnă binoclul de gît.

*

* *

O oră mai târziu un curios sandwich uman survola pășunile Transilvaniei. Iată acum compoziția acestui sandwich: în mijloc stăteam eu, iar Ispescu dedesubtul meu și Directorul deasupra mea mă striveau cu trupurile lor ca două felii de pâine. Deși mult slăbit, în înălțimile cerului greutatea tovarășului Director nu era de fel neglijabilă și de aceea parașutistul, cu toate că era mai puternic decît nevastă-sa, nu putea înainta cu o viteză prea mare.

Sub noi corturile Clujului dispăreau în ceață, iar fumul negru venind dinspre periferie era tot ce mai rămăsese din fabrica de cărămizi...

– Adio, adio Apostolescule drag! – strigai cu glasul înneîndu-mi-se de emoție – eu disidez și tu nici măcar nu bagi de seamă! Ne vom mai revedea oare vreodată? Și dacă da, cînd anume?

Directorul își strînse într-un mod aproape imperceptibil coapsele în jurul șoldurilor mele, amintindu-mi în felul acesta de faptul că și el există.

*
* *

Încet dar sigur străpungeam în zbor aburii toamnei târzii, îndreptîndu-ne către vest. Judecînd după tăria vîntului pusă maghiară nu mai putea fi prea departe. Dar nu ne fu dat să traversăm în mod civilizat și pașnic cortina de fier, pentru că un obstacol neașteptat ne blocă cîtva timp înaintarea și ne obligă să ne schimbăm traseul. Acest obstacol nu era nimic altceva decît **PIRAMIDA LUI MULGĂREANU**.

Într-adevăr, enormul și impozantul morman de cărămizi purtînd numele locotenentului de la Inspectoratul Central era atît de înalt, încît Ispescu fu nevoit să-l ocolească și să zboare cîtva timp către sud. Baza piramidei lui Mulgăreanu

era un dreptunghi gigantic cu latul nordic întinzându-se de la Huedin la Gherla, cel estic de la Gherla pînă prin părțile Budeștilor, cel sudic de la Budești la Gilău, și cel vestic de la Gilău înapoi pînă la Huedin. Bineînțeles că toate aceste localități precum și cele aflate în interiorul perimetrului amintit avuseseră aceeași soartă ca și Clujul: reduse la rolul de furnizoare de cărămizi pentru piramidă, își făcuseră cu prisosință datoria.

Prin soliditatea formei și mai ales prin monumentalitatea dimensiunilor ctitoria locotenentului de la Inspectoratul Central din Cluj își tăia într-adevăr răsufarea. Privit de departe, vastul morman părea un imens triunghi gri cu vârful ascuns printre nori, dar văzut mai de-a-proape trăda prin suprafața multicoloră varietatea locurilor din care Mulgăreanu făcuse rost de cărămizile sale; iar în masa de cărămizi peste care se depusese patina veacurilor, cele pe care milițienii ni le furaseră din șoproane aduceau o bine venită notă de prospețime.

– Ați văzut, tovarășe Director, alea sînt cărămizile noastre!...

– Aicea-mi erați deci, bată-vă norocul să vă bată... – murmură deasupra mea Directorul, nu fără o oarecare jenă.

Piramida lui Mulgăreanu era pe terminate. Acum se lucra mai ales la amenajarea căilor de acces la ea. Mii de muncitori bătătoreau drumurile, săpau șanțuri sau smulgeau buruienile. Ici-colo vedeam șoimi ai patriei, care răzleți sau în grupuri strîngeau frunze și le îndesau în saci. Dormiți, domnule Kratzschutz?

MOARTEA DIRECTORULUI

Dermatologul Alois Kratzschutz se frecă la ochi:

– Nu dorm de loc și să știți, domnule Cîrlău, că tot ceea ce spuneți este cît se poate de interesant! Dar cred că trebuie să plecăm acum, e ora închiderii.

Cei doi bătrîni ieșiră în stradă și se îndreptară către stația de autobuz.

– Nici eu n-am avut azi o zi ușoară – oftă Alois. Pare de necrezut, dar de Crăciun eczemele se înmulțesc ca iepurii. În fiecare an aceeași poveste!

Alois trase cu putere aerul în piept:

– Ah, să știți că vîntul ăsta rece de iarnă îmi priește. Dar spuneți-mi, ce s-a întîmplat pînă la urmă cu Directorul? Presupun că zborul cu Ispescu s-a terminat cu bine și că în cele din urmă v-ați stabilit aici la Zürich...

– Nu la Zürich ne-am stabilit ci la Örlikon – spuse Cîrlău, vădit iritat de indiscreția dermatologului. La Örlikon am închiriat o garsonieră mică și modestă, așa, pe măsura noastră. Eu și azi tot acolo locuiesc.

...Dar primii ani au fost foarte grei, domnule Kratzschutz, hăituiți cum eram de xenofobia localnicilor... Iar polițiștii elvețieni nu ne mai lăsau în pace pentru că nu aveam buletine de identitate valabile și în plus nu voiau nicicum să creadă că sosisem în Occident în zbor, călare pe Ispescu.

Trecură însă lunile, trecură anii și ne învățară să ne adaptăm noilor realități. Știți, odată ajunși la Örlikon dorința mea cea mai arzătoare fusese să mă reîncadrez cît mai repede posibil în procesul de producție, și într-adevăr munca mă ajută

mult să-mi redobîndesc echilibrul sufletesc pe care despărțirea de căpitanul Apostolescu îl pusese la grea încercare; pentru că nu zic, tovarășul Director era corect și cinstit, dar golul pe care Apostolescu mi-l lăsase în inimă nu avea cum să-l umple, nu arareori mă sculam cu noaptea-n cap și păraseam patul dublu în care noi doi zăceam întinși și-l mințeam pe Director, spunîndu-i că am doar insomnie: în realitate mintea mea era tulburată de depresii groaznice, și mă obseda mai ales ideea că poate pînă la urmă Mulgăreanu totuși avusese dreptate... Mai rămăsese oare ceva din dragostea noastră? În afară de restul de măr putred chiar că nimic nu mai amintea de ea și miile de kilometri care mă despărțeau acum de căpitan nu erau decît melancolica pecete peste acest adevăr... Dar după cum spuneam, pe de-o parte munca la fabrica de cărămizi din Zürich, tovarășia demnă și înțelegătoare a tovarășului Director pe de alta, mă ajutără mult și-mi tămăduiră treptat rănile sufletului. Și perspectiva de a-mi petrece amurgul vieții în garsoniera din Örlikon alături de Director nu mi se mai părea chiar atît de proastă ca la început. Dimineața, în timp ce eu lucram la fabrică, tovarășul Director mergea la Bursă și urmărea felul în care oscilează prețul cărămizilor pe piața liberă. Seara ne așezam față în față în bucătăria garsonierei și ne împărtășeam impresiile din timpul zilei. Ne culcam apoi și a doua zi o luam de la capăt. Moartea Directorului a întrerupt însă brusc ritmul acestei noi vieți, tocmai atunci cînd începusem să mă obișnuiesc cu el și să-l îndrăgesc...

Ilie Cîrlău amuți plin de tristețe. Cei doi ajunseseră între timp la stația de autobuz. Un cer sumbru și opac le apăsa capetele, un cer împotriva căruia lampioanele pomilor de Crăciun nu mai puteau face mare lucru.

– Deci pînă la urmă a murit Directorul... – spuse dermatologul Alois Kratzschutz. Îmi închipui ce șoc pentru dum-

nevoastră... De ce nu-mi povestești pînă vine autobuzul împrejurările morții sale? Dar cu lux de amănunte, dacă se poate...

– Directorul? Directorul s-a stins așa precum trăise: ca o lumînare, liniștit și moale ca o lumînare istovită... – spuse îngîndurat Cîrlău. Știi, domnule Kratzschutz, poate că am fost puțin cam nedrept adineauri în descrierea relației noastre; în fond, pe noi nu ne unea doar soarta comună, care ne aruncase pe amîndoi în aceeași garsonieră din Örlikon, mai era încă ceva, mult mai profund decît asta, domnule Kratzschutz: imensa și muta masă de cărămizi pe care noi o produseam împreună la Cluj era adevărata, chiar dacă nemărturisita noastră zestre comună.

Întorcîndu-mă într-o seară de la fabrică (țin minte că aveam mîinile încărcate cu sacoșe: cumpărasem la piață în drum spre casă cîteva kilograme de grăunțe pe care voiam să le înmoi în apă și să le mănînc), întorcîndu-mă deci îl găsisii pe tovarășul Director într-o stare de cumplită agitație. Respira doar cu mare greutate și-și ducea mereu mîna la inimă.

Făcui un pas înapoi, îngrozit! Să se fi reîntors timpurile de mult uitate? Să-și fi anunțat oare Mulgăreanu sosirea în vizită de lucru la Bursa din Zürich?

– Cărămizile! Cărămizile mele, cărămizile... – striga în neștire Directorul, căzînd fără vlagă pe parchet.

Băgai grăunțele în frigider și îi sării într-ajutor.

Ce credeji că se întîmplase?

Întorcîndu-se acasă de la Bursă ceva mai repede decît mine, tovarășul Director se gîndise să asculte radioul pînă la venirea mea de la fabrică, și chiar cu cîteva minute în urmă Vocea Americii anunțase prăbușirea piramidei lui Mulgăreanu!

– Cărămizile mele... cărămizile... cărămizile mele...

– Asta nu poate fi adevărat, tovarășe Director, asta-i numa' propagandă! Cine-a mai auzit vreodată de o piramidă care să se prăbușească?! E imposibil, gîndiți-vă la raportul dintre bază și vîrf!

De cînd disidase, Directorul nu mai asculta decît Vocea Americii: să ne fi sosit acum nota de plată pentru această stupidă autoîndoctrinare voluntară?

Ce era să mă fac?

Îl cunoșteam prea bine pe Director și privindu-l am înțeles că nu va supraviețui acestei lovituri. Iar cărămizile... ah, să nu mă înțelegeți greșit, domnule Kratzschutz: nici mie nu-mi era indiferentă soarta lor, dar aveam într-adevăr convingerea fermă că știrea aceea nu era decît propagandă, și încă propagandă din soiul cel mai grosolan.

Îl culcai pe tovarășul Director și-l suplicai să mă aștepte cu răbdare. Nu știu dacă m-a mai auzit. Mă repezii în stradă și luai un taxi.

– Paradeplatz! – strigai șoferului – aber so schnell wie möglich!!!

Zboară, zboară taxiule!

În luptă cu secunde, în luptă cu impertinența semafoarelor și a pictonilor, taxiul avansa cu o încetineală insuportabilă. Dar pînă la urmă tot am ajuns și din fericire chioscul de ziare din fața Schweizerische Kreditanstalt-ului era încă deschis.

– *Fäclia* bitte schön.

– Ausverkauft – spuse vînzătoarea.

– Dann *Scînteia*...

– Ein Franken zwanzig bitte.

– Danke schön!

Mă întoarceai în fugă la taxiul care mă aștepta la colțul Paradeplatzului, și în timp ce mă purta cu toată viteza înapoi la Örlikon, căutai în ziar confirmarea presupunerilor mele.

Dar nu pe prima pagină, oh nu, bineînțeles că nu! În toți acești ani redactorii de la *Scînteia* încă tot nu se lepădaseră de metehnele lor! Sării deci peste nesăratele îndemnuri adresate agricultorilor, pe care prima pagină a *Scînteii* îi invita să-și strîngă porumbul de pe cîmpuri. Anunțul pe care-l căutam mă aștepta într-un colțișor al paginii a treia, tipărit cu litere mici și nebătătoare la ochi:

Ședința festivă a Inspectoratului Central de Miliție din județul Cluj-Napoca

Cluj-Napoca (Agerpres): Sub înaltul patronat al tovarășului locotenent Mulgăreanu, ieri s-au deschis la Cluj lucrările ședinței festive a Inspectoratului Central de Miliție. La propunerea tovarășului Mulgăreanu participanții au adoptat în unanimitate și într-o atmosferă de vibrant entuziasm nenumărate măsuri, decrete și hotărîri care vor duce în viitor la o mai bună funcționare a piramidei. Se prevede printre altele demolarea acesteia și remontarea ei sub formă de con într-un loc ce urmează a fi stabilit ulterior.

Știrea din *Scînteia* era la prima vedere mai verosimilă decît cea de la radio, dar păcătuia prin neclaritate și punea o sumedenie de noi întrebări pe care le lăsa fără răspuns: unde va fi depozitată acea imensă cărămidărie provenind din demolarea piramidei? Și oare unde avea de gînd Inspectoratul Central să construiască conul lui Mulgăreanu? Și cît de mare urma el să fie? Și în ce măsură deplasarea giganticei mase de cărămizi influența-va cursul rîurilor și al stelelor?...

Pe scurt, dacă la prima lectură articolașul din *Scînteia* avusese darul de a mă calma întrucîtva, sfîrșii prin a simți povara chinuitoare a implicațiilor sale pentru viitor. Eram atît de obosit, și tovarășul Director era încă mai obosit decît mine: înțepenit de-a curmezișul patului, părea să-și fi pierdut cu totul curiozitatea aceea naturală a omului, atunci

cînd pornește pe un drum nou și nebătătorit. În timp ce-și dădea sufletul, un zîmbet de ghiață îi acoperea fața.

– Și cu căpitanul Apostolescu ce s-a întîmplat? – întrebă Alois. L-ați mai văzut de atunci?

– Cum să nu! – strigă Ilie Cîrlău, suindu-se pe scara autobuzului care tocmai sosise în stație. Ne-am revăzut la Paris, dar asta e o altă poveste.

Cluj, 1973 – Zürich, 1987

CUPRINS

Prolog	9
Despre felul în care se naște o cărămidă	12
Un incident neplăcut și urmările sale	16
La Inspectoratul Central de Miliție din Cluj	28
Descrierea feței căpitanului Apostolescu	46
Varga	53
Trenulețul căpitanului Apostolescu	61
Descrierea corpului căpitanului Apostolescu	68
Cotețul de găini din Mangalia	76
Descrierea anumitor trăsături de caracter negative ale căpitanului Apostolescu	87
Despre felul în care am descoperit că fusesem trădat	102
Verus amicus	118
Despre felul în care eu împreună cu tovarășul Director am disidat în Occident	146
Moartea Directorului	170

VALENTIN LUSTIG

s-a născut în anul 1955 la Cluj. În 1974 emigrează împreună cu familia în Israel. Între 1978-1982 urmează cursurile Academiei de Arte Frumoase din Florența, dedicându-și de atunci energiile «cu precădere picturii, dar și celorlalte lucruri care fac din strecuratul prin viață o atât de populară îndeletnicire».